

ΠΑΡΑΚΛΗΤΗ

ΕΞΑΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΛΕΜΕΣΟΥ
ΕΤΟΣ 21° ΤΕΥΧΟΣ 107° ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 2021

ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ

Ίδιοκτήτης:

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΛΕΜΕΣΟΥ

Υπεύθυνος Ύλης:

Σταῦρος Ὀλύμπιος

Διευθυντής Γραφείου Ποιμαντικής Διακονίας

Διευθύνεται

ἀπό Συντακτική Ἐπιτροπή

Διεύθυνση:

Ὁδός Ἁγίου Ἀνδρέου 306,

Τ.Θ. 56091, Τ.Τ. 3304

Λεμεσός - Κύπρος

Τηλ.: 00357-25864311

Ίστοσελίδα:

www.imlemesou.org

Συνδρομές:

Ἐσωτερικοῦ €7

Ἐξωτερικοῦ €10

Τιμή Τεύχους: €1

Ἐξώφυλλο: Εἰκόνα τῆς Παναγίας
Παραμυθίας τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κύκκου

Ὅπισθόφυλλο: Ἐπετειακή ἀφίσα
γιά τὰ 200 χρόνια ἀπό
τὴν Ἑλληνική Ἐπανάσταση

Λοιμοῦ, λιμοῦ καὶ
σεισμοῦ, πυρός,
μαχαίρας καὶ κλύ-
δωνος, χαλάζης
καὶ πειρασμοῦ, καὶ
παντὸς νοσήματος,
ῥῦσαι ὑπεράγαθε,
Παναγία Κόρη,
τὴν σὴν Ποίμνην
ἱκετεύομεν.

Τροπάριον Στ' Ὠδῆς
Παρακλητικοῦ Κανόνος
Παναγίας Παραμυθίας

Οἱ ἀρθρογράφοι ἔχουν τὴν ἀπόλυτη εὐθύνη τῶν
ἀπόψεών τους

Ἡ εἴσοδος μας στήν Ἁγία Τεσσαρακοστή

**τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου
Λεμεσοῦ κ. Ἀθανασίου**

Γιά ἀκόμα μία φορά ἔχουμε φθάσει στήν ἀρχή τῆς ἁγίας καί Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Σ' αὐτή τήν εὐλογημένη καί ιδιαίτερα χαρμόσυνη περίοδο τῆς Ἐκκλησίας μας, ὅπου προσφέρεται ἐνώπιόν μας ἀνοικτό τό στάδιο τῶν ἀρετῶν, γιά νά εἰσέλθουμε σ' αὐτό μέ προθυμία καί μέ χαρά πολλή. Νά ἀγωνιστοῦμε περισσότερο, γιά νά μπορέσουμε ἔτσι νά ἀποκτήσουμε μέσα στήν καρδιά μας τόν βασιλέα Χριστό. Γιατί ὁ σκοπός καί τό νόημα τῆς ζωῆς μας, εἶναι ἡ κατοίκηση τοῦ Χριστοῦ μέσα στήν ὑπαρξή μας. Ἄν αὐτό ὁ ἄνθρωπος τό καταφέρει, τότε πραγματικά εἶναι εὐλογημένος, εἶναι πλήρης καί ἡ ζωή του ἔχει νόημα καί χαρά. Ἄν αὐτό ὁ ἄνθρωπος δέν τό καταφέρει, τότε ὅτιδήποτε ἄλλο κι ἄν ἀποκτήσει, ἡ ζωή του μένει χωρίς νόημα καί τόν κουράζει καί τόν ταλαιπωρεῖ καί ψάχνει νά βρεῖ ξεκούραση καί ἀνάπαυση. Δυστυχῶς ὁμως δέν ἀναπαύεται πουθενά, γιατί ἔτσι εἴμαστε πλασμένοι, νά ἀναπαυόμαστε μόνο κοντά στόν Θεό Πατέρα μας, στόν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό, πού εἶναι ὁ Σωτήρας καί ἡ ἀνάπαυση τῶν ψυχῶν μας.

Γι' αὐτό καί ἡ Ἐκκλησία, σάν καλή μητέρα μας, θέλει νά μᾶς βοηθήσει δείχνοντάς μας τόν δρόμο καί τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο μποροῦμε νά ἀποκτήσουμε αὐτή τήν ἐμπειρία τοῦ Θεοῦ, γιά νά μὴν εἶναι γιά μᾶς ὁ Θεός μία ἀφηρημένη ἔννοια, μία ἰδεολογία, τήν ὁποία δέν μποροῦμε νά ψηλαφήσουμε. Γιά νά μὴν εἶναι ὁ Θεός κάτι τό ἄγνωστο καί μακρινό σ' ἐμᾶς, ἀλλά νά εἶναι χειροπιαστός, νά εἶναι παρών στή ζωή καί στήν καρδιά μας.

Ἔτσι, ἕνα πλήθος πνευματικῶν ἀγωνισμάτων καθημερινά, ὄχι μόνο τώρα τῆ Μεγάλῃ Τεσσαρακοστή, ἡ Ἐκκλησία μᾶς προσφέρει

νά τά χρησιμοποιήσουμε στόν ἀγώνα αὐτό τῆς συνάντησής μας μέ τόν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό. Ὅμως, ἐπειδή εἴμαστε ἄνθρωποι καί εἶναι δεδομένο καί φυσικό στήν ἀνθρώπινη φύση νά χαλαρώνει καί νά ραθυμεῖ κατά καιρούς, καί ἐπειδή μεταπτωτικά ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀνάγκη συνεχοῦς ὑπόμνησης, γιά νά μπορεῖ νά ἔχει αὐτή τήν προθυμία πρὸς τήν πνευματική ζωή, ἡ Ἐκκλησία μᾶς καθορίζει περιόδους χρονικές, οἱ ὁποῖες ἔχουν ἕναν ιδιαίτερο ἀγωνιστικό χαρακτήρα, πού μᾶς βοηθᾶ, μᾶς προτρέπει καί μᾶς παρακινεῖ σ' αὐτό τόν ἀγώνα.

Ἡ ἁγία καί Μεγάλη Τεσσαρακοστή, ἡ εὐλογημένη αὐτή περίοδος τοῦ χρόνου, εἶναι ὄντως ἕνα δῶρο ἀπό τόν Θεό καί τήν Ἐκκλησία σέ ὅλους μας, γιά νά μπορέσουμε νά παρακινήσουμε τόν ἑαυτό μας σέ κάτι περισσότερο ἀπό τίς προηγούμενες μέρες τοῦ χρόνου, ὥστε νά αὐξηθεῖ ὁ ζήλος καί ἡ προθυμία μας, γιά νά ἀγωνιστοῦμε στήν πνευματική μας ζωή. Ὁ καθένας ἐκεῖ πού βρισκόμαστε, μέ τά καθημερινά μας δεδομένα καί προβλήματα. Μέ ὅλ' αὐτά πού συναντοῦμε κάθε μέρα στή ζωή μας. Ὁ Θεός δέν θέλει ν' ἀλλάξουμε τόπο ζωῆς, ἀλλά τρόπο ζωῆς. Γιατί, ὅπως οἱ Πατέρες μᾶς λένε, ὄχι ὁ τόπος ἀλλά ὁ τρόπος εἶναι αὐτός πού σώζει τόν ἄνθρωπο.

Τρόπο ζωῆς, λοιπόν, θέλει ὁ Θεός ν' ἀλλάξουμε. Νά μετανοήσουμε δηλαδή. Καί τί σημαίνει μετάνοια; Μετάνοια σημαίνει ν' ἀλλάξουμε τρόπο πού σκεφτόμαστε. Ν' ἀλλάξουμε νοοτροπία. Νά δοῦμε τά πράγματα διαφορετικά, μέ ἄλλη λογική. Ὅχι μέ τήν κοσμική λογική ἀλλά μέ τή λογική τοῦ Εὐαγγελίου, μέ τή λογική τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία συντρίβει τά εἶδωλα, τά ψεύτικα πράγματα, τίς μάσκες πού φοροῦμε ὄχι μόνο σήμε-

ρα αλλά κάθε μέρα δυστυχώς. Ἡ Ἐκκλησία μᾶς καλεῖ νά βγάλουμε τά προσώπεια καί νά γίνουμε πρόσωπα, νά γίνουμε ἄνθρωποι-εἰκόνες τοῦ Θεοῦ, πού νά μπορούμε νά κοιτάξουμε τόν Θεό κατά πρόσωπο, ἀλλά καί τόν ἀδελφό μας, ἀκόμα καί τόν ἑαυτό μας τόν ἴδιο.

Μᾶς καλεῖ, λοιπόν, σέ μετάνοια, ἀλλαγὴ νοοτροπίας, ἡ ὁποία ἀρχίζει ἀπὸ τὴ μεταμέλεια, ἀπὸ τόν πόνο, ἀπὸ τὴ λύπη γιὰ ὅλ' αὐτά τὰ ὁποῖα διαπραττούμε καθημερινά. Τὴ ραθυμία μας, τὴ φιλαυτία, τὴ φιλαργυρία, τὴ φιληδονία, τὴ φιλοδοξία μας καί ὅλ' αὐτά τὰ πάθη τὰ ὁποῖα πνίγουν τὴν ψυχὴ μας καί δέν τὴν ἀφήνουν νά κοιτάξει πρὸς τόν Θεό-Πατέρα της.

Μέσα σ' αὐτὴ τὴν περίοδο ἡ Ἐκκλησία μᾶς δίδει πλῆθος ἱερῶν ἀκολουθιῶν καί πλῆθος εὐκαιριῶν πνευματικῶν. Μᾶς δίδει ὡς ὄπλο τὴ νηστεία, ἡ ὁποία καθαρίζει τὸ σῶμα καί τὴν ψυχὴ μας, τόν νοῦ καί τὴν καρ-

διά μας ἀπὸ τίς ἐμπαθεῖς κινήσεις. Κάνει τόν ἄνθρωπο νά εἶναι πιό ὑγιῆς πνευματικά. Καθαρίζει ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τίς ἐμπαθεῖς καί ἐφάρμαρες ἐπιθυμίες καί, ὅπως εἶναι φυσικό, ἀφοῦ εἴμαστε ἓνα πράγμα, ψυχὴ καί σῶμα ἐνωμένοι εἰς τὸ αὐτό, ὅταν ὁ ἄνθρωπος νηστεύει, κατὰ ἓνα παράδοξο τρόπο, τότε καθαρίζει ὁ νοῦς του, ἀγιάζεται τὸ σῶμα του, ἐξαγνίζεται ἡ καρδιά του. Τότε ὁ ἄνθρωπος εὐκολότερα στρέφεται πρὸς τόν Θεό καί ἔχει μεγάλη πνευματικὴ εὐφορία, γιατί ἡ νηστεία ἐξαγνίζει ὅλο τὸ εἶναι του, ὅλη τὴν ὑπαρξή του.

Ἡ νηστεία, ἀδελφοί μου, μᾶς βοηθᾶ νά γί-

νουμε πιό γενναῖοι, πιό ἀνδρεῖοι, νά μὴ φοβόμαστε, νά μὴ δειλιοῦμε, νά ξεπερνοῦμε τίς ἐπιθυμίες μας. Νά μαθαίνουμε νά κοιτάζουμε κατὰμματα αὐτό πού εἶναι πραγματικά ἀνάγκη. Ὅχι αὐτό πού μᾶς ἀρέσει, ὄχι αὐτό πού θέλουμε, ἀλλὰ αὐτό πού ἔχουμε ἀνάγκη πραγματικῆ. Μᾶς βοηθᾶ νά ξεκολλήσουμε ἀπὸ τὰ γήινα, τὰ ὑλικά πράγματα. Μᾶς καθαρίζει καί μᾶς ἐλευθερώνει. Ἡ νηστεία εἶναι ἓνα ξίφος πού κόβει τὰ δεσμά, ὁτιδήποτε μᾶς στερεῖ τὴν ἐλευθερία μας. Ὅποιο-δήποτε πράγμα ἢ πρόσωπο χαλᾶ αὐτὴ τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, τὴν ὁμορφιά τῆς εἰκόνας τοῦ Θεοῦ.

Γι' αὐτό τὰ τέκνα τῆς Ἐκκλησίας μετὰ

χαρᾶς ὅλοι μαζί, ὅλοι οἱ ὅπου γῆς χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι σήμερα ἀρχίζουμε μὲ τὴ συγχώρεση καί τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ τόν ἀγώνα τόν καλό, τόν ἀγώνα τῶν ἁγίων νηστειῶν. Ὅμως, ὅπως κάθε φορὰ ὑπενθυμίζουμε, νηστεία

δέν εἶναι μόνο ἡ τῶν τροφῶν ἀποχή. Δέν εἶναι μόνο ν' ἀλλάξουμε διατροφικὴ συνήθεια. Νηστεία εἶναι ν' ἀλλάξουμε καί τρόπο ζωῆς, τρόπο σκέψης καί τρόπο πού ἀντιμετωπίζουμε τὰ πράγματα. Νηστεία εἶναι ἐλευθερία. Νηστεία εἶναι ἄρνηση τῆς ἁμαρτίας καί τῶν παθῶν μας. Νηστεία εἶναι μετμέλεια γιὰ τὰ λάθη μας καί προσευχὴ διάπυρος πρὸς τόν Θεό νά ἔρθει νά κατοικήσει μαζί μας.

Νηστεία καί προσευχὴ εἶναι τὸ γνώρισμα αὐτῆς τῆς περιόδου. Καί νά ἀξιοποιήσουμε τίς εὐκαιρίες πού μᾶς δίνει ἡ Ἐκκλησία. Ἄς κάνουμε ὁ καθένας μας ὅ,τι μπορούμε

περισσότερο, ώστε κατ' αὐτή τήν εὐλογημένη περίοδο ν' ἀνεβοῦμε κι ἔμεϊς ἀκόμα πιό πολύ καί νά συναντήσουμε τόν Θεό. Ὅχι βέβαια στά ὕψη τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλά στό βάθος τῆς καρδιάς μας. Ἐκεῖ εἶναι ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Εἰς τόν ταπεινό καί ἐνάρετο καί ἀγωνιζόμενο ἄνθρωπο, ὁ ὁποῖος διά τῆς μετανοίας ἀναζητεῖ τόν Θεό πατέρα του.

Ἀκόμα, ἀδελφοί μου, οἱ χριστιανοί τῆς Ἐκκλησίας, κι ἰδιαίτερα οἱ πρῶτοι χριστιανοί νῆστευαν, γιά νά μποροῦν νά ἐπιδίδονται σέ ἔργα ἐλεημοσύνης, σέ ἔργα ἀγαθά. Γι' αὐτό ἡ Ἐκκλησία μᾶς καλεῖ σ' αὐτή τήν περίοδο ὅλους, νά ἐνθυμηθοῦμε τή νηστεία ἀλλά καί τούς φτωχοῦς καί ἐνδεεῖς ἀδελφούς μας.

Κάποτε νομίζαμε ὅτι δέν ὑπάρχουν ἄνθρωποι πού ἔχουν ἀνάγκες. Σήμερα, νομίζω ὅτι εἶναι ἀκριβῶς τό ἀντίθετο. Δέν θά ὑπάρξουν ἄνθρωποι πού δέν θά ἔχουν ἀνάγκες. Ἀλλά, αὐτή ἡ κρίση, αὐτή ἡ περίσταση τοῦ κόσμου πού φαίνεται ζοφερή καί δύσκολη, εἶναι γιά ὅποιον θέλει καί εἶναι ἔξυπνος, γιά ὅποιον εἶναι καλός «ἐπιχειρηματίας», μία χρυσή καί εὐλογημένη εὐκαιρία, γιά νά μπορέσει νά πετάξει πρὸς τόν Θεό. Νά μπορέσει νά δώσει στήν καρδιά του τήν εὐκαιρία νά γευθεῖ τήν πραγματική χαρά, τή χαρά τῆς προσφορᾶς, τῆς θυσίας καί τῆς ἀγάπης.

Ἀκούσαμε στό Εὐαγγέλιο τήν προηγούμενη Κυριακή τά κριτήρια τοῦ Θεοῦ. Δέν ἦταν κριτήρια, τά ὁποῖα ἴσως ἔμεϊς θά θέταμε. Τά ὁποῖα ἴσως ἔμεϊς θά λέγαμε, ἐάν μᾶς ρωτοῦσε κάποιος, «πῶς μπορεῖ κάποιος νά μπεῖ στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ;». Μπορεῖ νά τοῦ λέγαμε: «ἂν νηστεύει, ἂν ἐξομολογεῖται, ἂν κοινωνᾶ, ἂν διαβάξει...». Ἀλλά ὅλ' αὐτά ἀδελφοί μου, καί ἡ νηστεία καί ἡ ἀγρυπνία καί οἱ ἀρετές καί οἱ μελέτες καί τά διαβάσματα ἔχουν ἓνα καί μοναδικό σκοπό: Νά μᾶς ὀδηγήσουν στήν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ. Νά μᾶς κάνουν νά βλέπουμε στόν κάθε ἄνθρωπο τό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ. Νά βλέπουμε στόν ἀδελφό μας τόν ἀδελφό τοῦ Χριστοῦ καί νά καταλάβουμε ὅτι εἴμαστε πραγματικά ὅλοι μας παιδιά καί τέκνα τοῦ Χριστοῦ καί τῆς ἀγίας μας Ἐκκλησίας.

Μόνο ἔτσι ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νά λειτουργή

γήσει σωστά καί ὁμορφα: ὅταν καταλάβει ὅτι δέν εἶναι μόνος του καί ὅτι δέν μπορεῖ νά εἶναι χαρούμενος, ὅταν ὁ ἀδελφός του εἶναι θλιμμένος. Δέν μπορεῖ νά περνᾶ καλά, ὅταν ὁ ἀδελφός του δυστυχῶς δυσκολεύεται ἀκόμα καί γιά τά καθημερινά πράγματα. Ἔτσι, παρακαλῶ ὅλους σας, αὐτή τήν περίοδο νά τήν ἀφιερῶσουμε σέ ἔργα προσευχῆς καί ἔργα ἐλεημοσύνης. Ὅλοι μας, κληρὸς καί λαός νά ἀφιερῶσουμε τόν χρόνο αὐτό σέ ἔργα ἀγάπης. Εἶναι ἡ περίοδος τέτοια, πού τό ἐπιζητεῖ. Καί ὅσοι μποροῦν καί θέλουν πραγματικά, ὑπάρχει χώρος καί εὐκαιρία γιά ὅλους. Καί δέν εἶναι τό πολύ ἢ τό λίγο πού θά δώσει κάποιος. Εἶναι ἡ διάθεση καί ἡ ἀγάπη πρὸς τόν ἀδελφό του. Ὅτιδήποτε κινεῖται ἀπό ἀγάπη Θεοῦ καί εἶναι σφραγισμένο μ' αὐτή τήν αἴσθηση ὅτι ὁ Θεός εἶναι Πατέρας μας κι ἔμεϊς εἴμαστε ἀδελφοί, κι ὡς ἀδελφοί εἴμαστε ἓνα σῶμα καί ἓνας ἄνθρωπος.

Σ' αὐτή τήν εὐλογημένη καί ἀγωνιστική περίοδο τῆς Ἐκκλησίας, ἄς δοῦμε τίς ἀδυναμίες μας, τά πάθη μας, πού ἔχουμε ἦττες, δειλίες καί φόβους καί ἄς ἀντισταθίσουμε σ' αὐτή τήν ἀδυναμία τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ. Νά ἐπικαλεστοῦμε τή δύναμη καί τό ἔλεός Του, ὥστε νά μᾶς ἐνισχύσει. Καί νά μὴ φοβηθοῦμε ν' ἀγωνιστοῦμε, γιατί ὁποῖος φοβᾶται ν' ἀγωνιστεῖ, χάνει τόν πόλεμο, ἐπειδὴ δέν ἔχει ἐλπίδα στή δύναμη τοῦ Θεοῦ.

Ἀδελφοί μου, ἄς δώσουμε στόν Θεό τή θέλησή μας, τήν πρόθεσή μας, τήν ἐλευθερία μας κι ὁ Θεός θά μᾶς δώσει τή δική Του δύναμη, ὥστε καί σωματικά νά νηστεύσουμε ἀλλά καί πνευματικά. Νά ἐπιδιοθοῦμε σέ ἔργα ἀγάπης καί ἐλεημοσύνης, ἀλλά καί σέ ἔργα ἀσκήσεως πνευματικῆς καί κάθαρσης ἀπό τά πάθη καί τήν ἁμαρτία, γιά νά ἔχουμε αὐτή τή χαρά τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ μέσα στίς καρδιές μας.

Εὐχομαι σέ ὅλους καλό στάδιο, καλή δύναμη ἀπό τόν Θεό, καλή Τεσσαρακοστή καί μέ τήν ἀγάπη καί τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ νά προσκυνήσουμε καί τήν ἀγία Ἀνάσταση. Ἀμήν.

(ἀπόσπασμα ἀπομαγνητοφωνημένης ὁμιλίας)

Ἡ λευτεριά τοῦ Ἑλληνα κι ἡ λευτεριά τοῦ ἀνθρώπου

τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Ἰσαάκ
Πρωτοσυγκέλλου Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λεμεσοῦ

«Σβήνουν δύο νύχτες καί δύο αὐγές
προβάλλουν στὸν ἀγέρα.
Δύο λευτεριές πού σμίγουνε
μέσα στὴν ἴδια μέρα.
Δύο λευτεριές ματόβροχτες,
παιδιά μεγάλου κόπου,
ἡ λευτεριά τοῦ Ἑλληνα
κι ἡ λευτεριά τοῦ ἀνθρώπου» (Κ.Παλαμᾶς).

Ο λαός μας ἐπέλεξε νά ζεύξει τὴν ἐπέ-
τειο τῆς ἐθνικῆς του Παλιγγενεσί-
ας μέ τὴ γιορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ
τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου. Κοινός παρονομα-
στῆς τῶν δύο γεγονότων: Ἡ ἀνυπολόγιστη
ἀξία τῆς ἐλευθερίας. «Σήμερον τῆς σωτηρίας
ἡμῶν τό κεφάλαιον». Κλείνει τό κεφάλαιο
τῆς φθορᾶς, τῆς σκλαβιάς στὴν ἁμαρτία καί
ἀνοίγει τό κεφάλαιο τῆς λύτρωσης καί τῆς
ἐλευθερίας. Στόν Εὐαγγελισμό, ἡ ἐλευθερία
σαρκώνεται στή συγκατάθεση τῆς Παναγίας
στό χαριόσυνο μήνυμα τοῦ Ἀρχαγγέλου.
Ἄνοιξη στή φύση, σέ μία σύνθεση λευτεριάς
τοῦ γένους καί λευτεριάς τῆς ψυχῆς, τὴν ὥρα
τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Διπλὴ γιορτὴ, τῆς πίστεως
καί τῆς λευτεριάς.

Στό 1821 ἡ ἐλευθερία σαρκώνεται στὴν ἀπό-
φαση τῶν Ἑλλήνων νά ἀποτινάξουν τὴν
τυραννία τῆς μακρόχρονης σκλαβιάς. Ἐνα
ἔθνος κοιτάζει τὸν κατακτητὴ του μέ περι-
φρόνηση καί τὸν τάφο του μέ ἀδιαφορία.
Ἐνα ὀλόκληρο ἔθνος ἐπιλέγει μία ὥρα ἐλευ-
θερίας ζωῆς καί ὄχι πολλά χρόνια σκλαβιάς
καί φυλακῆς. Ἡ μεγάλη αὐτὴ ὥρα ἔχει ἔρθει,
ἡ Ἑλληνικὴ ἐπανάσταση ἐκρήγνυται!

Παρά τὴν ἀκατάσχετη αἱμορραγία καί τίς
ἀντίξοες περιστάσεις, οἱ Ἑλληνες, ὄχι μόνο
διατήρησαν τὴ συνείδηση τῆς ἐθνικῆς τους
ὑπόστασης, ἀλλὰ συγκέντρωσαν μέσα τους

ἠθικὲς καί πνευματικὲς δυνάμεις ἀνυπολό-
γιστες κρατώντας «πάντα ἀνοιχτά, πάντα
ἄγρυπνα τὰ μάτια τῆς ψυχῆς τους».

Σέ αὐτό – καί κανεὶς δέν μπορεῖ νά τό ἀμφι-
σβητήσῃ- συνέβαλε στὸν μέγιστο βαθμὸ ἡ
Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, ἡ ὁποία μετὰ τὴν ἀπο-
φράδα ἡμέρα τῆς Ἄλωσης στά 1453, στάθη-
κε ἀληθινὴ κιβωτός τοῦ ἔθνους. Συντηρεῖ
σχολεῖα, θυμίζει στοὺς ὑπόδουλους τὴν ἐθνι-
κὴ τους ταυτότητα, ὑπαγορεύει κοινὸς κα-
νόνες ζωῆς καί – κυρίως – μέσα στά κρυφὰ
σχολεῖα διασώζει τὴν ἐλληνικὴ γλῶσσα, μέ
ἀποτέλεσμα νά διαφυλαχτεῖ ἡ ἐνότητα, ἡ
ἀλληλεγγύη καί ἡ ἐλπίδα τῆς λευτεριάς.

Ἡ ἐπανάσταση τοῦ 1821 ὑπῆρξε μία πανε-
θνικὴ ἐξέγερση, ἕνας πανελλήνιος ἀγώνας.
Ἀπὸ τὰ ἀνθοστόλιστα κορφοβούνια μέχρι
τὰ ἡλιοφίλητα πελάγη τό γένος ἀνταποκρί-
θηκε σύσσωμο.

Ὁ Ἑλληνας ζήτησε τό ἀδύνατο πέρα ἀπὸ
κάθε λογικὴ, μέ πίστη καί μέ πείσμα. Κι ἔγινε
τό θαῦμα : τό ἀδύνατο ἔγινε δυνατό.

Ἀπὸ τὴ φλόγα τῆς 25ης Μαρτίου ἀνάβει
μία τεράστια πυρκαγιά ἀπὸ τὴ Μολδοβλα-
χία μέχρι τὴν Κρήτη, μέχρι τὴν Κύπρο ! Τό
μέγα φῶς τῆς καταυγάζει ὄχι μόνο τό ὑπό-
δουλο γένος τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ καί ὅλους
τοὺς ὑπόδουλους λαοὺς ἐκείνης τῆς ἐποχῆς.
Τό ἐθνεγερετήριο σάλπισμα, «Ἐλευθερία ἢ
θάνατος» ἀντηγεῖ ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον, ἐκεῖ
ὅπου πρὶν «ὄλα τὰ ἔσκιαζε ἡ φοβέρα καί τὰ
πλάκωνε ἡ σκλαβιά».

Ἐυπνοῦν οἱ Βυζαντινοὶ Παλαιολόγοι καί οἱ
Ἀκρίτες καί δίνουν τὴ σκυτάλη στοὺς ἥρω-
ες τοῦ '21. Τὰ αἵματα τῶν νεομαρτύρων πού
ποτιζοῦν κάθε σπιθαμὴ τῆς ἐλληνικῆς γῆς,
ἀνασταίνουν μάρτυρες τῆς πίστεως καί τῆς
πατρίδας. Γίνονται μάχες φοβερὲς καί ἀντη-

χει τό κλέφτικο τραγούδι καί τό καριοφίλι. Ἡ Ἁγία Λαύρα δίνει τό σύνθημα καί τό Λάβαρο τῆς Ἐπανάστασης γρήγορα σκεπάζει ὅλη τήν Πελοπόννησο, τήν Ἀνατολική Στερεά Ἑλλάδα ἀλλά καί τή νησιωτική Ἑλλάδα. Ὁ Ἐπίσκοπος Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανός, ὁ Κολοκοτρώνης, ὁ Καραϊσκάκης καί ὁ Νικηταρᾶς, ὁ Γρηγόριος Παπαφλέσσας, ὁ Διάκος στήν Ἀλαμάνα καί ὁ Ἄνδρουτσος στό Χάνι τῆς Γραβιάς, ὁ Καραϊσκάκης στήν Ἀράχοβα, ὁ Ψαριανός πυρπολητής Κανάρης, ὁ Ἄνδρέας Μιαούλης, ἡ Μπουμπουλίνα καί ἡ Μαντώ Μαυρογένους καί ἄλλοι γνωστοί καί ἄγνωστοι ἀγωνιστές γράφουν σελίδες δόξας. Καί μένουν τό Ἀρκάδι καί τό Κούγκι ἄστρα φωτεινά στό στερέωμα τῆς Οἰκουμένης.

Τήν πίστη στής ζωῆς τά ἰδανικά ἀποδεικνύουν οἱ ἐλεύθεροι πολιορκημένοι τοῦ Μεσολογγίου.

Οἱ Ἕλληνες ἀπέδειξαν ὅτι ἡ μεγαλο-

σύνη στους λαούς δέν μετριέται μέ τό στρέμμα, μέ τῆς καρδιάς τό πύρωμα μετριέται καί μέ τό αἷμα. Τό 21 εἶναι ἓνα θαῦμα, ἓνα μεγαλόρρημα ἐνάντια στή λογοκρατία, εἶναι τό ξεκίνημα ἑνός ἀγῶνα πού ἀψήφησε τούς ἀριθμούς. Ἡ λογική δέ μπορεῖ νά αισθανθεῖ τό δημιουργικό μεγαλεῖο μίας ἱερῆς παραφροσύνης, πού δέν εἶναι γέννημα τῶν ὑπολογισμῶν ἀλλά τῆς πίστεως. Τό ὀλιγάριθμο γένος τῶν Ἑλλήνων ἔδειξε τό μέγα θαῦμα στήν ἀνθρωπότητα, ὅταν τήν 25η Μαρτίου κατέθεσε τή ζωή του ὡς ἐνέχυρο τῆς ἐλευθερίας.

Ἡ ἔκρηξη τῆς ἑλληνικῆς ἐπανάστασης ἦταν φυσικά ἀδύνατο νά μὴν ἐπηρεάσει καίρια καί τήν Κύπρο, ὅπως χαρακτηριστικά ἀρχί-

ζει ὁ ἔθνικός ποιητής μας Βασίλης Μιχαηλίδης, τό ἐπικό ποίημά του «9η Ἰουλίου».

Στή νοτιοανατολικότερη ἐσχατιά τῆς φυλῆς, τή μαρτυρική σκλάβια Κύπρο μας, πού ἀντηχεῖ ὁ ἀντίλαλος τῶν τριῶν ἑλληνικῶν χιλιετιῶν τῆς προπατορικῆς νοθεσίας «εἷς οἰωνός ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης», δέν ἀργεῖ ἡ προσταγή τοῦ Θούριου: «Ὡς πότε παλικάρια νά ζοῦμε στά στενά, μονάχοι σάν λιοντάρια στίς ράχες, στά βουνά; Κάλλιο ναι μίας ὥρας ἐλεύθερη ζωή παρά σαράντα χρόνια σκλαβιά καί φυλακή», νά φλογίσει τό εἶναι τους γιά τήν ἐπανάσταση τοῦ '21.

Γιά τή συμμετοχή τῶν Κυπρίων στήν ἐπανάσταση, γιά τόν ἥρωισμό καί τίς θυσίες τους, καταγράφουν σέ ἔγγραφα καί μαρτυρίες

τους ὁ Κολοκοτρώνης, ὁ Κανάρης, ὁ Μαυροκορδάτος καί ἄλλοι κορυφαῖοι ἠγέτες καί ὀπλαρχηγοί.

Μακρὺς ὁ κατάλογος κι ἀτελεί-

ωτος τῶν ἐθελοντῶν πολεμιστῶν Κυπρίων στόν ἀγῶνα τοῦ '21.

Σήμερα, 200 χρόνια μετά, σ' αὐτούς τούς νεκρούς ἐκφράζουμε τήν εὐγνωμοσύνη μας.

Σήμερα, τά ματωμένα χώματα ἄς ξυπνήσουν μέσα μας τήν αἴσθησι ἑνός ἀλλιώτικου χρέους, ὄχι οἰκονομικοῦ.

Σήμερα, πού καπνοὶ καί φλόγες τυλίγουν κάποια χιλιόμετρα μακριά μας τή γῆ δίχως νά ἀφήνουν περιθώρια γιά ἥρωισμό, ἐμεῖς ἄς σηκώσουμε ψηλά τά μπαϊράκια μας. Εἶναι καιρός νά θυμίσουμε στόν ἑαυτό μας καί στή νέα γενιά ὅτι εἴμαστε παιδιά ὄλων ἐκείνων τῶν ἐπώνυμων καί ἀνώνυμων ἀγωνιστῶν τοῦ '21.

Καθώς στίς μέρες μας πυκνώνουν τά σύννεφα στόν ὄριζοντα καί ἀχός βαρύς ἀκούγεται, νά ἀνοίξουμε σιγά σιγά τά σεντούκια μέ τούς παιᾶνες, τούς θούριους καί τίς ὠδές, νά ξεκλειδώσουμε τά συρτάρια μέ τά πνευματικά ἐμβατήρια, νά ξεσκονίσουμε βιαστικά τά ἱερά κειμήλια, νά φυλλομετρήσουμε τήν ἱστορία καί νά ἀντλήσουμε πάλι δύναμη ἀπό τό ἥρωικό παρελθόν.

Τά μεγάλα κατορθώματα καταγράφονται, γιά νά γίνονται φῶτα γιά καινούργιες αὐγές,

γιά νά
ἀναβα-
πτίζομα-
στε στά
νάματα
τους καί
νά στοχα-
ζόμαστε
τί εἶχαμε,
τί χάσα-
με, τί μᾶς
πρέπει.

Σήμερα,
πού ἡ

χώρα μας διέρχεται μία κρίση, πού τή βαφτίσαμε οικονομική, ἀλλά στό βάθος ξέρουμε πώς εἶναι ἠθική καί πνευματική, σήμερα, πού πληρώνουμε σάν χώρα καί λαός ὄχι τά δανεικά, ἀλλά τά ἰδανικά πού ξεπουλήσαμε, πιστοί στά ἰδεώδη τῆς φυλῆς καί στῶν προγόνων τή φωνή ὑπακούοντας, ἀντίσταση χρειαζόμαστε καί μία νέα ἐπανάσταση νά ξεκινήσει!

Σέ μία ἐποχή πού οἱ πολιτιστικές καί ἠθικές ἀξίες διακυβεύονται, ἡ μητρική μας γλώσσα βάλλεται καί ἀλλοιώνεται, ὁ κίνδυνος ἀλλοτριώσεως καί ἀφελληνισμοῦ εἶναι πρόδηλος. Εἶναι ἐπιτακτικό τό αἶτημα γιά ἐπιστροφή στήν αὐθεντική ἑλληνοχριστιανική πίστη καί παράδοση καί γιά ἀνασύνταξη τῶν δυνάμεών μας ἀπέναντι σέ σύγχρονες καί πιό δυσδιάκριτες ἐπιβουλές.

Ἐπανάσταση, λοιπόν, στό 2021. Τή χρωστᾶμε σ' ὅσους θυσίασαν τά πάντα, ἀλλά καί σέ ὅσους ἀκόμα δέν γεννήθηκαν σέ τούτη τή φλούδα γῆς. Νά, οἱ ἥρωες ἀπλώ-

νουν τά χέρια καί μᾶς δίνουν τά ὄπλα, ὄχι αὐτά πού ἀπαρχαιωμένα φιλοξενοῦνται στά μουσεῖα μας, ἀλλά αὐτά πού τούς ἀνέδειξαν ἐλεύθερους.

Ἄς τό ποῦμε κι ἐμεῖς μαζί μέ τόν γέρο τοῦ Μωριᾶ κι ἄς τό πιστέψουμε.

«Σέ μᾶς μένει νά ἰσιάζουμε καί νά στολίσουμε τόν τόπο μέ θεμέλια τῆς πολιτείας, τήν ὁμόνοιαν, τή θρησκεία καί τήν φρόνιμον ἐλευθερίαν» καί ἄς τό φωνάξουμε γιά νά τό ἀκούσουμε μαζί μέ τόν Ἀδαμάντιο Κοραῆ τό

«δράξα-
σθε παι-
δείας ...». Δέν γιορ-
τάζουμε
ἀπλά ἓνα
ἱστορικό
συμβάν,
ἓναν πό-
λεμο πα-
λιό. Ἀλλά
μεθοῦμε
μέ «τό
ἀθάνατο

κρασί τοῦ '21».

«Θέλει ἀρετήν καί τόλμην ἡ ἐλευθερία» κι ἡ χώρα πού τή γέννησε καί τήν ἀνέστησε ὀφείλει νά τή διαφυλάξει αἰώνια. Πιστεύουμε σέ ἓνα ἀκόμα θαῦμα, γιά «νά στήσουμε καί πάλι μέσ στό οὐράνιο θεῖο φῶς, μία πατρίδα τρισμεγάλη». Τό «χρωστᾶμε σέ ὅσους πέρασαν, θά ρθοῦνε, θά περάσουν, κριτές θά μᾶς δικάσουν, οἱ ἀγέννητοι, οἱ νεκροί».

Τιμή καί δόξα στήν ἀδούλωτη Ἑλληνική ψυχή!

Τιμή καί δόξα στούς ἀθάνατους νεκρούς τοῦ 1821!

Τιμή καί εὐγνωμοσύνη καί σέ ὅλους ἐσᾶς τούς ἀφανεῖς ἥρωες,

πού δέν κατέγραψε ἡ ἱστορία, σέ σᾶς πού τά δώσατε ὅλα

χωρίς νά πάρετε τίποτε!

Ὁ πειρασμός τῆς αὐτοδικαιώσεως

τοῦ Πρωτ. Μιχαήλ Βοσκοῦ

Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λεμεσοῦ

«Ὁ δοκῶν ἐστάναι βλεπέτω μὴ πέση» (Α΄ Κορ. ι΄ 12). Ὅποιος νομίζει ὅτι στέκεται καλὰ στὰ πόδια του, ἅς προσέχει νὰ μὴν πέσει. Ἐνας ἀπὸ τοὺς μεγαλυτέρους κινδύνους, ποὺ ἀντιμετωπίζουμε ὅλοι οἱ πιστοί, εἶναι ὁ κίνδυνος τῆς αὐτοδικαιώσεως. Πρόκειται γιὰ ἓνα μεγάλο πειρασμό, ποὺ συνεχῶς ἀπειλεῖ τὴ χριστιανικὴ μας ζωὴ καὶ τὸν πνευματικὸ μας ἀγώνα. Ὁ ἀρχέκακος διάβολος γνωρίζει πολλὰς μεθόδους, μὲ τις ὁποῖες προσπαθεῖ νὰ ὀδηγήσει τὸν ἄνθρωπο στὸν πνευματικὸ θάνατο, στὴ διακοπὴ δηλαδὴ τῆς κοινωνίας του μὲ τὸν Θεό. Μιὰ ἀπ' αὐτὰς τις μεθόδους, δοκιμασμένη καὶ μὲ πάμπολλες ἐπιτυχίες, εἶναι ἡ ἀπιστία. Ὁ ἄνθρωπος ποὺ εὐρίσκεται σ' αὐτὴ τὴν τραγικὴ κατάσταση δὲν πιστεύει οὔτε στὴν ὕπαρξη τοῦ Θεοῦ οὔτε στὴν ὕπαρξη τῶν δαιμόνων. Εἶναι, γι' αὐτὸν τὸν λόγο, ὀλοκληρωτικὰ ἐκτεθειμένος στὴν ἐπήρεια τοῦ σατανᾶ, ἀφοῦ ἡ πνευματικὴ του ἀντίληψη δὲν μπορεῖ νὰ ὑπερβεῖ τὴν ἐγκόσμια πραγματικότητα, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ παραμένει προσκολλημένος στὰ ὑλικά ἀγαθὰ καὶ στὶς μέριμνες τοῦ κόσμου τούτου. Καθόλου δὲν τὸν ἀπασχολεῖ ἂν ὑπάρχει ἀθάνατη ψυχὴ, ἂν ὑπάρχει μετὰ θάνατον ζωὴ, ἂν ὑπάρχει τελικὴ κρίση, ἂν ὑπάρχει αἰωνιότητα.

Ἡ ἀπιστία αὐτῆς τῆς μορφῆς λαμβάνει στὶς μέρες μας ἐπικίνδυνες, χωρὶς ἀμφιβολία, διαστάσεις. Οὕτως ἢ ἄλλως, τὰ δεδομένα τῆς σημερινῆς ἐποχῆς καλλιεργοῦν στὸν ἄνθρωπο τὴν ἐωσφορικὴ ἰδέα ὅτι ὅλα μπορεῖ νὰ τὰ καταφέρει μόνος του καὶ ὅτι δὲν ἔχει ἀνάγκη τὸν Θεό. «Ἀσφαλῶς καὶ τοὺς δαίμονες καὶ τὸν ἴδιο τὸν διάβολο τοὺς συμφέρει πάρα πολύ, οἱ ἄνθρωποι νὰ μὴν πιστεύουν στὴν ὕπαρξή τους, νὰ μὴν τοὺς σκέφτονται, νὰ μὴν νοιώθουν ποτὲ τὴν ἐγγύτητά τους, ἐπειδὴ κάθε κρυφὸς καὶ ἄγνωστος ἐχθρὸς

εἶναι πρὸ ἐπικίνδυνος ἀπὸ τὸν φανερὸ καὶ ὁρατὸ ἐχθρὸ» (Ἅγιος Λουκᾶς Ἀρχιεπίσκοπος Κριμαίας)

Ὅταν, ὅμως, ὁ ἄνθρωπος δὲν ὑποκύψει σ' αὐτὸν τὸν φοβερὸ πειρασμὸ τῆς ἀπιστίας, ἀλλὰ πιστεύει στὸν Θεὸ καὶ ἀγωνίζεται πνευματικά, τότε ὁ διάβολος τὸν πολεμᾷ μὲ ἄλλη δοκιμασμένη καὶ μὲ πάμπολλες ἐπιτυχίες μέθοδο. Προσπαθεῖ νὰ τοῦ ἐνσπείρει τὸ σαράκι τοῦ ἐγωῖσμοῦ καὶ τῆς αὐτοδικαιώσεως. Νὰ τὸν κάνει νὰ νομίζει ὅτι κάτι εἶναι καὶ ὅτι κάτι κάνει, ὅτι δὲν εἶναι «ὡσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων» (Λουκ. ιη΄ 11). Ὁ ἄνθρωπος στὴν προκειμένη περίπτωση μπορεῖ νὰ μὴν εἶναι προσκολλημένος στὰ ὑλικά ἀγαθὰ καὶ στὶς μέριμνες τοῦ κόσμου τούτου, εἶναι ὅμως προσκολλημένος στὸ πνευματικὸ ἀρρωστημένο ἐγὼ του. Μπορεῖ νὰ μὴ λατρεύει τὰ ποικίλα εἰδῶλα τοῦ κόσμου τούτου, ἔχει ἀναγάγει ὅμως σὲ εἰδῶλο τὸν ἴδιό του τὸν ἑαυτό, τὸν ὁποῖο λατρεύει μὲ ἰδιαίτερη ἱκανοποίηση.

Ὁ ἀληθινὸς Χριστιανὸς γνωρίζει ἀπὸ τὴν προσωπικὴ του πνευματικὴ ἐμπειρία καὶ ἀπὸ τὴ διδασκαλία τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ὅτι τίποτα δὲν μπορεῖ νὰ πετύχει μὲ τις δικές του φτωχικὲς ἀνθρώπινες δυνάμεις. Ἔχει σαφὴ ἐπίγνωση τοῦ γεγονότος, ὅτι κάθε του τάλαντο, κάθε του ἀρετὴ, κάθε πνευματικὴ του ἐπιτυχία, κάθε τι καλὸ στὴ ζωὴ του εἶναι δῶρο τῆς Χάριτος τοῦ Παναγάρχου Θεοῦ καὶ σὲ καμμία περίπτωση δικό του ἐπίτευγμα. «Ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν», μᾶς λέει χαρακτηριστικὰ ὁ Κύριος, «λέγετε ὅτι ἀχρεῖοι δοῦλοὶ ἐσμεν, ὅτι ὁ ὠφείλομεν ποιῆσαι πεποιήκαμεν» (Λουκ. ιζ΄ 10). Γι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγο, ὁ ἀληθινὸς Χριστιανὸς ποτὲ δὲν δικαιοῦναι τὸν ἑαυτό του, ποτὲ δὲν αὐτοανακηρύσσεται δίκαιος. Ἀντιθέτως, ἔχει συνέχεια

πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν ἁμαρτωλότητά του καὶ τὴν πνευματικὴ του ἔνδεια καὶ ἀνεπάρκεια. Αἰσθάνεται ὡς ὁ ἔσχατος τῶν ἁμαρτωλῶν, κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Πρωτοκορυφαίου Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν Παύλου. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, αὐτὸς ποὺ ἀξιώθηκε νὰ ἀνυψωθεῖ «ἔως τρίτου οὐρανοῦ», νὰ μεταφερθεῖ στὸν παράδεισο καὶ νὰ ἀκούσει «ἄρρητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι» (Β΄ Κορ. ιβ΄ 4), μὲ πολλὴ ταπείνωση γράφει στὸν μαθητὴ του Ἀπόστολο Τιμόθεο «ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτός εἰμι ἐγὼ» (Α΄ Τιμ. α΄ 15).

Ὅποιος νομίζει ὅτι εἶναι ἀληθινὸς Χριστιανὸς χωρὶς νὰ ἔχει καλλιεργήσει τὴ θεμελιώδη ἀρετὴ τῆς ταπεινώσεως, ἐκλαμβάνει κάθε βῆμα στὴν πνευματικὴ του ζωὴ ὡς προσωπικὴ του ἐπιτυχία. Δημιουργεῖται ἔτσι μέσα του ἓνα ἔντονο συναίσθημα ἀσφαλείας, τὸ ὁποῖο συσκοτίζει ἐντελῶς τοὺς πνευματικὸς του ὀφθαλμοὺς, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ μὴ βλέπει τίς ἀρνητικὲς πλευρὲς τῆς πνευματικῆς του ζωῆς, παρὰ μόνο τίς θετικὲς. Βασικὸ χαρακτηριστικὸ αὐτῆς τῆς τραγικῆς πνευματικῆς καταστάσεως εἶναι ἡ ὑποκρισία, ὁ φαρισαϊσμός, ἡ προσκόλλησις στοὺς τύπους τῆς πνευματικῆς ζωῆς καὶ ἡ ἀδιαφορία γιὰ τὴν οὐσία. Ὁ μόνος τρόπος νὰ συνέλθει ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ αὐτὴ τὴν τραγικὴ πνευματικὴ κατάστασις, εἶναι μιὰ συγκλονιστικὴ ἐμπειρία, ποὺ θὰ πληγώσει τὸν διογκωμένο ἐγωϊσμό του. Ἐπιτρέπει, λοιπόν, ὁ Θεὸς τὴν πώση τοῦ ἀνθρώπου ἢ μιὰ μεγάλη δοκιμασία, γιὰ καθαρὰ παιδαγωγικοὺς λόγους. Ἡ πώση στὴν ἁμαρτία μπορεῖ νὰ θεραπεύσει τὴν ἀρρωστημένη αὐτὴ πνευματικὴ κατάστασις, φτάνει βεβαίως ὁ ἄνθρωπος νὰ ταπεινωθεῖ καὶ νὰ μετανοήσει μὲ εἰλικρίνεια.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἀναφέρει

συχνὰ ὡς παράδειγμα πρὸς ἀποφυγὴ τὸν περιούσιον ἰσραηλιτικὸν λαόν. Ὁ λαὸς αὐτός, ποὺ ἐπελέγει ἀπὸ τὸν Πανάγαθο Θεόν, γιὰ νὰ ἐπιτελέσει ἓναν ἰδιαίτερος σημαντικὸν ῥόλον στὴν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος καὶ στὸ ἔργον τῆς θείας οἰκονομίας, φάνηκε ἀνάξιος τῆς εὐλογίας τοῦ Θεοῦ, γιὰτὶ πίστεψε πὼς ἡθεὶα ἐκλογὴ ἦταν ἀρκετὴ, γιὰ νὰ ἔχει συνεχῶς τὴν εὐνοίαν τοῦ Θεοῦ. Ἔτσι ἡ πλειοψηφία τῶν Ἰσραηλιτῶν ὑπέκυπτε μὲ κάθε εὐκαιρία στὴν εἰδωλολατρεία, στὴν πορνείαν καὶ σὲ κάθε ἄλλη ἁμαρτία, γιὰ νὰ φτάσει τελικὰ στὴν ὀριστικὴ ἀπόρριψιν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, τοῦ ἀναμενομένου Μεσσία. Οἱ Ἀπόστολοι

τοῦ Χριστοῦ ἀναγκάστηκαν νὰ στραφοῦν τελικὰ στὰ ἁμαρτωλὰ ἔθνη, ἀφοῦ ὁ παλαιὸς Ἰσραὴλ, ἐγκλωβισμένος στὸν ἐγωϊσμὸ καὶ τὴν αὐτοδικαίωσίν του, δὲν μπόρεσε στὴ μεγάλη του πλειοψηφία ν' ἀναγνωρίσει Ἐκεῖνον, γιὰ τὸν Ὅποιον εἶχαν μιλήσει τόσοι καὶ τόσοι Προφῆτες στὴν πρὸ Χριστοῦ ἐποχῇ. Τὰ παθήματα τῶν Ἑβραίων ἀποτελοῦν τύπους γιὰ μᾶς τοὺς Χριστιανούς καὶ ἐγράφησαν γιὰ δική μας νοουθεσία, ὥστε νὰ μὴν ἀκολουθήσουμε κι ἐμεῖς τὸν δικὸν τους δρόμον.

Ὅλων μας ἡ πνευματικὴ ζωὴ καὶ ἡ ἀσκητικὴ προσπάθεια ὑπόκειται στὸν πειρασμὸ τοῦ ἐγωϊσμοῦ καὶ τῆς αὐτοδικαίωσεως. Ὅλοι μας κινδυνεύουμε, ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴ, νὰ παρασυρθοῦμε στὸν δρόμον τοῦ φαρισαϊσμοῦ καὶ τῆς ὑποκρισίας. Ὁ μόνος τρόπος, γιὰ ν' ἀποφύγουμε αὐτοὺς τοὺς θανασίμους γιὰ τὴν ψυχὴν μας κινδύνους, εἶναι ὁ δρόμος τῆς ταπεινώσεως καὶ τῆς μετανοίας, ἡ ἀληθινὴ ἐπίγνωσις τῆς πνευματικῆς μας καταστάσεως, πράγμα ποὺ σημαίνει ἀναγνώρισις τῆς ἁμαρτωλότητός μας καὶ ταπεινὴ ὑποταγὴ στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὥστε νὰ ἐνεργήσει μέσα μας ἡθεὶα Χάρις.

Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες

τοῦ Πρωτ. Ἰωάννη Νικολάου

«**Τ**οὺς τρεῖς μεγίστους φωστῆρας τῆς τρισηλίου Θεότητος, τοὺς τὴν οἰκουμένην ἀκτίσι δογματῶν θείων πυρσεύσαντας...».

Τὰ τρία φωτεινά ἀστέρια πού φωτίστηκαν ἀπὸ τὸν Τριαδικό Θεό, τιμᾶ ἡ ἅγια μας Ἐκκλησία στίς 30 Ἰανουαρίου. Τὸν Βασίλειο τὸν Μέγα, τὸν Θεολόγο Γρηγόριο καὶ τὸν Ἰωάννη τὸν Χρυσόστομο. Ἡ γιορτὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν καθιερώθηκε περὶ τὰ μέσα τοῦ 11ου αἰώνα ἀπὸ τὸν Μητροπολίτη Εὐχαΐτων Ἰωάννη Μαυροπόδα, λόγῳ τῆς διαφωνίας πού προέκυψε γιὰ τοὺς τρεῖς αὐτοὺς Ἱεράρχες τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆ διαίρεση τῶν πιστῶν σέ Βασιλεῖτες, Γρηγορίτες καὶ Ἰωαννίτες. Ἡ ἐνιαία λοιπὸν γιορτὴ πρὸς τιμὴ καὶ τῶν τριῶν ἔπαυσε αὐτὴ τὴν ἔριδα καὶ ἀπέρριψε τὴ μονομερὴ προσέγγιση τῆς ἀλήθειας καὶ μᾶς ἀπέδειξε ἀκόμη μία φορὰ ὅτι ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ εἶναι πολυμερῆς καὶ πολυδιάστατη.

Τοὺς τρεῖς ἅγιους αὐτοὺς Ἱεράρχες πού ὀρίστηκαν καὶ ὡς προστάτες τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων, δέν τοὺς ἀνέδειξαν ὡς προσωπικότητες καὶ ἐλεύθερα στοχαζόμενους ἀνθρώπους μόνο τὰ συγγράμματά τους ἀλλὰ καὶ ἡ ὀρθόδοξη διδασκαλία καὶ τὸ ἦθος τους. Προπάντων ὁμως ἡ ἅγια ζωὴ τους τοὺς ἀνέδειξε ἅγιους τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ φωτεινοὺς ὁδοδείκτες, πού δεικνύουν τὴν ὁδὸ πού ὀδηγεῖ στὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ὅταν ὁ Ἰουλιανὸς ὁ παραβάτης προσπαθεῖ ἄκριτα νὰ ἐπιβάλλει τὴν ὀλοκληρωτικὴ ἐπιστροφή στὸ ἀρχαῖο Ἑλληνικὸ πνεῦμα, οἱ δύο καππαδόκες πατέρες Βασίλειος καὶ Γρηγόριος, καὶ λίγο ἀργότερα καὶ ὁ Ἀντιοχειανὸς Ἰωάννης εἶχαν τὸ σθένος νὰ παραμείνουν πιστοὶ στὴν ὀρθὴ Χριστιανικὴ πίστη. Ἀλλὰ καὶ νὰ ὑποστηρίξουν μὲ θάρρος τὴν ἐλληνικὴ παιδεία ἐπιτυγχάνοντας τὴ σύνδεση-σύνθεση

τῆς Χριστιανικῆς πίστεως καὶ ἀλήθειας μὲ τὸ ἀρχαιοελληνικὸ κάλλος, τὸ ἀποθετὸ κάλλος, ὅπως ἀναφέρει ὁ Μέγας Βασίλειος καὶ νὰ τὰ συγκεράσουν μέσα στὴν ὀρθόδοξη Θεολογία.

Αὐτοὶ οἱ τρεῖς Πατέρες καὶ Διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας κατέστησαν ποιμένες πού ἀναγέννησαν καὶ κατεύθυναν πνευματικὰ τοὺς πιστοὺς, καὶ τοὺς συνέδεσαν μὲ τὸν Σωτῆρα Χριστὸ διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Κήρυξαν τὸ Εὐαγγέλιο καὶ οἱ δύο ἐξ αὐτῶν μᾶς ἄφησαν ὡς θησαυρὸ ἀτίμητο τίς δύο Θεῖες Λειτουργίες, πού ἀναγεννοῦν πνευματικὰ τοὺς πιστοὺς μέσα ἀπὸ τὸ μυστήριον τῆς Θεῖας Εὐχαριστίας. Ὡς διδάσκαλοι εἶχαν τὸ εἰδικὸ χάρισμα καὶ τὸ εἰδικὸ προνόμιον νὰ διδάσκουν καὶ νὰ ἐρμηνεύουν στοὺς πιστοὺς τὴν ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀντιμετωπίζουν τὰ μεγάλα προβλήματα καὶ τίς ἰσχυρὲς κρίσεις πού ταλάνιζαν τὴν Ἐκκλησία. Ζοῦνε σὲ μία ἐποχὴ, ὅπου ἡ Ἐκκλησία μετὰ ἀπὸ τοὺς διωγμοὺς καὶ τὴν πάλη της μὲ τίς αἰρέσεις τῶν πρώτων αἰώνων ἀρχίζει συστηματικὰ στίς ἀρχές τοῦ 4ου αἰώνα νὰ κωδικοποιεῖ καὶ νὰ ἐπεξηγεῖ τὴ δογματικὴ της διδασκαλία, καὶ οἱ τρεῖς Ἱεράρχες μὲ τὴν παιδεία πού κατέχουν σὲ συνδυασμὸ μὲ τὰ γνήσια βιώματα τῆς πίστεως, τὴν στήριξαν σ' αὐτὴ τὴν κρίσιμη φάση τῆς Ἱστορίας της.

Ὁ Μέγας Βασίλειος σπουδάζει φιλοσοφία, ἰατρικὴ, ἀστρονομία καὶ νομικὲς ἐπιστῆμες, στὴν κοιτίδα τοῦ πολιτισμοῦ, τὴν Ἀθήνα. Τὸν ἀκολουθεῖ καὶ ὁ ἕτερος καππαδόκης ὁ Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός, φίλος καὶ συμμαθητὴς του, ποιητὴς καὶ μεγάλος λογοτέχνης ὄχι μόνο τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ὄλων τῶν ἐποχῶν. Ὁ Ἰωάννης σπουδάζει στὴν ἄλλη δεξαμενὴ τοῦ πνεύματος, πού εἶναι ἡ Ἀντιόχεια. Βαθὺς γνώστης τῆς Ἰουδαϊκῆς καὶ τῆς Ἑλληνικῆς γραμματείας, ἀτοχὸς καὶ τῶν

δύο κόσμων, ἄριστος ρήτορας ἐξ' οὗ καί τὸ προσωπίδιο πού τοῦ δίδεται, Χρυσόστομος. Ὡς συγγραφέας γράφει τὰ πλεόν διαχρονικά καί ἄριστα συγγράμματα.

Τρεῖς γόνιοι τοῦ ἀνατολικοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἀπό τὴν Ἀντιόχεια ὁ ἱερός Χρυσόστομος (ὅπου οἱ μαθητές κλήθηκαν γιὰ πρώτη φορά Χριστιανοί), καππαδόκες οἱ ἄλλοι δύο ὁ Βασίλειος καί ὁ Γρηγόριος, γεννήτορες τῆς γνήσιας πατερικῆς σκέψης. Αὐτὴ ἡ ἐκλεκτὴ τριάδα τῶν

Ἱεραρχῶν ἔχει ἐπιβληθεῖ στή συνείδηση τῆς Ὁρθοδοξίας. Πρόμαχοι τῆς ἀνθρωπιστικῆς παιδείας πού τὴν ἐποχὴ τους ἦταν ἀπαραίτητο συμπλήρωμα τῆς Χριστιανικῆς παιδείας.

Ἡ Ὁρθοδοξία γι' αὐτούς ἦταν βίωμα γι' αὐτό καί σέ νεαρή ἡλικία ἀκολουθοῦν τὴν ἐρημιτικὴ μοναχικὴ ἄσκηση, σέ μία περίοδο εἰδικά πού αὐτὴ εἶχε περισσότερους ἐπικριτές παρά ὑπερασπιστές καί μόχθησαν γιὰ τὴν ὀργάνωση καί δικαίωση τοῦ μοναχικοῦ βίου. Οἱ δύο Καππαδόκες πατέρες ἔγραψαν κανονιστικὲς διατάξεις γιὰ τοὺς μοναχοὺς καί ὁ Χρυσόστομος διαφωτιστικὲς πραγματείες. Ἡ εἴσοδος τους στὸν μοναχικὸ βίον ἀποτελεῖ τὴ χαρακτηριστικὴ τομὴ στὴ ζωὴ τους μέ τὴν ἐγκατάλειψη μὲν τῶν κοσμικῶν ἐνασχολήσεων σέ συνδυασμὸ μέ τὴ μελέτη τῆς χριστιανικῆς ἀλήθειας. Ἡ ἔρημος κατέστη τό σχολεῖο γι' αὐτούς, ἀπὸ τό ὅποιο ἔλαβαν τὴν

ἀπαραίτητη βιοματικὴ θεολογικὴ κατάρτιση καί τὴν ἠθικὴ συγκρότηση γιὰ τὴ μετέπειτα οἰκουμενικὴ ἀποστολὴ τους. Ἀγάπησαν καί ὑπεράσπισαν τὸν μοναχικὸ βίον, ὅπως διαβάζουμε στὰ συγγράμματά τους, ἀλλὰ ὑπερίσχυσε ἡ ἀγάπη γιὰ τὴ διακονία τοῦ ἀνθρώπου μέσα ἀπὸ τὸ ἐκκλησιαστικὸ, ποιμαντικὸ τους ἔργο. Χαρακτήρες κοινωνικοὶ καί δυναμικοὶ δὲν μποροῦσαν νὰ ἀποκλεισθοῦν στὴ μόνωση τῆς ἐρήμου. Στὸ πρόσωπο

τῶν τριῶν αὐτῶν πατέρων καί Ἱεραρχῶν βλέπουμε νὰ πραγματώνονται καί νὰ ἀσκούνται οἱ ἀρετὲς πού κάθε ἐρημίτης ἐπιδιώκει, «ἔζησαν εἰς τὴν ἐρημίαν ὡς μέλη τῆς κοινωνίας καί ἐντὸς τοῦ κόσμου ὡς ἀπόκοσμοι»

Μέσα ἀπὸ τίς ἐπιστολές τους ἀντικατοπτρίζεται τό ποιμαντικὸ καί διδακτικὸ τους ἔργο. Οἱ ἐπιστολές τους ἀπὸ τὰ ἀξιολογότερα λογοτεχνήματα, εἶναι τό μέσον τῆς ἐπικοινωνίας τους μέ τὸν συνάν-

θρωπὸ τους, μετέχουν στὸν πόνο του, διευθετοῦν ὑποθέσεις τῶν ταπεινῶν ἀνθρώπων καί ἐπιλύουν τὰ προβλήματα τῆς Ἐκκλησίας, δεῖγμα βέβαια τῆς πολλῆς τους ἀγάπης καί φιλανθρωπίας. Τό δόγμα γι' αὐτούς δὲν εἶναι ἀντικείμενο ἀποτελούμενο ἀπὸ μία σειρά ξερούς ὄρους ἀλλὰ ζωντανὸς λόγος, πού μετουσιώνεται σέ ζωὴ μέσα στὴν Ἐκκλησία ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, καί ὡς ἐργάτες τοῦ λόγου οἱ τρεῖς Ἱεράρχες ἔγι-

ναν και ύπηρετες τών ανθρώπων. Σήμερα πού πολλοί μιλούν γιά τήν παγκοσμιοποίηση, ή όποία όδηγεϊ στόν ανταγωνισμό και στήν άπώλεια τής μοναδικότητας του προσώπου, οί τρεις Ίεράρχες μιλούν γιά τήν οίκουμενικήτητα του Χριστιανισμού και του κοινωνικού χαρακτήρα τής Όρθόδοξης Χριστιανικής πίστης, ή όποία δέν μιλά μέ άφηρημένες έννοιες αλλά άπευθύνεται στην κοινωνία τών πολιτών και τόν ρεαλιστικό χαρακτήρα τών κοινωνικών προβλημάτων. Η Θεολογία τους θεμελιώνει τήν άξία του ανθρώπινου προσώπου, τή θρησκευτική έλευθερία τήν ανεκτικότητα, τόν διάλογο, τήν ειρήνη, και τήν καταλλαγή, άξιες πού άναζητεί άπεγνωσμένα ή σημερινή κοινωνία. Οί Τρεις Ίεράρχες συνδυάζουν τήν πράξη μέ τή θεωρία, βίωση του Εύαγγελίου και έφαρμογή του μέ τή γνώση και τήν επίλυση τών προβλημάτων του ανθρώπου. Ο πλησίον

είναι ό έγγύς και ό μακράν. Αυτό διδάσκει ό Χριστός και αυτό έφαρμοσαν οί πατέρες. Μέ αυτούς βιώνουμε τήν Όρθόδοξη παράδοση, άφου τά έργα τους μιλούν στην καρδιά του ανθρώπου τής κάθε έποχής. Σύνδεση τής Έκκλησίας μέ τήν παιδεία, μέ ένα νόημα χριστοκεντρικό και άνθρωποκεντρικό, ό άνθρωπος ως κέντρο τής δημιουργίας, αλλά και προστάτης τής φύσης. Οί άνθρωποι ως πρόσωπα και όχι ως μάζα ή άριθμοί και άπρόσωπα σύνολα αλλά ως ανεπανάληπτες προσωπικότητες, πού πρέπει νά διδάσκονται διά βίου. Η παιδεία είναι ή άνύψωση του άτομου σε πρόσωπο μέ κοινωνία μέ τόν συνάνθρωπο και τόν Θεό. Στά πρόσωπα αυτών τών πατέρων και διδασκάλων τής Έκκλησίας μας τιμούμε τήν τρισήλιο Θεότητα, πού άνέδειξε αυτούς ως Φωστήρες τής Οίκουμένης.

Ἡ συνδρομή τῆς Κυρίας Θεοτόκου στή σωτηρία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους

τοῦ κ. Σάββα Ἀλεξάνδρου

Διευθυντοῦ Γραφείου Ὁρθοδόξου Ὁμολογίας Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λεμεσοῦ

Στὴν ὀρθόδοξη πατερική θεολογία μας, ἡ συνδρομή τῆς Κυρίας Θεοτόκου στή σωτηρία τῶν ἀνθρώπων συμφαίνεται βασικά μέ τό χριστολογικό δόγμα τῆς Χαλκηδόνος. Στόν ὅρο τῆς Δ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὁμολογοῦμε ὅτι ὁ Χριστός ἔνωσε στό πρόσωπό Του ἀσυγχύτως, ἀχωρίστως, ἀδιαιρέτως, ἀτρέπτως δύο φύσεις, τή θεϊκή καί τήν ἀνθρώπινη. Τήν ἀνθρώπινη φύση Του τήν ἔλαβε ἀπό τήν Κυρία Θεοτόκο. Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς σημειώνει πώς, ἔξαιτίας αὐτῆς τῆς ιδιότητάς της, ἡ Θεοτόκος δείχνει τή φιλανθρωπία της «πού εἶναι ἀδιάλειπτη, καί διαπερνᾷ ὅλους τοὺς ὑπηκόους, σάν νά συνέχει καί νά συγκρατεῖ ὅλα, εὐρισκομένη κοντά καί πάντοτε παροῦσα στοὺς ἐπικαλουμένους, διά τῆς ἀκούραστης καί ὠφελιμωτάτης πρὸς τόν ἀπό αὐτήν γεννηθέντα Θεό πρεσβείας πού κατορθώνει τά πάντα ἐπωφελῶς». Ἄρα, κατά τή θεολογία τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ πατρός συνεργεῖ στή σωτηρία μας, ἀφοῦ μέ τίς δυνατές πρεσβείες της πρὸς τόν Υἱό της ἐπιτυγχάνει τά πάντα πρὸς ὠφέλεια ψυχική.

Ἡ συνδρομή της στή σωτηρία τῶν ἀνθρώπων σχετίζεται ἐπίσης, κατά τή θεολογία τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, μέ τό γεγονός ὅτι «ἔγινε αἰτία νά μετατεθεῖ τό ἀνθρώπινο γένος ἀπό τή γῆ καί κατέστησε ὅλους τοὺς ἀνθρώπους οὐράνιους, ἀναδεικνύοντάς τους πνεῦμα ἀντί γιά σάρκα καί κάμνοντάς τους τέκνα Θεοῦ κατά χάριν». «Καί πάντας οὐράνιους καταστήσασα, πνεῦμα ἀποδειξάσα ἀντί σαρκός καί Θεοῦ ποιησαμένη τέκνα». Αὐτό βέβαια ἐπιτεύχθηκε, διότι γέννησε τόν σωτήρα τοῦ κόσμου.

Σέ ἓνα ἀνάλογο ὕφος καί ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός ἀποφαίνεται πώς μέσω αὐτῆς, «ὁ Κτίστης πᾶσαν φύσιν πρὸς τό κρεῖττον με-

τεστοιχείωσεν διά μέσης τῆς ἀνθρωπότητος». Δηλαδή, ἔξαιτίας της ὁ Κτίστης μεταστοιχείωσε πρὸς τό καλύτερο ὅλη τή φύση μέσω τῆς ἀνθρώπινης φύσης τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ ἱερός Δαμασκηνός, ἀναλύοντας τή συμβολή της στό θέμα τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων, ἀναφέρει: «Ἀλήθεια, τί θαύματα προκάλεσε καί τί συναλλάγματα ἢ κόρη αὐτή, ὁ καρπὸς τῆς στειρότητας, ἡ παρθενία πού γεννάει, ἡ ἀνάκρασις τῆς θεότητος καί τῆς ἀνθρωπότητος, τοῦ πάθους καί τῆς ἀπαθείας τῆς ζωῆς καί τοῦ θανάτου, ὥστε σέ ὅλα νά κατανικηθεῖ τό χειρότερο ἀπό τό ἀνώτερο. Καί ὅλα αὐτά, Δέσποινα, τά ἔκανες γιά χάριν τῆς δικῆς μας σωτηρίας».

Ἐξάλλου, σύμφωνα μέ τόν ἴδιο αὐτό πατέρα τῆς Ἐκκλησίας μας, ἡ συμβολή της στή σωτηρία συνίσταται καί στό γεγονός ὅτι ἡ Παναγία ἔγινε αἰτία νά γνωρῖσουν οἱ ἄνθρωποι τό ἀληθινό πνεῦμα τοῦ μωσαϊκοῦ νόμου, ἀφοῦ, ἔξαιτίας καί πάλι τοῦ Υἱοῦ της, τό γράμμα τοῦ νόμου παραμερίστηκε. Γράφει ὁ ἱερός πατήρ: «Ἐξαιτίας της μετατοπίστηκε ὁ νόμος καί ἀποκαλύφθηκε τό πνεῦμα πού κρυβόταν κάτω ἀπό τό γράμμα». Γιά αὐτό, συνεχίζοντας, διακηρύττει: «Ἄς γίνει κατανοητό ὅτι δέν μποροῦν νά συγκριθοῦν μαζί της ἡ Κιβωτός τῆς Διαθήκης ἢ σκεπασμένη μέ χρυσάφι ἀπό παντοῦ, ἢ χρυσή στάμνα μέ τό μάννα, ἢ λυχνία καί ἡ τράπεζα καί ὅλα τά παλαιά».

Ἐξάλλου, ἡ ταπεινώσή της καί ἡ ὑπακοή της στό θεῖο θέλημα ἔγιναν αἰτία νά ἔρθει στόν κόσμον ἡ ἀφθαρσία. Ἀναφέρει ἐπιγραμματικά ὁ ἱερός Δαμασκηνός: «Ἡ πρώτη Εὐα ἔπεσε σέ παράβαση μέ τό νά ὑπηρετήσῃ τό φίδι σέ βάρος τοῦ προπάτορα καί ἔτσι μπῆκε στή ζωή μας ὁ θάνατος. Ὅμως ἡ Μαρία, μέ τό νά ὑποταχθεῖ στό θεῖο θέλημα, ἔξαπάτησε τό δόλιο φίδι καί ἔφερε στόν κόσμον τήν ἀφθαρ-

σία».

Φοβερό πρόσωπο λοιπόν από θεολογικής απόψεως αποτελεί ή Κυρία Θεοτόκος και καιρία υπήρξε ή συμβολή της στή σωτηρία μας. Αυτό τό πέτυχε, διότι, όντας ή ίδια άνθρωπος νήψης, άσκησης και ταπείνωσης, έλκυσε τή Χάρη του Θεού και γέννησε τόν σωτήρα μας. Κατά τόν άγιο Γρηγόριο τόν Παλαμά, απέθεσε τό πάθος της φιλαυτίας, επιδόθηκε στην κατά Θεόν κατοπάθεια, έστρεψε τόν νού προς τόν έαυτό της και δόθηκε ολοκληρωτικά στην άδιάλειπτη νοερά προσευχή: «και αυτής της προς τό οικείον σώμα συμπαιθείας υπεραναβάσα, συνήψε τόν νούν τή προς έαυτόν στροφή και προσοχή και τή άδιαλείπτω θεία προσευχή». Μέ αυτό τόν τρόπο, κατά τόν άγιο, δέν έγινε μόνο καθ' όμοίωση Θεού ή ίδια αλλά έκανε και τόν Θεό καθ' όμοίωση του ανθρώπου, αφού τόν κυφόρησε άσπόρως και τόν γέννησε άφράστως: «ού καθ' όμοίωσιν μόνον έγινετο Θεού, αλλά και καθ' όμοίωσιν ανθρώπου, τόν Θεόν έποίησεν». Έξαιροντας λοιπόν ό ιερός πατήρ τή συμβολή της στή σωτηρία του ανθρώπινου γένους, αναφωνεί: «Έγινες θεομήτωρ, ένωσης τόν νού μέ τόν Θεό, ένωσης τόν Θεό μέ τή σάρκα, έκανες τόν Θεό υión ανθρώπου και τόν άνθρωπο υión Θεού, συμφιλίωσες τόν κόσμο μέ τόν ποιητή του κόσμου».

Ή Θεοτόκος είναι τό πρόσωπο για τό όποιο

προφήτευσε, εκτός των άλλων, και ό Δαυίδ, ως εκείνη της οποίας τό πνευματικό κάλλος, άπορρέον από τίς άγιες άρετές που τήν στόλιζαν, θά έλκυε τόν Βασιλέα του παντός. Διερωτάται ό άγιος Γρηγόριος ό Παλαμάς: «Γιατί επεθύμησε ό Βασιλέας του παντός τό μυστικό κάλλος της άειπαρθένου, όπως προφήτευσε ό Δαυίδ, και κλίνοντας τούς ουρανούς κατέβηκε και επισκίασε αυτήν ή καλύτερα κατοίκησε μέσα σε αυτή κατά τρόπο άνεκφραστο και προήλθε από αυτή σαρκοφόρος ό Λόγος του Θεού και φάνηκε πάνω στή γή και συναναστράφηκε μέ τούς ανθρώπους θεουργώντας τήν ανθρώπινη φύση μας;» Και άπαντά: «Έξαιτίας του άνεπίληπτου βίου της».

Ό μεγάλος αυτός πατέρας της Όρθοδοξίας διδάσκει ότι ό όλος βίος της ήταν έναγωνιος και απέβλεπε στή σωτηρία του ανθρώπου. Σέ όμιλία του για τά Εισόδια της Θεοτόκου, αναφέρει: «Ένώ βρισκόταν μέσα στον ναό του Σολομώντα, πληροφορείτο τά σχετικά μέ τούς πρωτοπλάστους, τόν Άδάμ και τήν Εύα, και τήν πτώση τους λόγω της καταστροφικής συμβουλής από τόν πονηρό, έβλεπε τόν επάρατο βίο της άμαρτίας να επεκτείνεται, για αυτό και καταλήφθηκε από οϊκτο για τό ανθρώπινο γένος». Έτσι, κατά τή θεολογία του ιερού πατρός, «πάσχιζε να βρεϊ αντίδοτο φάρμακο για τήν τραγική κα-

τάσταση, για αυτό αποφάσισε να στραφεί με όλο τον νοῦ της προς τόν Θεό και ανέλαβε τήν ὑπέρ ἡμῶν πρεσβεία να βιάσει και να ἐλκύσει τόν ἀβίαστο να ἔρθει γρηγορότερα προς ἡμᾶς, για να ἀπομακρύνει ἀπό τή μέση τήν κατάρρα και να καταστήσει τούς δαίμονες ἀσθενέστερους». Αὐτός ἦταν και ὁ λόγος πού, σύμφωνα με τόν ἅγιο Ἀνδρέα Κρήτης, δημιουργήθηκαν βαθουλώματα στίς πλάκες στόν ναό τοῦ Σολομώντα κατά τή διάρκεια τῆς ἐκεῖ παραμονῆς της, ἐξαιτίας τῶν γονυκλισιῶν της και τῶν προσευχῶν της για τή σωτηρία τοῦ κόσμου: «αἱ προς τοῦδαφος κατεστρωμέναι πλάκες διωλύγιον ἀνακράζουσι».

Ὁ ἱερός Δαμασκηνός, σέ ἓνα ὠραιότατο λόγο του στό Γενέσιο τῆς Θεοτόκου στόν ὁποῖο ἀναφέρεται στή συμβολή της στή σωτηρία τῶν ἀνθρώπων, ἀναφέρει: «Γεννιέται ἡ Παρθένος, ἀντίπαλος τῆς προγονικῆς πορνείας, ἀρραβωνιάζεται με τόν ἴδιο τόν Θεό και γεννᾷ τή θεία εὐσπλαχνία και ξαναγίνεται λαός Θεοῦ αὐτός πού πρίν δέν ἦταν λαός του. Δέχεται τό ἔλεος αὐτός πού τό εἶχε στερηθεῖ και αὐτός πού εἶχε χάσει τήν ἀγάπη τήν ξαναβρίσκει, γιατί ἀπό αὐτή γεννιέται ὁ Χριστός, ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ ὁ ἀγαπητός, πού τόν εὐχαρίστησε».

Ἄξιζει να σημειωθεῖ πώς, κατά τόν ἅγιο Γρηγόριο τόν Παλαμᾶ, μετά τήν Ἀνάληψη τοῦ Χριστοῦ ἡ Παναγία ἐνέτεινε τούς ἀσκητικούς της ἀγῶνες και τήν ἀδιάλειπτη προσευχή της για ὅλο τόν κόσμο. Παράλληλα, προέτρεπε, στήριζε και παραινοῦσε τούς ἁγίους ἀποστόλους στή μετάδοση τοῦ εὐαγγελικοῦ μηνύματος σέ ὅλο τόν κόσμο, δείχνοντας με αὐτό τόν τρόπο ἡ Κυρία τῶν ἀγγέλων τό ἐνδιαφέρον της για τή σωτηρία μας. Ἀναφέρει συγκεκριμένα ὁ ἱερός πατήρ: «Μετά τήν ἄνοδο στους οὐρανούς Αὐτοῦ πού ἔλαβε σάρκα ἀπό αὐτή, τά πάνω ἀπό τόν νοῦ και τόν λόγο μεγαλεῖα πού εἶχαν συντελεστεῖ σέ αὐτή τά συναγωνιζόταν με τήν καρτερικότητα, τήν πολὺμορφη ἄσκηση, με τίς εὐχές και τίς φροντίδες ὑπέρ ὅλου τοῦ κόσμου και με τίς παραινέσεις και προτροπές προς τούς κήρυκες τοῦ Θεοῦ πού ἐπισκέπτονταν τά πέρατα τῆς οἰκουμένης. Αὐτή ἦταν στήριγμα και μαζί παρηγοριά ὄλων και ἀκουόμενη και

βλεπόμενη και συνεργαζόμενη με κάθε τρόπο στό κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου».

Ἐξάλλου, οἱ θεοφόροι Πατέρες ὑποστηρίζουν πώς ἡ συνδρομή της στή σωτηρία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους δέν περιορίζεται στήν περίοδο κατά τήν ἐπί γῆς παρουσία της, ἀλλά συνεχίζει και μετά τήν ἁγία κοίμηση και μετάστασή της στους οὐρανούς. Ἔτσι, κατά τόν ἅγιο Γρηγόριο τόν Παλαμᾶ, «ἔπρεπε αὐτή πού χώρεσε ἐκείνον πού γεμίζει τά πάντα και βρίσκεται πάνω ἀπό ὅλα, να φθάσει και αὐτή τά πάντα και να ξεπεράσει τά πάντα με τίς ἀρετές της και με τό μέγεθος τοῦ ἀξιώματός της. Ἀκριβῶς γι' αὐτό τόν λόγο μόνη αὐτή διαβιώνει με τό σῶμα στόν οὐρανό μαζί με τόν Υἱό και Θεό Της και ἀπ' ἐκεῖ ὑπερεκκύνει τή χάρη, χαρίζοντας σέ αὐτούς αὐτό, δηλαδή τό να ἀνυψώνονται προς αὐτήν, ἡ ὁποία εἶναι δίσκος τόσων μεγάλων χαρίτων, και δίνοντας ἐπιπλέον ἀπό τήν ἀγαθότητά της, τά ἀνώτερα και μή σταματώντας ποτέ αὐτή τήν ὠφέλιμη προς ἡμᾶς προσφορά και πλούσια δωρεά».

Αὐτή λοιπόν εἶναι ἡ Παναγία μας, τό ἱερό πρόσωπο πού διαδραμάτισε και διαδραματίζει σημαντικότερο ρόλο στή σωτηρία μας, πού θέλει να γίνουμε παιδιά τοῦ Υἱοῦ της κατά χάριν. Αὐτή λοιπόν εἶναι Θεός μετά Θεόν, ἡ τά δευτερεῖα τῆς Τριάδος ἔχουσα, ἡ ἀμέσως δεχόμενη τῶν ἐκ Θεοῦ δωρεῶν. Ἀκριβῶς για αὐτό τόν λόγο, κατά τόν ἱερό Δαμασκηνό, και μόνο ἡ θύμηση και ἡ ἐπίκληση τοῦ πανίερου ὀνόματός της σώζει τόν ἄνθρωπο. Γι' αὐτό και ὁ ἴδιος ἀποφαίνεται: «ἐμνήσθην τῆς Θεοτόκου και ἐσώθη ἡ ψυχή μου».

Κύπριοι Ἀγωνιστές στήν Ἐπανάσταση τοῦ 1821

**τοῦ Δρος Πέτρου Παπαπολυβίου
Καθηγητοῦ Ἱστορίας καί Ἀρχαιολογίας Πανεπιστημίου Κύπρου**

Ἡ συμμετοχή Κυπρίων ἀγωνιστῶν στήν ἑλληνική ἐπανάσταση ὑποδεικνύει τό ἱστορικό βάθος τοῦ κυπριακοῦ ἀλυτρωτισμοῦ, ἐπιβεβαιώνοντας τοὺς ἀγῶνες τοῦ κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ γιά ἐλευθερία καί τοὺς ἀκατάλυτους δεσμούς μέ τόν μητροπολιτικό χῶρο.

Κύπριοι ἀγωνιστές πῆραν μέρος σέ διάφορες μάχες καί φάσεις τῆς Ἐπανάστασης, ἀπό τό 1821 μέχρι τό 1829, στήν Πελοπόννησο, στήν Ἀττική, στήν Ἀνατολική Ἑλλάδα, στήν Εὐβόια, στήν Κρήτη, στή Χίο καί σέ ναυτικές ἐπιχειρήσεις. Κύπριοι ἐντοπίζονται καί στίς πρῶτες συγκρούσεις τῶν Ἑλλήνων ἐπαναστατῶν μέ τόν τουρκικό στρατό στίς Παραδουνάβιες ἡγεμονίες, στόν Ἱερό Λόχο, ὑπό τόν Ἀλέξανδρο Ὑψηλάντη καί τόν Γεωργάκη Ὀλύμπιο. Ὁ ἀριθμός τῶν Κυπρίων ἀγωνιστῶν τοῦ 1821 εἶναι ἐξαιρετικά δύσκολο νά ὑπολογιστεῖ μέ ἀκρίβεια, ἔστω καί κατά προσέγγιση, ἐξαιτίας κυρίως τῶν ἀρχειακῶν ἐλλείψεων, τῶν ἰδιότυπων ἐπαναστατικῶν συνθηκῶν καί τῆς καταγραφῆς τῶν ὀνομάτων τους συνήθως μέ τό τοπικό ἐπίθετο, Κύπριος ἢ Κυπραῖος ἢ Κυπριώτης ἢ ἀπλῶς μέ τό πατρώνυμο. Σήμερα, χωρίς νά ἔχει ὀλοκληρωθεῖ ἡ ἐξαντλητική μελέτη τῶν ἀρχειακῶν πηγῶν, οἱ μετριότεροι ὑπολογισμοί τοὺς καταμετροῦν σέ τέσσερις ἕως ἑξί ἑκατοντάδες, χωρίς νά ἀποκλείεται νά πλησιάζουν τοὺς χίλιους.

Ἀρκετοί ἀπό τοὺς Κύπριους ἀγωνιστές τῆς ἑλληνικῆς ἐπανάστασης ἦταν φυγάδες τῶν σφαγῶν τοῦ καλοκαιριοῦ τοῦ 1821. Μάλιστα, οἱ ἐπιφανέστεροι ἀπό αὐτούς, δέν ἔπαυσαν ἀπό τοὺς πρῶτους μῆνες τῆς ἐπανάστασης νά ἀπεργάζονται σχέδια καί νά ἀναζητοῦν μάταια χρηματοδότες καί συνεργούς γιά τήν ὀργάνωση ἐκστρατείας ὑπέρ

τῆς ἀπελευθέρωσης τοῦ νησιοῦ τους. Στό πιό γνωστό ἀπό αὐτά, τό 1824, ἐνεπλάκη καί τό ὄνομα τοῦ Μαυροβούνιου στρατηγοῦ De Wintz, ὁ ὁποῖος σέ συνεννόηση μέ Κύπριους πού βρισκόνταν στήν Ἑλλάδα καί στήν Εὐρώπη, ἀλλά καί διάφορους τυχοδιῶκτες, προσπάθησε νά συνάψει δάνειο στό Λονδίνο «γιά τήν ἀπελευθέρωση τῆς Κύπρου».

Κύπριοι ἀγωνιστές ἐντοπίζονται σέ διάφορες μάχες καί φάσεις τῆς ἐπανάστασης. Στό Μεσολόγγι, κατά τήν τοπική βιβλιογραφία, τρεῖς τουλάχιστον ἐπέζησαν τῆς πολιορκίας καί τῆς Ἐξόδου καί ἐπέστρεψαν στήν Κύπρο μετά τήν ἀπελευθέρωση, οἱ Πάφιοι Χατζηχριστόδουλος Κοκκινόφτας, Γιάννης Πασαπόρτης καί Νικόλας Χατζησάββας. Στήν ἱερή πόλη τοῦ Μεσολογγίου, ἐδῶ καί μερικά χρόνια μέ δαπάνες τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας, ἔχει ἀνεγερθεῖ μνημεῖο ἀφιερωμένο σέ ὅλους τοὺς Κύπριους πού πολέμησαν γιά τήν ἐλευθερία κατά τήν ἐπανάσταση τοῦ 1821 καί εἰδικότερα στήν Ἐξοδο, τόν Ἀπρίλιο τοῦ 1826. Στή μαρμαρίνη πλάκα τοῦ μνημείου εἶναι χαραγμένα τά ὀνόματα τοῦ Χριστόδουλου Κοκκινόφτα, ἀπό τήν Τσάδα («πλούσιου ποιμνιοτρόφου», κατά τόν Λοῖζο Φιλίππου), τοῦ Ἰωάννη Κύπριου, «λοχαγοῦ τῆς Φάλαγγας», τοῦ καπετάν Ἰωάννη Κύπριου, «κυβερνήτη τοῦ πλοιαρίου Ποσειδῶν», τοῦ Μιχαήλ Ἀντωνίου Κύπριου, τοῦ Παντελῆ Γεωργίου Ὁρφανοῦ (τραυματίστηκε στήν πολιορκία) καί τοῦ Γιάννη Πασαπόρτη, ἀπό τήν Κοΐλη. Στήν Πελοπόννησο ἡ ἐπιβεβαιωμένη κυπριακή παρουσία πυκνώνει ἀπό τό καλοκαίρι τοῦ 1821 καί κορυφώνεται στήν πολιορκία τῆς Τριπολιτσᾶς, ὅπου ἐντοπίζονται ἀγωνιστές ἀπό τήν Κύπρο στά σώματα τῶν Κολοκοτρώνη, Δημήτριου Ὑψηλάντη καί Χατζηχρίστου Βούλγαρη. Μέ ἐξαιρέση τόν Χαράλα-

μπο Μάλη πού κατήλθε στόν Μοριά μαζί μέ τόν Παπαφλέσσα από τήν Κωνσταντινούπολη τόν Δεκέμβριο τοῦ 1820, μεταφέροντας τά ἐπαναστατικά κηρύγματα τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας, ὁ κατάλογος τῶν Κυπρίων ἀγωνιστῶν δείχνει ὅτι οἱ περισσότεροί κατέφθασαν ἐκεῖ μέσω κάποιου ἄλλου νησιοῦ ἢ τῆς Αἰγύπτου, φεύγοντας ἀπό τήν ἰδιαίτερη πατρίδα τους μέ ὅποιον τρόπο μποροῦσαν. (Ἄς συνυπολογιστεῖ ὅτι τό κόστος γιά τή σωτήρια ἄνοδο στά ἐμπορικά πλοῖα τοῦ λιμανιοῦ τῆς Λάρνακας, εἰδικά κατά τήν περίοδο Ἰουλίου - Σεπτεμβρίου 1821 θά ἦταν πολύ ψηλό.) Ἄλλοι ἔφθασαν ἀπό τήν Εὐρώπη (νεότερα μέλη τῶν οἰκογενειῶν τῶν φυγάδων ἀπό τήν Κύπρο καί ὅσοι ζοῦσαν ἐκεῖ) ἀκολουθώντας τό γενικότερο ρεῦμα Ἑλλήνων καί φιλελλήνων πρὸς τήν ἐπαναστατημένη Ἑλλάδα, ἐνῶ ἀναφέρεται καί μία περίπτωση Κύπριου ἀγωνιστῆ πού πολέμησε στή Μολδοβλαχία καί συνέχισε νά πολεμᾷ καί στήν Ἑλλάδα. Ὑποθέτουμε ὅτι τά πλοῖα τῶν «ναυτικῶν νήσων» (Ἰδρα, Σπέτσες, Ψαρά) πού ἀναστάτωναν συχνά τά γαλήνια κυπριακά νερά θά ἦταν ἕνας ἀπό τοὺς ἀσφαλέστερους τρόπους μετάβασης στήν ἐπαναστατημένη χώρα, ἐφόσον προσέγγιζαν τίς ἀκτές τοῦ νησιοῦ. Αὐτό συνέβαινε, κατά τήν παράδοση, ἀπό τόν Ἰούνιο τοῦ 1821 καί τή θρυλούμενη ἐπίσκεψη τοῦ Κωνσταντίνου Κανάρη στή Λάπηθο. Ὅπως τεκμαίρεται ἀπό τίς πηγές καί ἦταν συνηθισμένο στήν Ἐπανάσταση ὀρισμένοι Κύπριοι ἀγωνιστές εἶχαν ἐξοπλίσει ἢ συντηροῦσαν γιά μία περίοδο μικρές ὁμάδες συναγωνιστῶν τους, μέ τοὺς ὁποίους συνταξίδεψαν κιόλας πρὸς τήν ἐπαναστατημένη Ἑλλάδα, μοιράζοντας καί τοὺς κινδύνους. Αὐτό συνέβη μέ τοὺς Ἰωσήφ Κύπριο, Μιχαήλ Μάρκου, Γεώργιο Δ. Οἰκονομίδη καί Ἰωάννη Σταυριανό.

Μία μεγάλη ὁμάδα Κυπρίων ὑπηρετήσε στήν Ἰώνιο Φάλαγγα πού δημιουργήθηκε τό 1826, ὑπὸ τήν ἀρχηγία τοῦ Γιαννακοῦ Καρόγλου καί περιλάμβανε κυρίως Μικρασιάτες ἀγωνιστές. Σέ σχετική μελέτη τοῦ καθηγητῆ Βασίλειου Β. Σφυρόερα («Συμμετοχή Κυπρίων εἰς τήν Ἰώνιον Φάλαγγα τοῦ 1821», Πρακτικά τοῦ Πρώτου Διεθνοῦς Κυπριολογικοῦ Συνεδρίου, τόμ. Γ', Νεώτερον Τμήμα, Μέρος

Α'. Ἱστορία - Γεωγραφία, Λευκωσία 1973, σσ. 377-383), δημοσιεύθηκαν τά ὀνοματεπώνυμα 19 Κυπρίων ἀγωνιστῶν (ὄλων μέ τό ἐπίθετο Κυπραῖος), πού καταγράφονται σέ κατάλογο τῶν ἀνδρῶν τῆς Φάλαγγας, τοῦ Ἰανουαρίου 1828. Ἀπό τοὺς 359 ἄνδρες τοῦ καταλόγου οἱ 150 περίπου ἦταν Μικρασιάτες (Σμυρναῖοι, Αἰβαλιῶτες, Βουρλιῶτες, Κουσαντιανοί, Μπουρνοβαλιῆδες, Περγαμαλιῆδες, Τσεσμελιῆδες, κ.ο.κ.)· οἱ Κύπριοι εἶναι ἡ δεύτερη «τοπική» ὁμάδα, ὕστερα ἀπό τοὺς Στερεοελλαδίτες καί Θεσσαλοὺς.

Ἀπό τίς πολλές ἐνδιαφέρουσες πτυχές πού ἀναδεικνύονται ἀπό τόν κατάλογο τῶν Κυπρίων ἀγωνιστῶν εἶναι ἡ συμμετοχή Κυπρίων καί στίς ναυτικές ἐπιχειρήσεις. Μέ ἐπιφανέστερο ἐκπρόσωπο τόν Ἰωάννη Κύπριο, πού ὅπως ἀναφέρθηκε ἤδη ὑπηρετήσε καί στό Μεσολόγγι. Σύμφωνα μέ ὅσα δήλωσε τό 1865, τό 1821 βρισκόταν «μέ πλοῖον Τουρκοαιγυπτιακόν καί παρευρεθεῖς εἰς Τήνον κατηχήθην (...) ἔλαβον τό πλοῖον καί μετέβην εἰς τήν Ἰδραν καθ' ἣν ἡμέραν ὑψώθη ἡ ὑπέρ τῆς ἐλευθερίας ἐθνική σημαία». Ἀκόμη πιό ἐντυπωσιακό εἶναι ὅτι ὁ Κύπριος καπετάνιος πολέμησε τόσο στή στεριά ὅσο καί στή θάλασσα στήν Ἐπανάσταση. Ἀπό τοὺς θαλασσομάχους Κυπρίους ἀξίζει νά ἀναφερθεῖ καί ὁ Λεμεσιανός Γιάγκος Δ. Φραγκοῦδης, μέ σπουδές στή Σμύρνη καί στήν Κέρκυρα, γόνος μίας ἀπό τίς μεγαλύτερες ἐπτανησιακές οἰκογένειες τῆς Κύπρου. Ὑπῆρξε ὁ γραμματέας τοῦ σπετσιωτικοῦ πολεμικοῦ πλοίου «Ἡρακλῆς» καί ὁ συντάκτης τῆς «Ἐφημερίδος τῆς κατά τοῦ Τυράννου ἐκστρατείας τοῦ πλοίου Ἡρακλέους, ὑπὸ σημαίαν ἑλληνικὴν παρά τοῦ πλοιάρχου Ἀναργύρου Ἀναγνώστου Χατζή - Ἀναγνώστου διοικουμένου. Ἀπό 3 Ἀπριλίου 1821 ἕως 5 Δεκεμβρίου 1822».

Θά ἐπιχειρήσουμε μία ὀνομαστική ἀναφορά σέ μερικούς Κύπριους ἀγωνιστές, ἀπό τοὺς ἑκατοντάδες, ἐντελῶς ἐνδεικτικῆς, χωρὶς «ἀξιολογικά» κριτήρια προσφορᾶς ἢ δράσης. Πολύ σημαντικὴ ἦταν ἡ προσφορὰ τοῦ φιλικοῦ Χαράλαμπου Μάλη, δάσκαλου στήν Κωνσταντινούπολη, πού κατήλθε στήν Πελοπόννησο μέ τόν Παπαφλέσσα στά τέλη τοῦ 1820 καί ἀνέλαβε ὑψηλές διοικητικὲς θέ-

σεις, μέ σημαντικότερη τή θέση τοῦ γενικοῦ γραμματέως τοῦ «Μινιστερίου τῆς Θρησκείας» καί τοῦ «Μινιστερίου τοῦ Δικαίου», ἀπό τό 1822. Διοικητικές ὑπηρεσίες πρόσφεραν ἐπίσης καί ἄλλοι Κύπριοι, πού ἔσπευσαν νά πάρουν τά ὄπλα στήν Ἐπανάσταση: ὁ Φίλιππος Βάρδας καί (κυρίως) τά ἀδέλφια Γεώργιος καί Δημήτριος Οἰκονομίδης, ἐνῶ ἐντοπίζονται καί δάσκαλοι, ὅπως ὁ Χριστόδουλος Βασιλειάδης.

Ἀπό τούς πιό γνωστούς ἀγωνιστές, μέ πολλές διασυνδέσεις στήν Κύπρο, στήν ἐπαναστατημένη Ἑλλάδα ἀλλά καί στήν Εὐρώπη, ἦταν οἱ τρεῖς ἀδελφοί Θησεῖς, ἀπό τόν Στρόβολο, στενοί συγγενεῖς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κυπριανοῦ, πού ἐνεπλάκησαν ἀκαριαῖα, ἀπό τούς πρώτους μῆνες, μέ τήν Ἐπανάσταση, ἐπικεφαλῆς καί χρηματοδότες ὁμάδων Κυπρίων: Ὁ Νικόλαος (ἔμπορος στή Μασσαλία, συνεργάτης τοῦ Δημήτριου Ὑψηλάντη μέ στενότερες σχέσεις μέ Γάλλους φιλέλληνες, ἠγέτης τῆς πρώτης ἐξέγερσης τοῦ 1833 στή Λάρνακα), ὁ ἀρχιμανδρίτης Θεόφιλος, ὁ ὁποῖος συνδέθηκε ἀκουσίως μέ τίς ἰουλιανές σφαγές τοῦ 1821 στήν πατρίδα του μέ τήν ἐνέργειά του («ἀπερίσκεπτον πραξικόπημα» κατά τόν Γεώργιο Ι. Κηπιάδη) νά φέρει καί νά διανεῖμει ἐπαναστατικές προκηρύξεις, καί τό καλοκαίρι τοῦ 1825 ὀνομάστηκε ἀντιστράτηγος, καί ὁ Κυπριανός Θησεύς, πού προσπάθησε ἀπό τό καλοκαίρι τοῦ 1821 νά βρεῖ πλοῖα, χρηματοδότηση καί στρατιῶτες καί νά ὀργανώσει ἐκστρατεία ἀπελευθέρωσης τῆς Κύπρου.

Ἀπό τούς ἀνώτερους κληρικούς ξεχωρίζουν ὁ ἐπίσκοπος Δημητσάνης Φιλόθεος Χατζής, μέλος τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας, πού ἀπεβίωσε ἀπό τίς κακουχίες καί τίς στερήσεις, κρατούμενος τῶν Τούρκων στήν Τριπολιτσά, τόν Σεπτέμβριο τοῦ 1821, βιώνοντας μέ τόν χειρότερο τρόπο τίς δύσκολες συνθήκες τῆς πολιορκίας τῆς πρωτεύουσας τῆς Ἀρκαδίας. Ὁ Ἀγαθάγγελος Μυριανθούσης, ἀπό τό Μηλικούρι, πρώην μητροπολίτης Ἀγκύρας, πού κατῆλθε στήν Ἑλλάδα, γιά νά ἀναλάβει τή Μητρόπολη Θηβῶν καί ὑπηρετήσε ὡς τοποτηρητής Παλαιῶν Πατρῶν καί ἀπό τό 1833 μητροπολίτης Λοκρίδος καί ὁ μητροπολίτης Δημητριάδος καί Ζαγοράς Ἀθανά-

σιος Κασσαβέτης. Ὁ Λαρνακέας μητροπολίτης Νικομηδείας Ἀθανάσιος Καρούδης εἶχε συμμαρτυρήσει μέ τόν πατριάρχη Γρηγόριο Ε΄, στήν Κωνσταντινούπολη στίς 10 Ἀπριλίου 1821.

Ἀπό τούς Κύπριους ἀγωνιστές πού διακρίθηκαν ὡς πολεμιστές ξεχωρίζουν οἱ Κυπρίδημος Γεωργιάδης, ὁ ταξίαρχος Μιχάλης Μακρινδάκης καί ὁ χιλιάρχος Γεώργιος Κύπριος, ἢ ἀλλιῶς Γιῶργης παπά Κυργιάκου Κυπραῖος, πού εἶχε ὑπό τίς διαταγές του 143 στρατιῶτες τό καλοκαίρι τοῦ 1824. Ἡ κάθε περίπτωση ἀγωνιστή, βεβαίως, εἶναι ξεχωριστή καί συνδέεται μέ πλῆθος ἄλλων «ἱστοριῶν». Ὁ ἀγωνιστής Θεοχάρης Χατζηηλία, γιός θανατωθέντος πρόκριτου τῆς Λαπήθου τόν Ἰούλιο 1821, ἦταν πατέρας τοῦ γνωστοῦ στρατιωτικοῦ Λεωνίδα Λαπαθιώτη, ὑπουργοῦ Στρατιωτικῶν στό κίνημα τοῦ Γουδί, τοῦ ὁποῖου ὁ μοναχογιός ἦταν ὁ ποιητής Ναπολέον Λαπαθιώτης, ἀπό τίς πιό γνωστές λογοτεχνικές φωνές τοῦ Μεσοπολέμου. Ὁ Μιχάλης Κυπραῖος, πολεμιστής ὑπό τόν Μακρυγιάννη, «καλός καί γενναῖος πατριώτης», κατά τόν Ρουμελιώτη ὄπλαρχηγό, ἀνδραγάθησε στό Νεόκαστρο, ἀλλά χάθηκε «τότε πού ριχτήκαμε στό γιρούσι», στή μάχη τῶν Μύλων τοῦ Ἄργους. Ὁ Λαρνακέας Ἀντώνιος Ἰακώβου Λοῖζος πολέμησε ὑπό τόν Φαβιέρο καί τραυματίστηκε στή μάχη τῆς Ἀκρόπολης τῶν Ἀθηνῶν, δημιούργησε οἰκογενειακή ἐθελοντική παράδοση. Τήν συνέχισαν ὁ γιός του, Σώζων Λοῖζου, πολεμιστής στήν Κρητική ἐπανάσταση τοῦ 1866-1869 καί ὁ ἐγγονός του, Χριστόδουλος Σώζος, Δήμαρχος Λεμεσοῦ, πού ἄφησε τήν τελευταία του πνοή πολεμώντας στό Μπιζάνι, στίς 6 Δεκεμβρίου τοῦ 1912, στόν Α΄ Βαλκανικό πόλεμο. Πολλοί ἀπό τούς Κυπρίους ἀγωνιστές παρέμειναν στήν Ἑλλάδα μετά τή δημιουργία τοῦ ἀνεξάρτητου κράτους, συμβάλλοντας στή θεμελίωση τῆς «νέας Ἑλλάδος». Ὅσοι ἐπέστρεψαν στή γενέτειρά τους, ἀποτέλεσαν ζωντανά παραδείγματα πρὸς μίμηση καί πυρῆνες ἀντίστασης καί ἐγκαρτέρησης στίς τελευταῖες δεκαετίες τῆς Τουρκοκρατίας στό νησί.

Κύπριοι Ἀρχιερεῖς στήν Ἑλληνική Ἐπανάσταση τοῦ 1821

τοῦ κ. Κωστή Κοκκινόφτα

Ἐρευνητοῦ Κέντρου Μελετῶν Ἱερῶς Μητροπόλεως Κύκκου

Ἡ μελέτη τῶν πηγῶν, πού ἀναφέρονται στήν Ἑλληνική Ἐπανάσταση τοῦ 1821, ἔχει καταδείξει ὅτι σέ αὐτή συμμετεῖχε σημαντικός ἀριθμός Κυπρίων ἀγωνιστῶν, ὁ ὁποῖος, κατά τούς μετριοτέρους ὑπολογισμούς, ἀνέρχεται στοὺς 500, χωρὶς νά ἀποκλείεται νά φθάνουν καί τούς 1000. Ἀνάμεσά τους περιλαμβάνονται καί ὀρισμένοι κληρικοί, ὅπως ὁ Ἀρχιμανδριτής

Θεοφύλακτος (ἢ Θεόφιλος, ὅπως ἀναφέρεται σέ κάποιες πηγές) Θησέας, ὁ ὁποῖος συμμετεῖχε σέ διάφορες πολεμικές ἀναμετρήσεις, ὅπως στήν πολιορκία τοῦ Μεσολογγίου. Γιὰ τή συμμετοχή του μάλιστα αὐτή ἡ προσωρινή Διοίκηση τῆς Ἑλλάδας τόν προήγαγε, τό 1825, στόν βαθμό τῆς ἀντιστρατηγίας. Τήν ἴδια περίοδο, ὅμως, συνέβαλαν στήν ἐπίτευξη τῶν στόχων τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασης καί στήν ἀπελευθέρωση τῆς Ἑλλάδας, ἄλλες φορές μέ τόν λόγο καί τό ἔργο τους καί ἄλλες μέ τήν προσφορά καί τή θυσία τους, πέντε Κύπριοι Ἀρχιερεῖς, οἱ ὁποῖοι ὑπηρετοῦσαν σέ Ἐπισκοπές τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Πρόκειται γιά τόν Μητροπολίτη Νικομηδεῖας (1791-1821) Ἀθανάσιο Καρύδη, τόν Ἀρχιεπίσκοπο Δημητσάνης (1795-1821) Φιλόθεο Χατζῆ, καί τούς Μητροπολίτες Μηθύμνης (1801-1817), Προύσης (1817-1821) καί Νικομηδεῖας (1821-1837) Πανάρετο, Ἀγκύρας (1823-1827) καί Λοκρίδος (1833-1852) Ἀγαθάγγελο Μυριανθούση καί Δημητριάδος καί Ζαγοράς (1794-1821) Ἀθανάσιο Κασσαβέτη.

Ὁ Νικομηδεῖας Ἀθανάσιος Καρύδης

Ὁ Ἀθανάσιος Καρύδης γεννήθηκε στά μέσα τοῦ 18ου αἰώνα στή Λάρνακα, ὅπου ὑπηρετήσε στήν τοπική Ἐκκλησία μέχρι τό 1776, ὅποτε ἀνέλαβε τά καθήκοντα τοῦ γραμματέα καί ἱεροκήρυκα τῆς Μητροπόλεως Ἀθηνῶν. Ἀκολουθῶς, τό 1783, ἐξελέγη Μητροπολίτης Λιβύης τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας καί τό 1791, Μητροπολίτης Νικομηδεῖας τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, ὅπου ἴδρυσε Ἑλληνική Σχολή, τό 1800. Τήν ἴδια περίοδο διετέλεσε τακτικό μέλος τῆς Ἱερῶς Συνόδου τοῦ Πατριαρχείου, διαδραματίζοντας σημαντικό ρόλο στή χάραξη τῆς πολιτικῆς του, πού λόγω τῆς ἐθναρχικῆς του ιδιότητος εἶχε βαρύνουσα σημασία γιά τόν χριστιανικό πληθυσμό τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας. Ὁ ρόλος του αὐτός ὑπῆρξε ἡ αἰτία, ὥστε ἀμέσως μετά τήν ἔναρξη τῆς Ἐπανάστασης στίς Παραδουνάβιες Ἡγεμονίες νά συλληφθεῖ ἀπό τούς Ὀθωμανούς καί νά κλειστεῖ στίς φυλακές τοῦ Μποσταντζίμπαση. Ὅταν δέ ἔγινε γνωστό ὅτι ἐπαναστάτησε καί ἡ Πελοπόννησος, ὁ Σουλτάνος διέταξε τήν ἐκτέλεση τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου Ε΄ καί τῶν φυλακισμένων Ἀρχιερέων Νικομηδεῖας Ἀθανασίου, Ἐφέσου Διονυσίου καί

Ἀγκιάλου Εὐγενίου, τὴν Κυριακὴ τοῦ Πάσχα, στίς 10 Ἀπριλίου 1821. Ὁ Ἀθανάσιος, ὁ ὁποῖος ἦταν ἐξουθενωμένος ἀπὸ τὰ βασανιστήρια, βλέποντας τὴν ἀγριότητα τῶν δημίων προσευχήθηκε μεγαλόφωνα, ζητώντας νὰ παραδώσει τὴν ψυχὴ του εἰρηνικὰ στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ, ὁπότε ἀμέσως ἐξέπνευσε. Ὡστόσο οἱ δῆμιοι τὸν μετέφεραν στὴν κινκιδωτὴ πύλη στὸν Γαλατὰ (Παρμάκ Κάπου), ὅπου καὶ τὸν κρέμασαν.

Ὁ Μητροπολίτης Πανάρετος

Γιὰ τὰ νεανικὰ χρόνια τοῦ Παναρέτου δὲν ἔχουν σωθεῖ ὁποιαδήποτε στοιχεῖα, ἐκτός ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι σὲ νεανικὴ ἡλικία μετέβη ἀπὸ τὴν Κύπρο στὴν Ἔφεσο, ὅπου ὑπηρέτησε στὴν τοπικὴ Μητρόπολη. Στὴ συνέχεια, τὸ 1801, ἐξελέγη στὸν μητροπολιτικὸ θρόνο Μηθύμνης, ὅπου ἐπικέντρωσε μεγάλο μέρος ἀπὸ τίς δραστηριότητές του στὴ διάδοση τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων μετὴν ἴδρυση Ἑλληνικῶν Σχολῶν στὴν Καλλονή, τὸ 1804, καὶ στὰ ἀμέσως ἐπόμενα χρόνια στίς κοινότητες Μανταμάδο καὶ Μόλυβο. Τὸ 1817 ἡ Ἱερά Σύνοδος τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως τὸν ἐξέλεξε στὸν μητροπολιτικὸ θρόνο τῆς Προύσας, ὅπου ὑπηρέτησε μέχρι τὴν ἐκτέλεση τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου Ε΄ καὶ τῶν ἄλλων Ἀρχιερέων, ὁπότε οἱ ἐπιζήσαντες Ἀρχιερεῖς ἀποφάσισαν τὴ μετάθεσή του στὸν μητροπολιτικὸ θρόνο Νικομηδείας, στὴ θέση τοῦ «οἰκτρῶς τὸ ζῆν ἐκμετρήσαντος» προαναφερθέντος Ἀθανάσιου Καρύδη. Οἱ συνθήκες, ὡστόσο, πού ἐπικρατοῦσαν τὴν περίοδο αὐτὴ στὴ Βασιλεύουσα καὶ στίς περισσότερες πόλεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἦταν ἐξαιρετικὰ δύσκολες γιὰ τοὺς Ἀρχιερεῖς, οἱ ὁποῖοι κινδύνευαν ἀπὸ τίς βιαιότητες τῶν κατακτητῶν, ἀφοῦ θεωροῦνταν συνυπεύθυ-

νοὶ τῆς συνεχιζόμενης Ἐπανάστασης. Ὁ Πανάρετος δοκιμάστηκε τότε σκληρὰ καὶ στίς ἀρχές Δεκεμβρίου 1821 κλείστηκε στίς φυλακές τοῦ Μποσταντζίμπαση, ὅπου παρέμεινε μέχρι τὸ 1823 κάτω ἀπὸ δύσκολες συνθήκες καὶ ὑπομένοντας καρτερικὰ τὴ μεγάλη δοκιμασία τῆς φυλάκισης. Ἀπεβίωσε τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1837, ἀφήνοντας φήμη σπουδαίου Ἀρχιερέα μὲ σημαντικὴ συμβολὴ στὴν Παιδεία καὶ στὴν Ἐκκλησία.

Ὁ Μητροπολίτης Ἀγαθάγγελος Μυριανθούσης Ὁ Ἀγαθάγγελος Μυριανθούσης γεννήθηκε τὸ 1780, στὸ χωριὸ Μηλικούρι καὶ σὲ νεαρὴ ἡλικία κατέφυγε στὴ γειτονικὴ στὴ γενέτειρά

του Μονὴ τῆς Παναγίας τοῦ Κύκκου. Ἀκολούθως, τὸ 1813, μετέβη ἀρχικὰ στὴ Σμύρνη καὶ στὴ συνέχεια στὴν Κωνσταντινούπολη, ὅπου τοῦ ἀνατέθηκε νὰ ὑπηρετήσῃ σὲ διάφορες χριστιανικὲς κοινότητες τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὅπως ὡς ἐπισκοπικός προϊστάμενος Κοτυαίου (Κιουτάχειας), ἐνῶ ἀργότερα διετέλεσε Ἐξαρχος στὴν περιοχὴ τῆς Θεσσαλονίκης. Τελικὰ, ἀμέσως μετὰ τὴν ἔναρξη τῆς Ἐπανάστασης συνελήφθη μαζί μὲ ἄλλους κληρικούς, καὶ

ἐπίσης ὁδηγήθηκε στίς κακόφημες φυλακές τοῦ Μποσταντζίμπαση. Ἀποφυλακίστηκε ἕνα περίπου χρόνο ἀργότερα, ὁπότε, τὸν Μάιο τοῦ 1823, ἐξελέγη νέος Μητροπολίτης Ἀγκύρας.

Τὴν περίοδο αὐτὴ τὸ Πατριαρχεῖο ἀκολούθησε πολιτικὴ κατευνασμοῦ τῶν Ὀθωμανῶν, πού ὑπαγορευόταν ἀπὸ τὸν ἀπειλούμενο κίνδυνο γιὰ μαζικὲς σφαγές σὲ βάρος τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ἐξέλεξε, τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1827, τὸν Ἀγαθάγγελο στὸν μητροπολιτικὸ θρόνο Θεβῶν καὶ τὸν ἔστειλε, γιὰ νὰ τεθεῖ κάτω ἀπὸ τίς δι-αταγές τοῦ Κιουταχῆ καὶ νὰ καλέσει τὸν λαὸ

σέ ύποταγή στήν Πύλη. Φθάνοντας, όμως, στήν περιοχή, ὁ Κύπριος Μητροπολίτης ἀποσκίρτησε καί, ἀφοῦ ζώστηκε πολεμική σπάθη, ἐνώθηκε μέ τούς ἀγωνιζόμενους Ἑλληνας καί συμμετείχε μαζί τους στήν ἐκστρατεία γιά τήν ἀπελευθέρωση τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδας, ὅπως μαρτυρεῖται ἀπό ἐπιστολή, ἡμερομηνίας 20 Αὐγούστου 1829, τοῦ Δημήτριου Ὑψηλάντη πρὸς τόν Κυβερνήτη Ἰωάννη Καποδίστρια. Στή συνέχεια, τό 1833, ἐξελέγη ἀπό τή νεοσυσταθεῖσα αὐτοκέφαλη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδας Μητροπολίτης Λοκρίδος μέ ἔδρα τήν Ἀταλάντη, ὅπου ὑπηρέτησε μέχρι τόν θάνατό του, πού συνέβη τό 1852.

Ὁ Ἀθανάσιος Κασσαβέτης

Ὁ Ἀθανάσιος Κασσαβέτης ἐντάχθηκε ἀπό νεανικῆς ἡλικίας ὡς ἀρχιδιάκονος στήν ὑπηρεσία τοῦ σπουδαίου Κύπριου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχη (1794-1797) Γερασίμου Γ', ὅταν ὁ τελευταῖος ὑπηρετοῦσε στούς μητροπολιτικούς θρόνους ἀρχικά Βιζύης, μετέπειτα Νικομηδείας καί στή συνέχεια Δέρκων. Στή συνέχεια, τό 1794, ἐξελέγη στόν μητροπολιτικό θρόνο Δημητριάδος καί Ζαγοράς μέ ἔδρα τόν Ἄνω Βόλο, ὅπου ἀργότερα μνηθήθηκε στή Φιλική Ἐταιρεία καί στίς δραστηριότητές της. Ὄταν δέ, στίς ἀρχές Μαΐου τοῦ 1821, ἡ Ἐπανάσταση ἐπεκτάθηκε στήν περιοχή τοῦ Πηλίου, ὅποτε ἀφίχθηκαν σέ αὐτήν ἑλληνικά καράβια μέ ἀγωνιστές, ὁ Κύπριος Μητροπολίτης συνενώθηκε μέ τούς ἐπαναστάτες. Ἡ ἄμεση ἀντίδραση, ὅμως, τῶν ἰσχυρῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων τῆς Λάρισας, πού εἶχαν ἐπικεφαλῆς τόν Μαχμούτ πασά Δράμαλη, διέλυσε μέχρι τά μέσα Ἰουνίου τοῦ 1821 τά ἐπαναστατικά σώματα, μέ ἀποτέλεσμα ὁ Ἀθανάσιος νά ὑποχρεωθεῖ νά καταφύγει στή Μύκονο, ὅπου ἀπεβίωσε τό 1828.

Ὁ Φιλόθεος Χατζής

Πληροφορίες γιά τά νεανικά χρόνια τοῦ Φιλόθεου Χατζῆ ἐπίσης δέν διασώθηκαν, ἐκτός ἀπό τό γεγονός ὅτι ὑπηρέτησε γιά μακρό χρονικό διάστημα ὡς διάκονος τοῦ προαναφερθέντος Πατριάρχη Γερασίμου Γ'. Ἀκολουθῶς, τό 1795 ἐξελέγη Ἀρχιεπίσκοπος Δημητσάνης,

ὅπου προσέφερε πολλές ὑπηρεσίες, τόσο στήν τοπική Ἐκκλησία, ὅσο καί στόν τομέα τῆς Παιδείας μέ τήν ἐνίσχυση τῆς λειτουργίας τῶν Σχολῶν Δημητσάνης, Βυτίνας καί Στεμνίτσας. Ὁ Κύπριος Ἀρχιεπίσκοπος μνηθήθηκε ἀπό νωρίς στή Φιλική Ἐταιρεία, ὅπως καί τό μεγαλύτερο μέρος τοῦ πληθυσμοῦ τῆς μητροπολιτικῆς του περιφέρειας, ὅπου ὑπῆρχε μακρά παράδοση στήν παραγωγή πυρίτιδας. Γιά τόν λόγο αὐτό ἐπιδιώχθηκε ἀπό τούς ἀδελφούς Νικόλαο καί Σπυρίδωνα Σηλιωτόπουλο ἡ ἐπαναλειτουργία τῶν περιφημων μαρουτομυλων τῆς Δημητσάνης, πού εἶχαν καταστραφεῖ κατά τήν περίοδο τῶν Ὀρλωφικῶν, ὥστε νά ἐφοδιάζονται τά ἐπαναστατικά σώματα μέ κατάλληλα πυρομαχικά. Ὁ Φιλόθεος καί οἱ πρόκριτοι συγκρότησαν μέ τούς ἀδελφούς Σηλιωτόπουλους τή λεγόμενη «Ἱερά Ἀδελφότητα», ἡ ὁποία συντόνιζε τά διάφορα στάδια τῆς παραγωγῆς καί φύλαξης τῆς πυρίτιδας.

Στό μεταξύ, στίς ἀρχές τοῦ ἔτους 1821, οἱ Τουρκικές Ἀρχές τῆς Πελοποννήσου κάλεσαν στήν Τρίπολη τούς Ἀρχιερεῖς καί τούς προκρίτους γιά ὑποτιθέμενη σύσκεψη, ἀλλά μέ πραγματικό σκοπό νά τούς θέσουν ὑπό ὀμηρία, φοβούμενοι τυχόν ἐξέγερση τῶν κατοίκων. Στό σχετικό προβληματισμό, ἂν θά ἀνταποκρίνονταν στήν πρόσκληση ἢ ὄχι, ἀποφασίστηκε τελικά ὅτι ἔπρεπε νά μεταβοῦν στήν πρωτεύουσα τῆς Πελοποννήσου, ὥστε νά παραπλανήσουν τίς Ἀρχές καί νά δοθεῖ χρόνος γιά τήν καλύτερη προετοιμασία τῆς Ἐπανάστασης. Λίγο μετά τήν προσέλευσή τους στήν πόλη, ὁ Φιλόθεος καί οἱ ἄλλοι Ἀρχιερεῖς, ὅπως καί οἱ πρόκριτοι, φυλακίστηκαν καί δέθηκαν μέ βαριά ἀλυσίδα, πού αἰχμαλώτιζε τά κεφάλια καί περιόριζε τίς κινήσεις τους. Στήν κατάσταση αὐτή παρέμειναν γιά περισσότερο ἀπό πέντε μῆνες, ζώντας μέσα σέ τραγικές συνθήκες ὑγιεινῆς, μέ ἀποτέλεσμα οἱ περισσότεροι νά μὴν μπορέσουν νά ἐπιβιώσουν. Ἀνάμεσά τους περιλαμβανόταν καί ὁ Φιλόθεος, ὁ ὁποῖος ἀπεβίωσε στίς 21 Σεπτεμβρίου 1821, δύο μόλις ἡμέρες πρὶν ἀπό τήν ἀπελευθέρωση τῆς Τρίπολης ἀπό τούς Ἑλληνας.

Κύπριοι Νεομάρτυρες: Ὑπέρμαχοι τῆς ἐλευθερίας, ἥρωες τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς Πατρίδος

τῆς **Χρυστάλλας Ἀγάθωνος**

Οἱ Νεομάρτυρες ἀποτελοῦν μία συγκεκριμένη ομάδα ἀγίων, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ὡς κοινό στοιχεῖο τὴν ἐπιβολὴ μαρτυριῶν ἀπὸ τὸν Τοῦρκο κατακτητὴ, ὡς συνέπεια τῆς ἐπιμονῆς τους πρὸς τὴν ὀρθόδοξη πίστη, καί παράλληλα τῆς ἄρνησής τους γιὰ ἀσπασμὸ τοῦ Ἰσλάμ. Ὡς Νεομάρτυρες θὰ μποροῦσαν νὰ χαρακτηριστοῦν ὅσοι μαρτύρησαν ὑπὲρ τῆς πίστεως τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τὸ 1453, ὅταν ἡ Κωνσταντινούπολη ἀλώθηκε ἀπὸ τὸν Μωάμεθ Β' τὸν Πορθητὴ, μέχρι καί τὸ α' τέταρτο τοῦ 20οῦ αἰῶνα, ὅποτε ὁ ἐλληνικὸς πληθυσμὸς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καί τοῦ Πόντου βίωσε τὸν ξεριζωμὸ, τὸν διωγμὸ καί τὸ μαρτύριο ἀπὸ τοὺς πρόγονους τῆς Ὑψηλῆς Πύλης. Ἡ καθιέρωση τοῦ ὄρου Νεομάρτυς ὀφείλεται στὸν Ἅγιο Νικόδημο τὸν Ἀγιορείτη, ὁ ὁποῖος στὸ ἔργο του Νέον Μαρτυρολόγιον διακήρυξε ὅτι ἀπὸ τὸ 1453 καί ἔξῃς, ὅποιος μαρτυροῦσε ὑπὲρ τῆς πίστεως τοῦ Χριστοῦ, θὰ ἀξιωνόταν μὲ τὸν τίτλο Νεομάρτυρας. Τὰ ἱστορικὰ στοιχεῖα γιὰ τὸν βίον καί τὸ μαρτύριο τῶν περισσοτέρων Νεομαρτύρων εἶναι ἀνεπαρκῆ, μὲ ἀποτέλεσμα ὁ ἀκριβὴς ἀριθμὸς τους νὰ μὴν εἶναι ὑπολογισμὸς. Ὁ Καισάριος Δαπόντες, λόγιος μοναχὸς τοῦ 18οῦ αἰῶνα, ὑπολογίζει ὅτι οἱ Νεομάρτυρες τῆς περιόδου τῆς Τουρκοκρατίας ξεπερνοῦσαν τοὺς χίλιους σὲ ἀριθμὸ.

Σύμφωνα μὲ τὸν Κωστή Κοκκινόφτα «οἱ Νεομάρτυρες ἀναλόγως τοῦ τρόπου καί τῶν συνθηκῶν τοῦ μαρτυρίου τους ἐντάσσονται σὲ τέσσερις κατηγορίες». Στὴν πρώτη κατηγορία ἐντάσσονται ὅσοι ἀσπάζτηκαν τὸ Ἰσλάμ, ἐκούσια ἢ ἀκούσια, μετανόησαν καί ἔπειτα ἐπέστρεψαν στὴν ὀρθόδοξη πίστη, τὴν ὁποῖαν ὁμολόγησαν καί δημόσια. Σύμφωνα μὲ τὸν ἰσλαμικὸ νόμο, ἡ ποινὴ γιὰ ὅποιον ἐγκατέλειπε τὸν Μωαμεθανισμό ἦταν ἡ ἄμεση θανάτωση. Ἡ δευτέρη κατηγορία μαρτύρων περιλαμβάνει αὐτοὺς πού

προτίμησαν τὸ μαρτύριο ἀπὸ τὴν ἀπάρνηση τῆς ὀρθόδοξης πίστεως. Ἡ τρίτη ομάδα Νεομαρτύρων περιλαμβάνει αὐτοὺς πού θανατώθηκαν ὡς ἐπαναστάτες κατὰ τῆς ὀθωμανικῆς κυριαρχίας. Σὲ αὐτὴ τὴν κατηγορία ἀνήκαν κληρικοί, μοναχοί καί λαϊκοί μὲ ἐνεργὸ δράση στὰ ἐπαναστατικὰ κινήματα. Χαρακτηριστικὰ παραδείγματα ἀποτελοῦν οἱ Ἀθανάσιος Διάκος, ὁ Παπαφλέσσας καί ἄλλοι. Σὲ αὐτὴν τὴν κατηγορία Νεομαρτύρων ἐντάσσεται καί ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Κυπριανὸς, θανατωθεὶς τὴν 9ῆ Ἰουλίου 1821. Ἡ τέταρτη κατηγορία Νεομαρτύρων περιλαμβάνει τοὺς λεγόμενους ἐξ Ἀγαρηῶν Νεομάρτυρες, δηλαδή αὐτοὺς πού ἀπὸ τὸ Ἰσλάμ μεταστράφηκαν στὸν Χριστιανισμό. Ἡ μεταστροφή αὐτὴ τοὺς ὀδήγησε καί στὸ μαρτύριο. Πρόσφατα στοιχεῖα ἔφεραν στὸ φῶς καί ἄλλες περιπτώσεις Νεομαρτύρων, τῶν ὁποίων ὁ μαρτυρικὸς θάνατος διατηρήθηκε στὴ μνήμη τῶν Χριστιανῶν ἀπὸ τὴν τοπικὴ προφορικὴ παράδοση. Οἱ διάκονοι τῆς μονῆς τοῦ Ἁγίου Μάμαντος Μόρφου συγκαταλέγονται στοὺς πρόσφατα ἀναγνωρισθέντες Νεομάρτυρες.

Σκοπὸς τοῦ παρόντος ἀρθροῦ εἶναι ἡ γνωστοποίηση τοῦ βίου καί τοῦ μαρτυρίου τῶν Κύπριων Νεομαρτύρων τῆς περιόδου τῆς Τουρκοκρατίας, ὡς ἐπίσης καί ἡ ἀνάδειξη τῆς συμβολῆς τους στὴ διατήρηση τῆς Ἑλληνορθόδοξης συνείδησης τῶν Ἑλλήνων τῆς Κύπρου.

Ἅγιος Ἰωάννης (γ. - 1745)

Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης εἶναι ὁ πρῶτος σὲ ἀρχαιότητα μάρτυρας, τοῦ ὁποῖου ὁ θάνατος ἔλαβε χώρα τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1745. Οἱ πληροφορίες μας γιὰ τὴν παιδικὴ του ἡλικία, καθὼς καί ὁ τρόπος καί ὁ τόπος τοῦ μαρτυρίου του, εἶναι περιορισμένες. Ἡ μόνη πηγὴ πληροφορίας γιὰ τὴν ὑπαρξὴ καί τὸ μαρτύριο τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη εἶναι μία τοιχογραφία στὸν

νάρθηκα τῆς μονῆς Ξηροποτάμου Ἁγίου Ὅρους. Ἡ τοιχογραφία μέ ἐπιγραφή Ἰωάννης ὁ Κύπριος παρουσιάζει τόν Ἅγιο, μεταξὺ ἄλλων Νεομαρτύρων, νά κρατεῖ στό χέρι σταυρό, φέρει δέ ἐνδύματα τῆς περιόδου τῆς τουρκοκρατίας. Δέν γνωρίζουμε πότε ἐορτάζεται ὁ Ἅγιος Ἰωάννης λόγω τῶν περιορισμένων γνωστῶν πληροφοριῶν γιά τή ζωή του.

Ἅγιος Γεώργιος (- 1752)

Ὁ Ἅγιος Γεώργιος σύμφωνα μέ τόν Ἅγιο Νικόδημο τόν Ἁγιορείτη, μαρτύρησε στήν Πτολεμαΐδα τῆς Παλαιστίνης, στίς 23 Ἀπριλίου τοῦ 1752. Γιά τήν παιδική του ἡλικία, τή μόρφωση καί τούς γονεῖς του δέν ἔχουμε ἐπαρκεῖς πληροφορίες. Ὡστόσο, αὐτό πού γνωρίζουμε εἶναι ὅτι σέ νεαρή ἡλικία μετέβη ἀπό τήν Κύ-

προ στήν Πτολεμαΐδα, ὅπου καί ἐργαζόταν σέ κάποιο εὐρωπαϊκό προξενεῖο. Μεταξὺ ἄλλων καθηκόντων του ἦταν καί αὐτό τοῦ φροντιστῆ τροφίμων. Ὁ Γεώργιος συναλλασσόταν

μέ τούς κατοίκους τῆς περιοχῆς γιά τήν ἐξασφάλιση εἰδῶν πρώτης ἀνάγκης γιά τό προξενεῖο. Ἀνάμεσα στούς προμηθευτές ἦταν καί μία τουρκάλα κάτοικος τῆς πόλης, ἀπό τήν ὁποία προμηθευόταν αὐγά. Τό γεγονός αὐτό προκάλεσε τόν φθόνο ἄλλων γυναικῶν, ἀπό τίς ὁποῖες ὁ Γεώργιος δέν προμηθευόταν παρόμοια ἀγαθά. Ὁ φθόνος τῶν γυναικῶν αὐτῶν εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα νά κατηγορηθεῖ ἄδικα ὁ Γεώργιος ὅτι προσπάθησε νά ἀποπλανήσει τή νεαρή κοπέλα, ὅταν μία μέρα ἐπισκέφθηκε τό σπίτι της κατά τήν ἀπουσία τῆς μητέρας της.

Ὁ Γεώργιος παρά τήν ἄρνησή του γιά τίς ἀβάσιμες κατηγορίες θεωρήθηκε ἔνοχος,

ἀφοῦ Τοῦρκοι μάρτυρες ἔδιναν διαφορετική ἐκδοχή γιά τά γεγονότα. Ὁ δικαστής ἐφάρμοσε μία εἰδική ἀρχή, ἡ ὁποία ἔδινε τό δικαίωμα σέ ὅποιον Χριστιανό καταδικαζόταν νά ἀπαλλαγεῖ ἀπό τήν κατηγορία πού τοῦ εἶχαν προσάψει, ἄν ἀσπαζόταν τό Ἰσλάμ. Μάλιστα τόν προέτρεψε ἀφοῦ ἀπαρνηθεῖ τή χριστιανική του πίστη, νά νυμφευτεῖ τήν κοπέλα. Ὁ Γεώργιος ἀρνήθηκε τήν πρόταση τοῦ δικαστή καί ὁμολόγησε τήν πίστη του στόν Χριστό. Τότε οἱ Τοῦρκοι τόν περικύκλωσαν καί τόν ὁδήγησαν σέ μία πλατεία κοντά στή θάλασσα. Ἀφοῦ τόν κακοποίησαν, ἐν τέλει τόν πυροβόλησαν. Σέ σύντομο χρονικό διάστημα ὁ τάφος τοῦ Γεωργίου ἀπέκτησε φήμη θαυματουργικῶν φανερώσεων καί θεραπεί-

ας πολλῶν ἀσθενειῶν.

Τόν Μάρτιο τοῦ 1963, ἔπειτα ἀπό προσωπική παράκληση τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ' καί μέ τήν προσωπική πρωτοβουλία τοῦ Σταυροβουνιώτη μοναχοῦ Νίκαν-

δρου, πραγματοποιήθηκε ἡ ἀνακομιδή τῶν λειψάνων τοῦ Ἁγίου. Τά λείψανα τοῦ Ἁγίου μεταφέρθηκαν κατ' ἀρχάς στόν καθεδρικό ναό τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου στή Λευκωσία καί στή συνέχεια στόν ναό τοῦ Ἁγίου Γεωργίου στόν Ἅγιο Δομέτιο. Ἡ μνήμη του τιμᾶται στίς 23 Ἀπριλίου, ὅποτε καί συνοερτάζεται μέ τόν Ἅγιο Γεώργιο τόν Τροπαιοφόρο.

Ἅγιος Πολύδωρος (- 1794)

Ὁ Ἅγιος Πολύδωρος εἶναι ὁ ἄλλος ἀπό τούς Κύπριους Νεομάρτυρες, γιά τόν ὁποῖον σώζονται τά περισσότερα βιογραφικά στοιχεῖα. Ὁ Ἅγιος Πολύδωρος γεννήθηκε στή Λευκωσία ἀπό εὐσεβεῖς γονεῖς. Ἐξυπνος, δημι-

ουργικός και πολυμαθής, γνώστης τῆς ἑλληνικῆς, τῆς ἀραβικῆς, τῆς τουρκικῆς καί τῆς γαλλικῆς γλώσσας, διέπρεψε στὸν τομέα τοῦ ἔμπορίου.

Στὴν Αἴγυπτο, σέ ἓνα ἀπὸ τὰ ἐπαγγελματικά του ταξίδια τὸ 1793, κατόπιν ζήτησε καὶ μέθης, πῆρε τὴν ἀπόφαση νὰ ἀσπαστεῖ τὸ Ἰσλάμ. Τὶς ἐπόμενες μέρες, νιώθοντας τύψεις γιὰ τὴν πράξη του, μετέβη στὴ Βηρυτό ὅπου καὶ ἐξομολογήθηκε στὸν τοπικὸ ἐπίσκοπο. Ὁ Ἐπίσκοπος τὸν συμβούλεψε νὰ ἀσκητέψει σέ κάποιο μοναστήρι τοῦ Λιβανίου Ὅρους γιὰ τὴν περίοδο τοῦ Πάσχα τοῦ 1794 καὶ ἔπειτα νὰ ἐπιστρέψει στὴ Βηρυτό, γιὰ νὰ τὸν χρίσει μὲ Ἅγιο Μύρο, δείγμα τῆς συγχώρεσης καὶ τῆς ἐπιστροφῆς του στοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Ἅγιος φοβούμενος γιὰ τὴν ζωὴ τοῦ Ἐπισκόπου, σέ περίπτωση πού οἱ Τοῦρκοι πληροφοροῦνταν γιὰ τὶς συμβουλές του πρὸς τὸ πρόσωπό του, ἀποφάσισε νὰ μεταβεῖ στὴν Πτολεμαίδα, μὲ σκοπὸ νὰ ὁμολογήσει σέ ἐκείνη τὴν πόλη τὴ μετάνοια καὶ τὴν πίστη του στὸν Χριστό. Ὁ μητροπολίτης ὡστόσο τοῦ ἀνέφερε ὅτι σύμφωνα μὲ τὴν ἐκκλησιαστικὴ παράδοση, ἡ ὁμολογία ἔπρεπε νὰ γίνεῖ στὸν τόπο τῆς ἄρνησης, ἐννοώντας τὴν Αἴγυπτο.

Στὸν δρόμο τῆς ἐπιστροφῆς πρὸς τὴν Αἴγυπτο ὁ Ἅγιος ἀντιμετώπισε ἀρκετὲς δυσκολίες καὶ ἀντιξοότητες, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ μὴν καταφέρει νὰ ἐπιστρέψει στὴν Αἴγυπτο, ἀλλὰ νὰ καταλήξει στὸ νησί τῆς Χίου στίς 11 Ἰουλίου τοῦ 1794. Στὴ Χίο ἀποφασισμένος νὰ μετανοήσῃ, κατέφυγε σέ κάποιον πνευματικὸ γέροντα, γιὰ νὰ προετοιμαστεῖ καλύτερα γιὰ τὸ μαρτύριο μὲ νηστεία, προσευχή, παρακλήσεις στὴ Θεοτόκο καὶ ἀνάγνωση πολλῶν βιβλίων, κυρίως μαρτύρια ἄλλων ἁγίων. Ἀφοῦ κοινώνησε καὶ χρίσθηκε μὲ τὸ Ἅγιο Μύρο, ἦταν ἔτοιμος πλέον νὰ ἀντιμετωπίσει τοὺς κατακτητές.

Στίς 25 Αὐγούστου ἀναχώρησε γιὰ τὴ Νέα Ἐφεσο τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἀμέσως μετὰ τὴν ἀφίξή του στὴ Νέα Ἐφεσο, ὁ Πολύδωρος κατέφυγε στὸν Μουφτή, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ζήτησε καὶ πῆρε ἀπόφαση ὅτι εἶναι νόμιμο γιὰ κάποιον, ἂν τοῦ δώσουν κάτι πού δέν

ἀξίζει νὰ τὸ ἐπιστρέψει πίσω, ἐννοώντας τὴν μουσουλμανικὴ πίστη. Στὴ συνέχεια μετέβη στὸν Καδὴ, στὸν ὁποῖον ὁμολόγησε τὴν πίστη του στὸν Χριστό. Ὁ Καδὴς τὸν προέτρεψε νὰ ἐγκαταλείπει τὴν Ἐφεσο καὶ νὰ ὑπάγει σέ ὅποιο μέρος ἐπιθυμοῦσε, γιὰ νὰ ζήσει ὅπως θέλει. Ὁ Πολύδωρος ὁμως ἐπέμενε νὰ ὁμολογῇ τὴν πίστη του στὸν Χριστό καὶ νὰ ἀρνεῖται τὸ Ἰσλάμ. Ὁ Καδὴς τότε διέταξε νὰ τὸν φυλακίσουν μέχρι τὴν ἐπόμενη μέρα, πού ἐπρόκειτο νὰ παρουσιαστεῖ μπροστὰ στὰ ἐπίσημα πρόσωπα τῆς πόλης. Παρὰ τὶς προσφορές του σέ πλοῦτη καὶ τιμές, ὁ Ἅγιος Πολύδωρος ἀρνήσταν κατηγορηματικὰ νὰ ἀσπαστεῖ ξανά τὸ Ἰσλάμ. Ἡ ἄρνησή του τὸν ὀδήγησε καὶ πάλι στὴ φυλακὴ, ὅπου ὑπεβλήθη σέ φρικτὰ βασανιστήρια.

Ἀπαγχονίστηκε στίς 3 Σεπτεμβρίου τοῦ 1795, ἐπέτρεψαν δὲ τὴν ταφή του μετὰ ἀπὸ τρεῖς μέρες, ἀφήνοντας τὸ σῶμα του στὴν ἀγχόνη. Ἡ κάρα τοῦ Ἁγίου μεταφέρθηκε στὴν Κύπρο τὸ 1968, κατόπιν ἐνεργειῶν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ'. Ἡ μνήμη του τιμᾶται στίς 3 Σεπτεμβρίου, ἡμέρα τοῦ μαρτυρίου του.

Ἅγιος Μιχαὴλ (- 1835)

Ὁ Ἅγιος Μιχαὴλ μαρτύρησε στὴ Μάκρη τῆς Θράκης στίς 6 Ἀπριλίου τοῦ 1835 μαζί μὲ ἄλλους τέσσερεις ἐκ Σαμοθράκης, τοὺς Γεώργιο, Μανουήλ, Θεόδωρο καὶ Γεώργιο τὸν νεότερο.

Μοναδικὴ πηγὴ πληροφοροῦσης γιὰ τὸ μαρτύριο τῶν Νεομαρτύρων ἀποτελεῖ τὸ ἔργο τοῦ μοναχοῦ Ἰακώβου Ἰβηρίτου, μετοχειρίτου στὸν Ἅγιο Ἀθανάσιο Σαμοθράκης τὸ 1843. Τὸ ἔργο φέρει τὸν τίτλο Διηγηματικὸς καὶ Ἐγκωμιαστικὸς λόγος εἰς τοὺς Ἁγίους πέντε νεομάρτυρας, ἐκ Σαμοθράκης. Οἱ πληροφορίες γιὰ τὴν ζωὴ τοῦ Ἁγίου εἶναι λιγοστές, ἄγνωστος εἶναι ἀκόμη καὶ ὁ λόγος ἀναχώρησής του ἀπὸ τὴν Κύπρο πρὸς τὴ Σαμοθράκη. Τὸ 1821, στὴν προσπάθειά του νὰ σωθεῖ ἀπὸ τὶς σφαγὲς πού διενέργησαν τότε οἱ Τοῦρκοι στὴ Σαμοθράκη, ἐξισλαμίστηκε μαζί μὲ τοὺς ἄλλους τέσσερεις προαναφερθέντες. Μετὰ τὸ τέλος τῆς ἐπανάστασης οἱ πέντε ἐξωμότες ἐπέστρεψαν στὴ Σαμοθράκη, καὶ ἀφοῦ ἐπανῆλθαν στὴν ὀρθόδοξη πίστη, ἐνώθηκαν

μέ τους υπόλοιπους Χριστιανούς του νησιού. Η πράξη αυτή, σύμφωνα με τις όθωνιανικές αρχές προνοούσε θάνατο. Μάταια οι Χριστιανοί του νησιού τους συμβούλευαν να αναχωρήσουν προς τις ελεύθερες περιοχές της Ελλάδας, όπου δεν θα κινδύνευαν, ωστόσο οι πέντε νέοι επέλεξαν να παραμείνουν στη Σαμοθράκη. Το γεγονός αυτό έγινε γνωστό και στους Τούρκους του νησιού, με αποτέλεσμα να συλληφθούν από τον διοικητή της περιοχής, για να εφαρμοστεί ο ισλαμικός νόμος.

Οι Χριστιανοί του νησιού δωροδοκούσαν τον εκάστοτε διοικητή στην προσπάθειά τους να σώσουν τη ζωή των πέντε νέων. Η ίδια πράξη επαναλαμβανόταν μέχρι που τοποθετήθηκε στη Μάκρη, πόλη της Θράκης κοντά στην Αλεξανδρούπολη, ένας νέος διοικητής σκληρότερος από τους προηγούμενους. Αυτός λοιπόν, αφού τους συνέλαβε, προσπάθησε να τους πείσει να παρουσιαστούν δημόσια ως μουσουλμάνοι. Ωστόσο, κατόπιν δωροδοκίας από τους Χριστιανούς, άφθησαν ελεύθεροι. Αργότερα, ο Τζελάλ μπέης, ανέλαβε καθήκοντα νέου διοικητή στη Μάκρη. Συνωμοτώντας με τον προκάτοχο της θέσης του, Απτηραχιάν, οι Νεομάρτυρες συνελήφθησαν και οδηγήθηκαν στις φυλακές της Μάκρης. Ο Τζελάλ μπέης ζήτησε έγκριση από τον διοικητή της επαρχίας του, Βασάφ εφένδη, ο οποίος έδρευε στην Κωνσταντινούπολη, να τους θανατώσει. Έπειτα από 23 μέρες φυλάκισης και μαρτυριών τό αίτημα του διοικητή εγκρίθηκε.

Στις 6 Απριλίου 1835 οι δήμιοι οδήγησαν τον Άγιο Μιχαήλ στη μέση του παζαριού και τον τεμάχισαν με τὰ ξίφη τους. Οι υπόλοιποι Άγιοι βίωσαν τον θάνατο με παρόμοιο τρόπο. Τά λείψανά τους ένταφιάστηκαν από τους Χριστιανούς σέ κοινό μέρος, όπου έγιναν και θαύματα κατά τή Χριστιανική παράδοση. Άσχημο τέλος είχαν και όσοι συμμετείχαν στον βίαιο θάνατο των Αγίων. Ο ένας εκ των δύο δημίων πέθανε τρεις μέρες μετά από τον θάνατο των Αγίων από τήν πανώλη, ενώ ένας άλλος δήμιος αρρώστησε, με αποτέλεσμα να παραμορφωθεί τό πρόσωπό του.

Η επίσημη διακήρυξη τής αγιότητας των Νεομαρτύρων έγινε από τό Οικουμενικό Πατριαρχείο στις 17 Μαΐου του 1985 και ή μνήμη τους όρίστηκε να τιμάται τήν Κυριακή του Θωμά. Τά λείψανά τους φυλάσσονται στον καθεδρικό ναό τής Σαμοθράκης.

Άγιος Ίωνās (- 19ος αιώνας)

Τό μαρτύριο και ό θάνατος του Ίωνā χρονολογείται στην ύστερη περίοδο τής Τουρκοκρατίας στην Κύπρο. Μέ καταγωγή τό χωριό τής Κυθρέας, ήταν αρραβωνιασμένος μέ μία νεαρή κοπέλα τή Βαρβάρα, από τό χωριό Άσσια τής κεντρικής Μεσαορίας. Ο γάμος των δύο νέων αποφασίστηκε να τελεστεί στην Άσσια, ενώ αργότερα θα μετέβαιναν στο χωριό του Ίωνā, για να διαμείνουν ως παντρεμένο ζευγάρι. Στόν δρόμο τής επιστροφής προς τό χωριό του Ίωνā, οι Τούρκοι του Τσιφλικιού τής Άσσιας, σταμάτησαν τό ζευγάρι μέ τή δικαιολογία ότι οι χανούμισσες ήθελαν να δούν τή νύμφη. Σκοπός τους δεν ήταν άλλος από τό να ατιμάσουν τή νεαρή κοπέλα, όπως έπρατταν μέ τς νεόνυμφες χριστιανές κοπέλες. Ο Ίωνās συνέχισε έφιππος τό ταξίδι του μέ τή Βαρβάρα, προσπαθώντας να τους αποφύγει. Η Βαρβάρα στο ταξίδι τής καταδίωξης κατόρθωσε να πηδήσει από τό άλογο και να κρυφτεί σέ χωράφι μέ φυτείες σιταριού. Ο Ίωνās όμως συνελήφθη από τους Τούρκους και θανατώθηκε μέ ανασκολοπισμό, κατόπιν τής συνηχοϋς του άρνησης για άσπασμό του Ίσλάμ.

Οι Νεομάρτυρες γενικά μέ τό αίμα του μαρτυρίου τους έδραίωσαν σέ δύσκολες και δυσοίωνες εποχές για τόν Έλληνισμό και τόν Χριστιανισμό, τήν πίστη στον Θεό και τήν προσήλωση στην πατρίδα. Μέ τό μαρτύριο τους συνέβαλαν τά μέγιστα στην διατήρηση τής Έλληνορθόδοξης συνείδησης των Ρωμιών τής Ανατολής. Πιστοί στον λόγο του Ευαγγελίου επαλήθευσαν τόν λόγο του Κυρίου: «Μή φοβήσθε από των αποκτενόντων τό σωμα, τήν δέ ψυχή μη δυναμένων αποκτείναι» (Ματ. 10, 28).

(Πρώτη δημοσίευση: Ήχώ τής Κύπρου 1821-2021 www.cyprusgreece2021.com)

Γέροντας Ἐφραίμ Κατουνακιώτης

Ὁ χαρισματοῦχος ὑποτακτικός

+ τοῦ Γέροντος Ἰωσήφ Βατοπαιδινού

Ὅσα μᾶς παρέδιδε μέ τή διδασκαλία του, ὁ ὀσιώτατος παπά Ἐφραίμ, πιστεύομε καί τά γεγονότα τό φανερώνουν, ὅτι τά ἔπασχε. Δικαίως κατά τούς Πατέρες «παθῶν ἐδιδάχθη καί μαθῶν ἐκδιδάσκει» τά θεῖα θαύματα καί τρόπαια.

Ἡ μαθηματική ἐφαρμογή τῆς ὑπακοῆς καί τό ταπεινό φρόνημα προκαλοῦν στόν κατάλληλο καιρό τή διάκριση, «τήν μείζονα πασῶν τῶν ἀρετῶν» κατά τούς Πατέρες. Ἀκολουθεῖ ἡ διόραση, καί πολύ κοντά μᾶλλον εἶναι ἡ προόραση, πού σέ αὐτόν τόν ἥρωα περίσσευε καί ἦταν ἀντιληπτή σέ ὅσους τόν πλησίαζαν. Ἡ προφητεία εἶναι τό ἐπόμενο στάδιο, πού ὁ Θεός ἀποκαλύπτει τίς βουλές καί τό θέλημά Του σέ ὅλες τίς διαστάσεις, τοῦ χώρου καί τοῦ χρόνου.

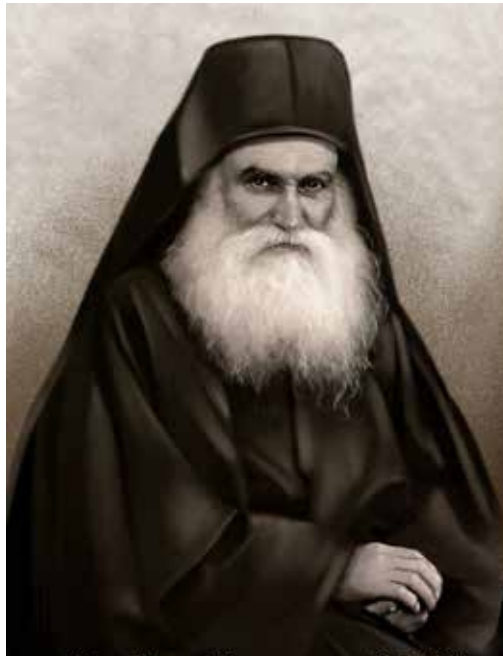
Πόσα δείγματα καί στοιχεῖα ἔχομε στήν ταπεινή μας ζωή, πού τό διορατικό καί προορατικό του χάρισμα μᾶς ἀπεκάλυπτε! «Πάντα χορηγεῖ τό Πνεῦμα τό Ἅγιον, βρῦει προφητείας» (Ἐσπερινός Πεντηκοστής) καί ὁδηγεῖ στή θεοειδέα, στόν πραγματικό σκοπό καί προορισμό μας. Ὁ Κύριος αὐτό τό Ἅγιο Πνεῦμα ἔπεμψε κατά τήν Πεντηκοστή στους Ἀποστόλους Του καί μᾶς ὑποσχέθηκε ὅτι «ἰδοῦ ἐγώ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος» (Ματθ. 28, 20).

Θά ἀναφέρομε μαρτυρίες ἀπό μέλη τῆς συνοδείας μας, ἀλλά καί ἄλλων εὐλαβῶν κληρικῶν καί λαϊκῶν ἀδελφῶν μας, πού φανερώνουν τά θεῖα χαρίσματά του. Προαισθανόταν τήν ψυχική κατάσταση τοῦ καθενός, μόλις τόν πλησίαζε καί ἀνάλογα τόν διόρθωνε καί τοῦ φανέρωνε τήν αἰτία, πού τήν προκαλοῦσε. Ὅσοι βρίσκονταν μακριά καί τοῦ ζητοῦσαν νά προσευχηθεῖ γι' αὐτούς προέβλεπε τό μέλλον τους.

Πολλές φορές τόν παρακαλοῦσαμε νά προσευχηθεῖ γιά κάποιον, πού μᾶς παρακάλεσε ἢ πού τόν γνωρίσαμε τυχαῖα καί δείχναμε συμπάθεια. Ἀμέσως μᾶς ἔλεγε σάν νά γνώριζε ἐκ τῶν προτέρων. «Μήν νοιάξεσθε γι' αὐτόν. Εἶναι ἀνεπίδεκτος καί ἐκούσια διώχνει ἀπό κοντά του

τόν Θεό». Ὅταν τοῦ λέγαμε πάλι γιά κάποιο πρόσωπο, πού τό χαρακτηρίζαμε εὐλαβικό καί ἄξιο, μᾶς προέλεγε καί τό παρόν καί τό μέλλον του. Τά γεγονότα αὐτά ἀποτελοῦν δείγματα τῆς ἀγιότητος ὧσων πράγματι «ἔλαβαν Αὐτόν καί ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι» (βλ. Ἰω. 1, 12).

Νέος ἀρχάριος μοναχός, στό ξεκίνημά του ζητοῦσε νά μάθει, πού θά συναντοῦσε πνευματικό Γέροντα, γιά νά πάρει τή γνώμη του γιά τό μέλλον του. Ἐμαθε γιά τόν Γέροντα Ἐφραίμ, καί ξεκίνησε νά τόν συναντήσῃ. Πίστευε, πώς ὄχι μόνο συμβουλές θά ἔπαιρνε, ἀλλά καί πρόγνωση γιά τό μέλλον του,

ἀφοῦ πληροφορήθηκε ὅτι ὁ Γέροντας ἦταν προορατικός.

Ὅταν ἔφτασε κοντά στό ἡσυχαστήριο, πιεζόταν ἀπό ἀπαίσιους καί σκοτεινοὺς λογισμοὺς, πού τοῦ θόλωναν τόν νοῦ. Ἀμέσως πρόβαλε ὁ Γέροντας, πού φαινόταν, ὅτι τόν περιέμενε. Τόν κοίταξε μέ διεισδυτικό βλέμμα στό μέρος τῆς καρδιάς καί τοῦ εἶπε: «Πῶ Πῶ! Τί λογισμοί εἶναι αὐτοί πού σέ πιέζουν; Ἐάν ἔχεις λογισμούς κατά τοῦ Γέροντός σου, νά φύγεις ἀπό ἐδῶ». «Ὅχι Γέροντα», ἀπάντησε ὁ μοναχός, «δέν ἔχω λογισμούς κατά τοῦ Γέροντός μου, ἀλλά δέν ξέρω πῶς νά ἀντιμετωπίσω αὐτούς τούς σκοτεινοὺς λογισμούς». «Κάνεις ὑπακοή στόν Γέροντά σου;». «Ναί, Γέροντα. Ὅ,τι μοῦ πεῖ ὁ Γέροντάς μου τό κάνω». «Ἔ! σάν ζωο κάνει ὑπακοή. Ὑπακοή πραγματική, παιδί μου, εἶναι νά κάνεις ὅ,τι σοῦ λένε ἀπό ἀγάπη καί μέ ζήλο Θεοῦ. Κάθησε νά σέ δοῦμε». Τόν ἔπιασε ἀπό τό χέρι καί τόν κοίταξε βαθιά στά μάτια.

«Νά τά μαρούλια σου, ἔχουν φυτρώσει· ἀπό αὐτά θά φᾶμε καί ἐμεῖς. Ὅμως ὁ παλαιός ἄνθρωπος εἶναι ἀκόμα μέσα. Πόσα χρόνια εἶσαι μοναχός;». «Τέσσερα». Τοῦ εἶπε κι ἄλλες ὠφέλιμες συμβουλές καί στό τέλος ἔβαλε τό κεφάλι τοῦ μοναχοῦ στό στήθος του καί ἔκανε προσευχή. Ὅσα τοῦ εἶχε πεῖ γράφτηκαν ἀνεξίτηλα μέσα στήν καρδιά του. Ἀπό τότε μία φορά τόν χρόνο ἐπισκεπτόταν τόν Γέροντα.

Ὁ ἴδιος μοναχός, γεμάτος θλίψη, ἐπισκέφθηκε τόν Γέροντα Ἐφραίμ, γιά νά τοῦ δώσει λύση σέ δύο ἐρωτήματα πού τόν ἀπασχολοῦσαν. Τό ἕνα, ἂν θά πετύχαινε τή σωτηρία του. Τό ἄλλο εἶχε σχέση μέ τό μοναστήρι πού ἔμενε. Τό μοναστήρι ἦταν ιδιόρρυθμο καί δέν λυνόταν τό πρόβλημα τῆς ἐγγραφῆς τῶν νέων πατέρων στό μοναχολόγιο, ὥστε νά γίνει ἡ κοινοβιοποίηση τῆς Μονῆς. Προσευχόμενος ὁ μοναχός, κατέβαινε ἀπό τήν Κερασιά στά Κατουνάκια. Προσευχόταν στόν Θεό μέ δάκρυα νά πληροφορήσει τόν Γέροντα γιά τίς ἀπορίες του καί νά δώσει στόν ἴδιο ψυχική γαλήνη, γιατί ἦταν πολύ λυπημένος. Εἶχε πίστη καί βεβαιότητα γιά τό προορατικό χάρισμα τοῦ Γέροντος ἀλλά καί στή δύναμη τῆς

προσευχῆς του.

Ὅταν ἔφτασε στό καλύβι τοῦ Γέροντος, μέ εὐλάβεια καί ἀγωνία πῆγε κατ' εὐθείαν στό δωμάτιο πού ἦταν ξαπλωμένος καί προσευχόταν. Ἀπό τήν ἀσθένεια ἦταν πολύ καταβεβλημένος. Ἔβαλε μετάνοια, καί ὁ Γέροντας τοῦ ἔκανε νόημα νά καθίσει. Τοῦ εἶπε ἀμέσως χαριεντιζόμενος: «Ἔ! τί θά μᾶς πεῖς;». Ἀπό τά δάκρυα καί τή θλίψη δέν μποροῦσε νά ἀπαντήσει. Ὁ Γέροντας προκαλώντας τον, τοῦ εἶπε πειρακτικά: «Γιά κοίταξέ τον, δέν μιλάει» καί ἀμέσως μέ ἕνα τρόπο πολύ σίγουρο, πρὶν νά διατυπώσει τά ἐρωτήματά του ὁ μοναχός, τοῦ εἶπε: «Καί τήν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν σου θά λάβεις, ἀφοῦ ὁ Χριστός σέ ἀποδέκτηκε ὡς δικό Του, καί τόν νυμφῶνα σου θά δεῖς». Ὁ μοναχός ἔμεινε ἐκπληκτος. Ὁ Γέροντας ὅμως συνέχισε, ἀπαντώντας καί στό δεύτερο ἐρώτημα. «Τό μοναστήρι, ἐσεῖς θά τό πάρετε, καί θά μετατραπῆ σέ ἕνα εὐλογημένο κοινόβιο». Ὁ μοναχός ἂν καί εἶχε γνώση τοῦ προορατικοῦ χαρίσματος τοῦ Γέροντος, τόν ρώτησε: «Ἐσεῖς, πῶς τό γνωρίζετε;». «Αὐτό, μοῦ τό εἶπε, παιδί μου» καί τοῦ ἔδειξε τό κομποσχοῖνι του. Τόν συμβούλεψε πνευματικά ἀναλύοντας τήν προσωπικότητά του καλύτερα ἀπό ὅ,τι ὁ ἴδιος τήν γνώριζε.

Ἡ κατάσταση πράγματι ἄλλαξε στό μοναστήρι, ὅπως τήν προέβλεψε ὁ Γέροντας. Μετά τήν κοινοβιοποίηση, ἐπισκέφθηκε τή Μονή ὁ παπά Ἐφραίμ καί περπατώντας σέ μία πτέρυγά της συνάντησε αὐτόν τόν ἀδελφό, πού βρισκόταν σέ μία κακή ἀλλοίωση, πού συνήθως συμβαίνει στίς ἀρχές κάθε ἀγωνιζομένου. Σκοτεινό νέφος λογισμῶν καί προλήψεων τόν πολεμοῦσαν. Μόλις εἶδε τόν Γέροντα, φοβήθηκε ὅτι θά τόν ἐπιπλήξει. Ἄρχισε νά παρακαλεῖ τήν Παναγία μας, νά μεταβάλει τήν κατάσταση. Ὁ Γέροντας μέ ἕνα βλέμμα διεισδυτικό πληροφορήθηκε τόν πόλεμο, πού ταλαιπωροῦσε τόν μοναχό. Ὁ μοναχός ἔσκυψε νά βάλει μετάνοια στόν Γέροντα. Αὐτός μέ ὕφος πατρικό καί μέ τή στοργική ἔκφραση, «α, τό παιδάκι μου», διέλυσε τό σύννεφο τῆς λύπης καί ἐπικράτησε ἀπέραντη γαλήνη καί χαρά στήν ψυχή του.

Μοναχός της συνοδείας μας, μᾶς διηγήθηκε: «Καί μόνο πού ἄκουγα γι' αὐτόν τόν Γέροντα, εἶχα ἐπηρεαστεῖ τόσο πολύ, ὥστε ἐπιθυμοῦσα νά τόν γνωρίσω προσωπικά».

Τό 1974 πῆγα στήν Ἀθήνα γιά σπουδές. Στό οἰκοτροφεῖο πού ἔμενα, δημιουργήθηκαν διάφορα προβλήματα. Σκέφθηκα νά τοῦ γράψω ἕνα γράμμα γιά νά κάνει προσευχή, χωρίς βέβαια νά τοῦ ἀναφέρω λεπτομέρειες. Στήν ἀπάντησή του, μοῦ ἐξηγοῦσε ἀναλυτικά τί συνέβαινε στό οἰκοτροφεῖο, τίς διαθέσεις τοῦ διευθυντοῦ, καί ταυτόχρονα ποιά ἦταν ἡ δική μου ἐσωτερική κατάσταση.

Μέ τήν πρώτη εὐκαιρία, φύγαμε μέ μία φιλική συντροφιά γιά τόν Ἄθωνα. Εἶχα σκοπό νά συναντήσω τόν Γέροντα προσδοκώντας τή λύση τῶν προβλημάτων μου. Μετά ἀπό ἕνα κουραστικό ταξίδι, φθάσαμε κάποτε στά Κατουνάκια, στό καλύβι τοῦ Γέροντος. Μέ μεγάλη μας λύπη ἀκούσαμε ἀπό τόν ὑποτακτικό του, ὅτι ὁ Γέροντας δέν μπορούσε νά μᾶς δεχθεῖ αὐτή τήν ὥρα. Δώσαμε τά ὀνόματά μας σέ ἕνα χαρτάκι, γιά νά μᾶς κάνει προσευχή.

Μείναμε στή γειτονική καλύβη τῆς φιλόξενης καί ἀγαπητῆς συνοδείας τῶν Δανηλαίων. Σέ λίγη ὥρα ἀπό τήν ἀφιξή μας ἦλθε κάποιος προσκυνητής πού πέρασε ἀπό τόν Γέροντα Ἐφραῖμ, φώναξε τό ὄνομά μου καί μοῦ εἶπε νά πάω πίσω, γιατί θέλει νά μοῦ μιλήσει ὁ Γέροντας.

Τόσο μέ γέμισε ἐσωτερικά ἡ πρώτη θέα τοῦ Γέροντος, πού ἀλλοιώθηκα τόσο, ὥστε δέν αἰσθανόμουν ποιός ἦμουν. Δέν ἔβλεπα, ὅπως φανταζόμουν πρίν τόν γνωρίσω ἕναν εὐλαβῆ ἀσκητή, ἀλλά μία ὑπερφυσική θέα καί μορφή, πού ἡ δική μας γενεά δέν μπορεῖ

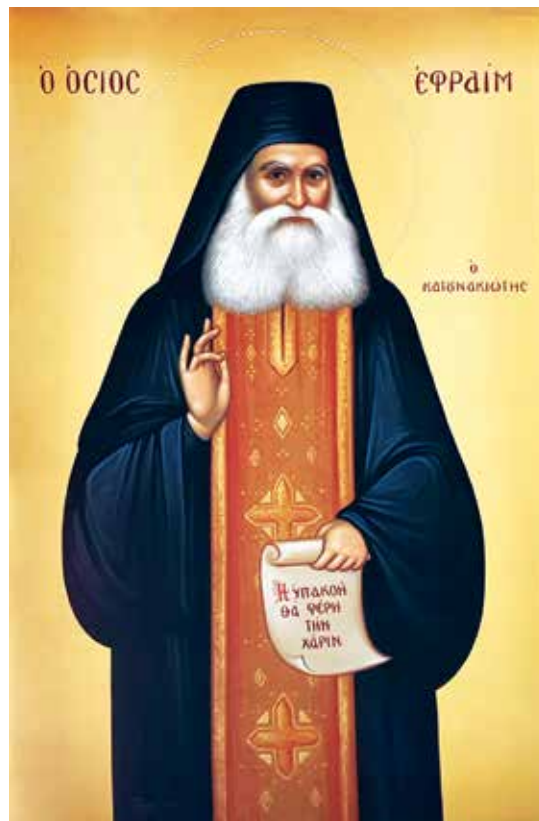
νά συλλάβει οὔτε καί μέ τή φαντασία. Τότε μοῦ δόθηκε μία εἰκόνα καί μορφή τοῦ «ὑπέρφυσιν», αὐτοῦ πού περικλείει τίς διαστάσεις τοῦ παρελθόντος, τοῦ παρόντος καί τοῦ μέλλοντος καί πού ἀνθρωπίνως εἶναι ἀνεξιχνίαστο. Τότε κατάλαβα τί σημαίνει ἅγιος!

Ἐκείνη τήν ἐποχή δέν σκεπτόμουν τόν μοναχισμό, ἀλλά τήν κοινωνική ζωή. Ὁ ἴδιος ὅμως προφήτευσε καί μπροστά σέ τρίτους. «Θά γίνεις μοναχός στό Ἅγιον Ὄρος. Θά γίνεις ἱερομόναχος καί τέκνο τῆς πνευματικῆς μας γενεᾶς, τοῦ ὁσίου πατρός μας Ἰωσήφ τοῦ Ἡσυχαστοῦ».

«Ὅταν ἄκουσα ὅτι θά γίνω μοναχός, δέν μοῦ ἄρεσε. Γιά μία ἐβδομάδα ἦμουν ταραγμένος. Βλέπετε, ὅτι «ἄλλαι μὲν βουλαί ἀνθρώπων, ἄλλα δέ Θεός κελεύει» καί κατά τό γραφικό «οὐχί τοῦ ἀνθρώπου ἡ ὁδός αὐτοῦ» (Ἱερ. 10, 23).

Τό πνεῦμα τῆς προφητείας, πού ὁ Θεός χαρίζει στούς «καθαρούς τῆ καρδία», δέν περιορίζεται σέ χρόνο, σέ τόπο ἢ σέ πρόσωπο, ἀλλά παρουσιάζεται νά γνωρίζει τά πάντα πρίν γίνουν. Αὐτός εἶναι ὁ λόγος, πού μέσα στούς αἰῶνες οἱ πιστοί κατέφευγαν

στά κατοικητήρια τῶν ἀσκητῶν στίς ἐρήμους, τά μοναστήρια καί τίς σκῆτες, γιά νά συναντήσουν ἀνθρώπους πραγματικά θεοφόρους καί νά μάθουν ἀπό αὐτούς τίς βουλές καί τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Γι' αὐτό καί ἡ Γραφή προσδιορίζει ὅτι «οὐ γάρ θελήματι ἀνθρώπου... ἀλλ' ὑπό Πνεύματος Ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν» καί λαλοῦν οἱ «ἅγιοι τοῦ Θεοῦ ἄνθρωποι» (Β' Πέτ. 1, 21).

Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Λεμεσοῦ

τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Σωφρόνιου Μιχαηλίδη

ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΚΥΚΚΩΤΗΣ (1948-1950)

Υστερα ἀπὸ τὴ δεκαετία χηρείας τοῦ Κιτιακοῦ θρόνου καὶ ἀφοῦ ἄρχισε ἡ διαδικασία ἀποκατάστασης τῆς Ἱεραρχίας στὴν Ἐκκλησία τῆς Κύπρου, μετὰ τὴν ἄρση τῶν συνεπειῶν τοῦ κινήματος τοῦ 1931 ἀπαγορευτικῶν μέτρων τῆς Ἀγγλικῆς Κυβέρνησης, νέος Μητροπολίτης Κιτίου, διάδοχος τοῦ Νικοδήμου Μυλωνᾶ, ἐξελέγη ὁ νεαρός ἀρχιμανδρίτης Μακάριος Κυκκώτης, ὁ ὁποῖος ἔμελλε λίγο ἀργότερα, ὡς Ἀρχιεπίσκοπος καὶ Ἐθνάρχης, νὰ ἀναδειχθῆ ἡ μεγαλύτερη προσωπικότητα τῆς νεώτερης Κυπριακῆς ἱστορίας.

Ὁ Κιτίου Μακάριος, Μιχαὴλ κατὰ κόσμον, γιὸς τοῦ Χριστοδοῦλου Μούσκου καὶ τῆς Ἑλένης Ἀθανασίου, γεννήθηκε στίς 13 Αὐγούστου 1913 στό χωριό Παναγιά τῆς Πάφου. Ὅταν ἦταν μικρός ἦταν ἐξαιρετικά ζωηρό παιδί, βοηθοῦσε τὸν πατέρα του στὴ βοσκή τοῦ κοπαδιοῦ τους, ἀλλά, παράλληλα, δὲν ἔλειπε καὶ ἀπὸ τὴν ἐκκλησία ὅπου βοηθοῦσε τὸ θεῖο του καὶ παπᾶ τοῦ χωριοῦ, παπα-Πολύκαρπο. Τό ἐνδιαφέρον τοῦ μικροῦ Μιχάλη ἦταν σαφῶς στραμμένο πρὸς τὴν Ἐκκλησία καὶ τὰ γράμματα.

Τό 1924 ὀρφανεύτηκε ἀπὸ τὴ μητέρα, γεγονός πού μετέβαλε τὸ ξέγνοιαστο καὶ ζωηρὸ ἀγόρι σέ σοβαρὸ καὶ λιγομίλητο παιδί. Τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1926 ὁ πατέρας του –πού ἐν τῷ μεταξύ εἶχε ξαναπαντρευτεῖ – πῆρε τὸ μικρὸ Μιχάλη, ἀκολουθώντας τὴ συμβουλή τοῦ δασκάλου τοῦ χωριοῦ, στὴ μονὴ τοῦ Κύκκου μέ σκοπὸ τὴ μόρφωση τοῦ παιδιοῦ. Ἐκεῖ ὁ Μιχάλης ἔγινε δόκιμος μοναχός καὶ παρακολουθοῦσε γυμνασιακὰ μαθήματα στό σχολεῖο τῆς μονῆς.

Ὑστερα ἀπὸ ἑπταετὴ παραμονή στὴ μονή, τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1933 ἐστάλη στό Μετόχι της στὴ Λευκωσία, μέ σκοπὸ τὴ φοίτησή του

στό Παγκύπριο Γυμνάσιο, στὴν Δ΄τάξη τοῦ ὁποῖου εἶχε γίνει δεκτός. Τό πέρασμά του ἀπὸ ἐκεῖ ἄφησε πολὺ ἰσχυρές ἐντυπώσεις λόγῳ τῆς δυνατῆς καὶ ἐντυπωσιακῆς προσωπικότητάς του, τῆς εὐστροφίας τοῦ πνεύματός του καὶ τῆς εὐγένειάς του, χαρακτηριστικά πού τὸν ἔκαμναν νὰ ξεχωρίζει ἀπὸ τοὺς συμμαθητές του. Τό 1936 ἀπεφοίτησε ἀπὸ τὸ Γυμνάσιο μέ ἄριστα. Γυρίζοντας στὴ μονὴ Κύκκου διορίστηκε δάσκαλος στό ἐκεῖ σχολεῖο καὶ τὸν ἐπόμενο χρόνο γραμματέας τοῦ Συμβουλίου τῆς μονῆς.

Στίς 7 Αὐγούστου 1938, σέ ἡλικία 25 χρόνων, χειροτονήθηκε διάκονος στὴν Πάφο ἀπὸ τὸν Τοποτηρητὴ τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ θρόνου, Πάφου Λεόντιο, λαμβάνοντας τὸ ὄνομα Μακάριος. Τὸν Σεπτέμβριο τοῦ ἴδιου χρόνου πῆγε στὴν Ἀθήνα, ὡς ὑπότροφος τῆς μονῆς του, γιὰ σπουδές στὴ Θεολογικὴ Σχολή τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, στὴν ὁποία ἐπίσης διακρίθηκε. Ἀκολούθησε ἡ δύσκολη καὶ τραγικὴ περίοδος τῆς Γερμανικῆς κατοχῆς. Ἀπὸ τὸ 1941 ἐκτελοῦσε καθήκοντα διακόνου στὸν ἱ. ναὸ Ἁγίας Εἰρήνης Ἀθηνῶν. Τό 1942 ἀπεφοίτησε μέ ἄριστα ἀπὸ τὴ Θεολογικὴ Σχολή, ἀλλά ἀδυνατώντας – λόγῳ τοῦ πολέμου – νὰ ἐπιστρέψει στὴν Κύπρο, ἔμεινε στὴν Ἀθήνα παρακολουθώντας γιὰ ἄλλα δύο χρόνια μαθήματα στὴ Νομικὴ Σχολή τοῦ Πανεπιστημίου.

Στίς 13 Ἰανουαρίου 1946 χειροτονήθηκε πρεσβύτερος καὶ προχειρίσθηκε σέ ἀρχιμανδρίτη, στό ναὸ τῆς Ἁγίας Εἰρήνης, ἀπὸ τὸν Μητροπολίτη Ἀργυροκάστρου Παντελεήμονα, καὶ διορίστηκε ἱερατικός προϊστάμενος καὶ ἱεροκήρυκας στὴν Ἁγία Παρασκευὴ Καλλιπόλεως, στὸν Πειραιᾶ. Τὸν Σεπτέμβριο τοῦ ἴδιου χρόνου, τὸ Παγκόσμιο Συμβούλιο τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ πρόσφερε ὑποτροφία γιὰ σπουδές στὴν Ἀμερικὴ, στό Πανεπιστήμιο τῆς Βοστώνης, ὅπου καὶ παρακολούθησε μαθήματα Κοινωνιολογίας τῆς Θρησκείας.

Στήν Κύπρο, μετά τήν ἄρση τῶν περιοριστικῶν μέτρων, νέος Ἀρχιεπίσκοπος ἀνεδείχθη στίς 20 Ἰουνίου 1947 ὁ Πάφου Λεόντιος (ὁ ἀπό τό 1933 Τοποτηρητής τοῦ θρόνου), ὁ ὁποῖος ὅμως στίς 26 Ἰουλίου 1947, μόλις 36 μέρες ἀπό τήν ἐκλογή του, πέθανε, σέ ἡλικία 51 χρόνων. Νέος Ἀρχιεπίσκοπος ἀνεδείχθη, στίς 24 Δεκεμβρίου 1947, ὁ μόνος πλέον ἐπιζῶν Ἐπίσκοπος τῆς Κυπριακῆς Ἐκκλησίας, Μητροπολίτης Κυρηνείας Μακάριος Μυριανθεύς, ὁ συνεξόριστος τοῦ Ν. Μυλωνᾶ, ὁ ὁποῖος, γηραιός ἀλλά πάντοτε ἀδιάλλακτος καί ἀγωνιστικός, εἶχεν ἐπιστρέψει μαζί μέ τούς ἄλλους ἐπιζῶντες ἐξοριστοὺς στίς 22 Δεκεμβρίου 1946.

Στή συνέχεια ἔγιναν ἐκλογές γιά τήν ἀνάδειξη νέων Μητροπολιτῶν γιά τούς τρεῖς χηρεύοντες θρόνους Πάφου, Κιτίου καί Κυρηνείας. Μητροπολίτης Πάφου ἐξελέγη στίς 7 Ἀπριλίου 1948 ὁ πρόην ἡγούμενος Κύκκου Κλεόπας, καί Μητροπολίτης Κυρηνείας, στίς 9 Ἀπριλίου 1948, ὁ ἀρχιμανδρίτης Κυπριανός Κυριακίδης. Ἀργότερα, στίς 5 Σεπτεμβρίου 1948, χειροτονήθηκε βοηθός Ἐπίσκοπος γιά τήν Ἀρχιεπισκοπή, ὁ ἀρχιμανδρίτης Γεννάδιος Μαχαιριώτης, μέ τόν τίτλον τοῦ Χωρεπισκόπου Σαλαμίνας.

Γιά τό θρόνο Κιτίου προεβλήθη ἡ ὑποψηφιότητα τοῦ ἀρχιμανδρίτου Μακαρίου Κυκκώτη, ἐνῶ αὐτός εὕρισκετο στή Βοστώνη γιά μεταπτυχιακές σπουδές, καί ὁ ὁποῖος, στίς ἐκλογές τῆς 8^{ης} Ἀπριλίου 1948, ἐξελέγη νέος Μητροπολίτης Κιτίου, ὑπερισχύοντας τοῦ ἀνθυποψηφίου του, Ἀνδρονίκου Βρυωνίδη, Κυπρίου Σιναΐτου ἀρχιμανδρίτου στό Κάιρο, μέ ψήφους 28 ἔναντι 19.

Τό σχετικό «Ἐπίσημο ἐπί τῆ ἐκλογῇ» του ἔχει ὡς ἐξῆς: «Τοῦ Μητροπολιτικοῦ Θρόνου Κιτίου ἀπό τῆς δεκάτης τρίτης Σεπτεμβρίου

τοῦ χιλιοστοῦ ἔννεακοσιοστοῦ τριακοστοῦ ἑβδόμου σωτηρίου ἔτους ἐν ὄρφανία διατελοῦντος, ἅτε δὴ τοῦ ἐν αὐτῷ τέως προεστῶτος ἀειμνήστου Μητροπολίτου Νικοδήμου ἐκδημήσαντος πρὸς Κύριον, μακράν τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ, ἐν τῇ Ἁγίᾳ Πόλει Ἱερουσαλήμ, ἔνθα, διατάγματι τῆς Κυβερνήσεως τῆς Νήσου, ὑπερόριος διέμενε, προνοία καί φροντίδι τῆς Αὐτοῦ Μακαριότητος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου Κυρίου Μακαρίου τοῦ Β΄, γενομένων πάντων τῶν νομίμων, συνωδά τοῖς θεσμίσις τῆς Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας Κύπρου, συνῆλθεν ἐν τῷ Μεγάλῳ Συνοδικῷ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς σήμερον, ἡμέρα τῆς

ἑβδομάδος Πέμπτη καί μηνός Ἀπριλίου ὀγδόη τοῦ χιλιοστοῦ ἔννεακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ ὀγδόου σωτηρίου ἔτους καί ὥρα δεκάτη πρωϊνῆ, ἡ παροῦσα Ἐκλογικὴ Συνέλευσις, ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τῆς Αὐτοῦ Μακαριότητος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου Κυρίου Μακαρίου τοῦ Β΄, ... »Μετά δέ τὴν ἐπίκλησιν τῆς χάριτος τοῦ Παναγίου Πνεύματος προβάσα εἰς ἐκλογήν διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας ἀνέδειξε διὰ ψήφων εἴκοσι καί ὀκτώ ὡς Ἐψηφισμένον Μητροπολίτην Κιτίου τόν Πανοσιολογιώτατον

Ἀρχιμανδρίτην Μακάριον Κυκκώτην, ἄνδρα ἱεροπρεπῆ καί κεκοσμημένον ὑφ' ἀπάντων τῶν προσόντων, τῶν εἰς ποιμένα ἀρμοζόντων τῆς λογικῆς τοῦ Χριστοῦ ποιμένης.

»Εἰς βεβαίωσιν δέ καί ὑπόμνησιν τῆς ἐκλογῆς ταύτης συνετάχθη καί κατεγράφη ἐν τῷ Κώδικι τούτῳ τῶν Ὑπομνημάτων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἥδε ἡ πρᾶξις, σήμερον, μηνός μὲν Ἀπριλίου ὀγδόη, ἡμέρα δέ τῆς ἑβδομάδος Πέμπτη, ἔτους δέ σωτηρίου χιλιοστοῦ ἔννεακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ ὀγδόου».

Θεῖες Λειτουργίες καί Χοροστασίες

Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Λεμεσοῦ κ. Ἀθανασίου

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ: Ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης Λεμεσοῦ κύριος Ἀθανάσιος τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἱερό ναό Ἁγίας Τριάδας.

ΤΕΤΑΡΤΗ 6 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν Καθεδρικό ναό Ἁγίας Νάπας.

ΚΥΡΙΑΚΗ 17 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στό μητροπολιτικό παρεκκλήσιο τῆς Ἁγίας Σκέπης.

Χοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία τοῦ ἔσπερινοῦ στόν Μητροπολιτικό ναό Παναγίας Παντανάσσης Καθολικῆς.

ΔΕΥΤΕΡΑ 18 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ: Τήν ἡμέρα αὐτή, κατά τήν ὁποία ἄγει τά ὄνομαστήριά του, τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν Μητροπολιτικό ναό Παναγίας Παντανάσσης Καθολικῆς.

ΠΕΜΠΤΗ 21 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἱερό ναό Παναγίας Παραμυθίας στό στρατόπεδο τῆς Τρομίκλινης.

ΚΥΡΙΑΚΗ 7 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν Μητροπολιτικό ναό Παναγίας Παντανάσσης Καθολικῆς.

ΔΕΥΤΕΡΑ 8 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν Μητροπολιτικό ναό Παναγίας Παντανάσσης Καθολικῆς.

ΚΥΡΙΑΚΗ 14 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν Μητροπολιτικό ναό Παναγίας Παντανάσσης Καθολικῆς.

ΚΥΡΙΑΚΗ 21 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἱερό ναό Προφήτου Ἡλιοῦ Γερμασόγειας.

ΚΥΡΙΑΚΗ 28 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἱερό ναό Ἀποστόλου Βαρνάβα.

ΚΥΡΙΑΚΗ 14 ΜΑΡΤΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἱερό ναό Θεοπατόρων Ἰωακείμ καί Ἄννης.

ΤΕΤΑΡΤΗ 17 ΜΑΡΤΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία

Λειτουργία τῶν Προηγιασμένων Τιμίων Δώρων στήν ἱερά μονή Συμβούλου Χριστοῦ.

ΚΥΡΙΑΚΗ 21 ΜΑΡΤΙΟΥ: Συμμετέσχε σέ Ἀρχιερατικό Συλλεΐτουργο, προεξάρχωντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Βόστρων κ. Τιμοθέου, στόν καθεδρικό ναό Ἁγίας Νάπας. Κατά τή διάρκεια τῆς Θείας Λειτουργίας χειροτόνησε σέ διάκονο τόν κ. Γεώργιο Khouri ἐξ Ἰορδανίας.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 30 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Χοροστάτησε κατά τήν Ἀκολουθία τοῦ Ἐπιταφίου στόν Καθεδρικό ναό Ἁγίας Νάπας.

ΚΥΡΙΑΚΗ 2 ΜΑΪΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου στόν Μητροπολιτικό ναό Παναγίας Παντανάσσης Καθολικῆς.

Χοροστάτησε κατά τήν Ἀκολουθία τοῦ Μεγάλου Ἐσπερινοῦ τοῦ Πάσχα στόν Μητροπολιτικό ναό Παναγίας Παντανάσσης Καθολικῆς.

ΣΑΒΒΑΤΟ 15 ΜΑΪΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στήν Ἱερά Μονή Παναγίας Ἀμιροῦς καί τό ἐτήσιο μνημόσυνο τῆς μακαριστῆς Προηγουμένης Μαριάμ μοναχῆς.

ΚΥΡΙΑΚΗ 16 ΜΑΪΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στήν Ἱερά Μονή Παναγίας Σφαλαγγιωτίσσης.

ΚΥΡΙΑΚΗ 23 ΜΑΪΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἱερό ναό Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ στόν Μονοβόλικο καί ἔθεσε τόν θεμέλιο λίθο στό νέο παρεκκλήσιο τῆς ἁγίας Ματρώνης.

ΚΥΡΙΑΚΗ 13 ΙΟΥΝΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν Μητροπολιτικό ναό Παναγίας Παντανάσσης Καθολικῆς.

ΚΥΡΙΑΚΗ 20 ΙΟΥΝΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἱ. ναό Ἁγίου Σάββα Ὑψωνα.

ΔΕΥΤΕΡΑ 28 ΙΟΥΝΙΟΥ: Χοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία τοῦ ἔσπερινοῦ στόν πανηγυρίζοντα ἱ. ναό Ἀποστόλων Πέτρου καί Παύ-

Ἰανουαρίου - Ἰουνίου

λου στήν κοινότητα Ἁγίου Παύλου.

ΤΡΙΤΗ 29 ΙΟΥΝΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λει-

τουργία στόν πανηγυρίζοντα ἰ. ναό Ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρου καί Παύλου Λεμεσοῦ.

Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ἀμαθοῦντος κ. Νικολάου

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ: Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἀμαθοῦντος κύριος Νικόλαος τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἱερό ναό Ἁγίου Σάββα Ὑψωνα.

ΚΥΡΙΑΚΗ 3 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἱερό ναό Ἁγίου Γεωργίου τῆς κοινότητας Κελλακίου.

ΤΡΙΤΗ 5 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία καί τόν ἀγιασμό στήν ἱερά μονή Παναγίας Ἀμυροῦς.

ΤΕΤΑΡΤΗ 6 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία καί τόν Μεγάλο Ἀγιασμό τῶν Θεοφανείων στόν ἱερό ναό Ἁγίων Θεοπατόρων Ἰωακεὶμ καί Ἄννης παρά τόν Ἅγιο Τύχωνα.

ΚΥΡΙΑΚΗ 10 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στό παρεκκλήσιο Ἁγίου Ἰακώβου στόν ἱερό ναό Ἁγίων Θεοπατόρων Ἰωακεὶμ καί Ἄννης παρά τόν Ἅγιο Τύχωνα.

ΚΥΡΙΑΚΗ 17 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία κατά τή διάρκεια Ἀγρυπνίας στήν ἱερά μονή Συμβούλου Χριστοῦ.

ΚΥΡΙΑΚΗ 24 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἁγίου Νεοφύτου.

ΔΕΥΤΕΡΑ 25 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία κατά τή διάρκεια ἀγρυπνίας στήν ἱερά μονή Τιμίου Προδρόμου Μέσα Ποταμοῦ.

ΣΑΒΒΑΤΟ 30 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία κατά τή διάρκεια ἀγρυπνίας στόν ἱερό Μητροπολιτικό ναό Παναγίας Παντανάσσης Καθολικῆς.

ΤΡΙΤΗ 2 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ: Συμμετέσχε σέ Ἀρχιερατικό Συλλεΐτουργο στήν ἱερά Βασιλική καί Σταυροπηγιακή μονή Παναγίας τοῦ Μαχαιρᾶ, συλλειτουργοῦντος τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Λήδρας κ. Ἐπιφανίου.

ΚΥΡΙΑΚΗ 7 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἱερό ναό Ἀποστόλου Ἀνδρέου Χαράκη.

ΤΡΙΤΗ 9 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἱερό ναό Ἁγίου Νικολάου Λεμεσοῦ.

ΣΑΒΒΑΤΟ 13 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἱερό ναό Προφήτου Ἡλιοῦ Γερμασόγειας.

ΚΥΡΙΑΚΗ 14 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στήν ἱερά μονή Παναγίας Σφαλαγγιωτίσσης.

ΤΕΤΑΡΤΗ 17 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Τήρωνος τῆς κοινότητας Μοναγρουλίου.

ΚΥΡΙΑΚΗ 21 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἱερό ναό Ἁγίου Τύχωνος τῆς ὁμώνυμης κοινότητας.

ΚΥΡΙΑΚΗ 28 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἱερό ναό Παναγίας Χρυσελεύσης τῆς κοινότητας Φοινικαριῶν.

ΤΡΙΤΗ 2 ΜΑΡΤΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἱερό ναό Ἀποστόλου Ἀνδρέου Χαράκη.

ΚΥΡΙΑΚΗ 7 ΜΑΡΤΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἱερό ναό Παναγίας Ἰαματικῆς τῆς κοινότητας Ἀρακαπᾶ.

Θεῖες Λειτουργίες καί Χοροστασίες

ΠΕΜΠΤΗ 11 ΜΑΡΤΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία κατά τή διάρκεια ἀγρυπνίας στήν ιερά μονή Συμβούλου Χριστοῦ.

ΚΥΡΙΑΚΗ 14 ΜΑΡΤΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ιερό ναό Ἁγίου Ἰγνατίου.

15 - 31 ΜΑΡΤΙΟΥ: Ἀπό τίς 15 Μαρτίου ἕως καί τήν 1ην Ἀπριλίου ὁ Θεοφιλέστατος ἀπείχε τῶν ἀρχιερατικῶν του καθηκόντων καί ιεροπραξιῶν λόγω ἀσθενείας του μέ τή νόσο τοῦ Κορωνοϊοῦ.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 2 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Χοροστάτησε καί ἀνέγνωσε τήν Γ' Στάση τῶν Χαιρετισμῶν πρὸς τήν Ὑπεραγία Θεοτόκο καί ἐν συνεχείᾳ τέλεσε τή Θεία Λειτουργία κατά τή διάρκεια ἀγρυπνίας στόν ιερό Μητροπολιτικό ναό Παναγίας Παντανάσσης Καθολικῆς.

ΚΥΡΙΑΚΗ 4 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ιερό ναό Παναγίας Γλυκιωτίσσης.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Χοροστάτησε καί ἀνέγνωσε τήν Δ' Στάση τῶν Χαιρετισμῶν πρὸς τήν Ὑπεραγία Θεοτόκο στόν ιερό ναό Παναγίας Ἰαματικῆς τῆς κοινότητος Ἀρακαπᾶ.

ΚΥΡΙΑΚΗ 11 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ιερό ναό Ἁγίου Σπυριδῶνα.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 16 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Χοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου στόν ιερό ναό Ἁγίου Σάββα Ὑψωνα.

ΚΥΡΙΑΚΗ 18 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ιερό ναό Ἁγίου Δημητρίου Παραλιμνίου.

ΣΑΒΒΑΤΟ ΤΟΥ ΛΑΖΑΡΟΥ 24 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ιερό ναό Ἁγίου Κοσμά τοῦ Αἰτωλοῦ.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΒΑΪΩΝ 25 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ιερό ναό Ἁγίας Ζώνης Λεμεσοῦ.

Χοροστάτησε κατά τήν Ἀκολουθία τοῦ Νυμφίου στόν ιερό ναό Ἁγίων Παΐσιου τοῦ Ἀγιορείτου καί Ἀρσενίου τοῦ Καππαδόκου.

ΜΕΓΑΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ 26 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Χοροστάτησε κατά τήν Ἀκολουθία τοῦ Νυμφίου στόν ιερό ναό Ἁγίου Στυλιανοῦ Συνοικ. Λινόπετρας.

ΜΕΓΑΛΗ ΤΡΙΤΗ 27 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Χοροστάτησε κατά τήν Ἀκολουθία τοῦ Νυμφίου στόν ιερό ναό Ἀποστόλων Πέτρου καί Παύλου καί Ἁγίου Ἀρτεμίου.

ΜΕΓΑΛΗ ΤΕΤΑΡΤΗ 28 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Χοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία τοῦ Ἱεροῦ Νιπτήρος στόν ιερό ναό Ἁγίου Νεκταρίου.

ΜΕΓΑΛΗ ΠΕΜΠΤΗ 29 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ιερό ναό Ἁγίου Ἰωάννη τοῦ Ἐλεήμονος.

Χοροστάτησε κατά τήν Ἀκολουθία τῶν Ἁγίων Παθῶν στόν ιερό ναό Ἀποστόλου Βαρνάβα.

ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 30 ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Χοροστάτησε κατά τήν Ἀκολουθία τῶν Μεγάλων Ὁρῶν, τοῦ Ἑσπερινοῦ καί τῆς Ἀποκαθλώσεως στόν ιερό ναό Ἀποστόλου Ἀνδρέα Μέσα Γειτονιάς.

Χοροστάτησε κατά τήν Ἀκολουθία τοῦ Ἐπιταφίου στόν ιερό ναό Ἁγίας Βαρβάρας Ζακακίου.

ΜΕΓΑΛΟ ΣΑΒΒΑΤΟ 1 ΜΑΪΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ιερό ναό Ἀποστόλου Ἀνδρέου Χαράκη.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ 2 ΜΑΪΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ιερό ναό Θεοπατόρων Ἰωακείμ καί Ἄννης παρά τήν κοινότητα Ἁγίου Τύχωνα.

Χοροστάτησε κατά τήν Ἀκολουθία τοῦ Μεγάλου Ἑσπερινοῦ τοῦ Πάσχα στόν ιερό Μητροπολιτικό ναό Παναγίας Παντανάσσης Καθολικῆς.

ΔΕΥΤΕΡΑ 3 ΜΑΪΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ιερό Μητροπολιτικό ναό Παναγίας Παντανάσσης Καθολικῆς.

ΚΥΡΙΑΚΗ 9 ΜΑΪΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ιερό ναό Ἁγίου Μάμαντος Τραχωνίου.

ΤΡΙΤΗ 11 ΜΑΪΟΥ: Χοροστάτησε κατά τήν

Ἰανουαρίου - Ἰουνίου

ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ στὸν ἱερό ναό Ἁγίου Ἐπιφανίου Λυμπιῶν.

ΤΕΤΑΡΤΗ 12 ΜΑΪΟΥ: Συμμετέσχε σέ Ἀρχιερατικό Συλλεῖτουργο κατά τή διάρκεια ἀγρυπνίας στήν ἱερά Βασιλική καί Σταυροπηγιακή μονή Παναγίας τοῦ Μαχαιρᾶ, συλλειτουργοῦντος τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Λήδρας κ. Ἐπιφανίου.

ΚΥΡΙΑΚΗ 16 ΜΑΪΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στὸν ἱερό ναό Παναγίας Εὐαγγελιστρίας.

ΠΕΜΠΤΗ 20 ΜΑΪΟΥ: Χοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ στὸν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἁγίου Κωνσταντίνου καί Ἑλένης τῆς κοινότητας Καντοῦ.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 21 ΜΑΪΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στὸν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἁγίου Κωνσταντίνου τῆς ὁμώνυμης κοινότητας.

ΣΑΒΒΑΤΟ 22 ΜΑΪΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία κατά τή διάρκεια ἀγρυπνίας στὸν ἱερό Μητροπολιτικό ναό Παναγίας Παντανάσσης Καθολικῆς.

ΚΥΡΙΑΚΗ 23 ΜΑΪΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στὸν ἱερό ναό Ἁγίου Νικολάου.

ΤΕΤΑΡΤΗ 26 ΜΑΪΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία κατά τή διάρκεια ἀγρυπνίας στήν ἱερά μονή Συμβούλου Χριστοῦ.

ΚΥΡΙΑΚΗ 30 ΜΑΪΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στό παρεκκλήσιο τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ρώσου τῆς κοινότητας Βουνίου.

ΚΥΡΙΑΚΗ 6 ΙΟΥΝΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στὸν ἱερό ναό Ἁγίου Γεωργίου Φραγκοῦδη.

ΤΕΤΑΡΤΗ 9 ΙΟΥΝΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία κατά τή διάρκεια ἀγρυπνίας στὸν ἱερό ναό Ἀποστόλου Ἀνδρέου Χαράκη.

ΠΕΜΠΤΗ 10 ΙΟΥΝΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στὸν ἱερό Μητροπολιτικό ναό Παναγίας Παντανάσσης Καθολικῆς.

Παρευρέθηκε στὸν ἑσπερινό τῆς τελετῆς ἐγκαινίων τοῦ νέου Καθεδρικοῦ ναοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς

Κύπρου.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 11 ΙΟΥΝΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στὸν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἀποστόλου Βαρνάβα.

ΣΑΒΒΑΤΟ 12 ΙΟΥΝΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία κατά τή διάρκεια ἀγρυπνίας, στά ἐρείπια τῆς Βασιλικῆς τοῦ Ἁγίου Τύχωνος στήν ἀρχαία Ἀμαθούντα.

ΚΥΡΙΑΚΗ 13 ΙΟΥΝΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στὸν ἱερό ναό Ἁγίου Γεωργίου Χαβούζας.

ΤΡΙΤΗ 15 ΙΟΥΝΙΟΥ: Συγχοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ στὸν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἁγίου Τύχωνος τῆς ὁμώνυμης κοινότητας μετὰ τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Νεαπόλεως κ. Πορφυρίου.

ΤΕΤΑΡΤΗ 16 ΙΟΥΝΙΟΥ: Συμμετέσχε σέ Ἀρχιερατικό Συλλεῖτουργο στὸν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἁγίου Τύχωνος τῆς ὁμώνυμης κοινότητας προεξάρχοντος τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Καρπασίας κ. Χριστοφόρου.

ΚΥΡΙΑΚΗ 20 ΙΟΥΝΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία καί χοροστάτησε κατά τὸν ἑσπερινό τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στὸν ἱερό ναό Ἁγίου Νικολάου Κάτω Πολεμιδιῶν.

ΔΕΥΤΕΡΑ 21 ΙΟΥΝΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στήν ἱερά μονή Παναγίας Γλωσσᾶ.

ΠΕΜΠΤΗ 24 ΙΟΥΝΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία κατά τή διάρκεια ἀγρυπνίας στήν ἱερά μονή Τιμίου Προδρόμου Μέσα Ποταμοῦ.

ΚΥΡΙΑΚΗ 27 ΙΟΥΝΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στὸν ἱερό ναό Ἁγίων Ἀνδρονίκου καί Ἀθανασίας.

ΔΕΥΤΕΡΑ 28 ΙΟΥΝΙΟΥ: Χοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ στὸν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἀποστόλων Πέτρου καί Παύλου.

ΤΡΙΤΗ 29 ΙΟΥΝΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στὸν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἀποστόλων Πέτρου καί Παύλου τῆς κοινότητας Ἀσγάτας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΔΡΩΜΕΝΑ

ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΛΕΜΕΣΟΥ

Με τή δέουσα ἐκκλησιαστική μεγαλοπρέπεια καί λαμπρότητα, τηρουμένων τῶν ὑγειονομικῶν μέτρων λόγω τῆς πανδημίας, ἐορτάσθηκε τή Δευτέρα 6 Ἰανουαρίου στήν Ἱερά Μητρόπολη Λεμεσοῦ, ἡ Μεγάλη Δεσποτική Ἐορτή τῶν Θεοφανείων. Ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης μας κ. Ἀθανάσιος προεξήρχε τῆς Ἀρχιερατικῆς Θείας Λειτουργίας τοῦ Μεγάλου Βασιλείου καί τέλεσε τόν Μέγα Ἄγιασμό στόν ἱερό καθεδρικό ναό Ἁγίας Νάπας.

Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἀμαθοῦντος κ. Νικόλαος τέλεσε τή Θεία Λειτουργία καί τήν ἀκολουθία τοῦ Μεγάλου Ἄγιασμοῦ στόν ἱερό ναό Θεοπατόρων Ἰωακείμ καί Ἄννης. Οἱ τελετές κατάδυσης τοῦ Τιμίου Σταυροῦ στή θάλασσα δέν πραγματοποιήθησαν φέτος διά τήν ἀποφυγή συνωστισμοῦ λόγω τῆς πανδημίας τοῦ κορωνοϊοῦ.

Κατά τή διάρκεια τῆς ἀπαγόρευσης κυκλοφορίας λόγω τῆς πανδημίας, τόσο ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης μας κ. Ἀθανάσιος ὅσο καί ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἀμαθοῦντος κ. Νικόλαος, τελοῦσαν κανονικά τίς ἀκολουθίες στους διάφορους ναούς τῆς πόλης καί ἐπαρχίας μας.

Συμπληρώθηκαν φέτος 22 χρόνια Αρχιερατείας του Πανιερωτάτου Μητροπολίτου μας κ. Αθανασίου. Την 11ην Φεβρουαρίου 1999 εξέλεγη ψήφω κλήρου καί λαού Μητροπολίτης Λεμεσοῦ. Στις 14 Φεβρουαρίου 1999 πραγματοποιήθηκε ἡ χειροτονία του εἰς Ἐπίσκοπο καί τήν ἴδια μέρα ἐνθρονίστηκε στόν Μητροπολιτικό θρόνο τῆς πόλεώς μας. Ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης μας στίς 14 Φεβρουαρίου 2021 προεξήρχε τῆς Θείας Λειτουργίας στόν ἱερό Μητροπολιτικό ναό Παναγίας Παντανάσσης Καθολικῆς.

Τήν Κυριακή τῆς Ἀπόκρεω, 7 Μαρτίου, ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης μας κ. Αθανάσιος συμπροσευχήθηκε στή Θεία Λειτουργία, πού τελέστηκε στήν Ἱερά Μονή Σταυροβουνίου. Στό τέλος τῆς Θείας Λειτουργίας ἐγίνε ἡ ἐνθρόνιση τοῦ νέου Ἡγουμένου τῆς Μονῆς, Ἀρχιμανδρίτου Διονυσίου τοῦ Γ'. Προηγήθηκε Ἀρχιερατικό Συλλειτουργο, στό ὅποιο προεξήρχε ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης Κιτίου κ. Νεκτάριος, συλλειτουργούντων τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Τριμυθούντος κ. Βαρνάβα καί τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Λήδρας κ. Ἐπιφανίου, Ἡγουμένου τῆς Βασιλικῆς καί Σταυροπηγιακῆς Μονῆς Μαχαιρᾶ.

Ἡ ἔναρξη τοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ ἀγώνα τῆς Ε.Ο.Κ.Α. τοῦ 1955-59 τιμήθηκε μέ πανηγυρική δοξολογία στόν ἱερό ναό Ἁγίου Νικολάου Λεμεσοῦ. Τῆς δοξολογίας προέστη ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς Μητροπόλεώς μας, Ἀρχιμ. Ἰσαάκ, ἐκπροσωπώντας τόν Πανιερώτατο Μητροπολίτη μας κ. Ἀθα-

νάσιο. Τήν Κυβέρνηση εκπροσώπησε ο έντιμος Υφυπουργός Τουρισμού κ. Σάββας Περδίας, ένω παρέστησαν ο Δήμαρχος Λεμεσοῦ κ. Νίκος Νικολαΐδης, Βουλευτές, Δημοτικοί Σύμβουλοι, εκπρόσωποι τῆς Αστυνομίας, τοῦ Στρατοῦ καί ἄλλων ὀργανωμένων συνόλων.

Μέσα σέ κλίμα κατάνυξης τελέστηκαν καί φέτος οί ἀκολουθίες τῆς Μ. Ἑβδομάδος καί τοῦ Πάσχα στή Μητρόπολή μας. Οί πιστοί τηρώντας τά ὑγειονομικά πρωτόκολλα ἐξαιτίας τῆς πανδημίας τοῦ κορωνοϊοῦ προσῆλθαν στούς ναούς τῆς πόλης καί ἐπαρχίας Λεμεσοῦ, γιά νά συμμετάσχουν στίς κατανυκτικές ἀκολουθίες τῆς Μ. Ἑβδομάδας. Στήν Ἀκολουθία τῆς Ἀναστάσεως καί τήν Πανηγυρική Ἀναστάσιμη, Ἀρχιερατική Θεία Λειτουργία, πού τελέσθηκε στόν ἱερό Μητροπολιτικό ναό Παναγίας Παντανάσσης Καθολικής, ἱερούργησε ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης μας κ. Ἀθανάσιος.

Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἀμαθοῦντος κ. Νικόλαος, τό βράδυ τῆς Ἀναστάσεως, λειτούργησε στόν Προσκυνηματικό ἱερό ναό Θεοπατόρων Ἰωακείμ καί Ἄννης. Τό πρωί τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα τελέστηκε ὁ Μέγας Ἑσπερινός τοῦ Πάσχα χοροστατοῦντος τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου μας καί συγχοροστατοῦντος τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ἀμαθοῦντος κ. Νικολάου, μέ τή συμμετοχή ἱερέων τῆς Μητροπολιτικῆς μας περιφέρειας. Τό Ἀναστάσιμο Εὐαγγέλιο ἀνεγνώσθη σέ διάφορες γλώσσες κατά τήν τάξη καί παράδοση τῆς ἡμέρας. Μετά τό πέρας τοῦ Ἑσπερινοῦ ἀκολούθησε λιτανεία γύρω ἀπό τόν ναοῦ.

Μέ την εύκαιρία τής λήξης τής σχολικής χρονιάς ή Ίερά Μητρόπολη Λεμεσοῦ προσκάλεσε τούς τελειόφοιτους μαθητές ὄλων τῶν δημοσίων καί ιδιωτικῶν σχολείων τής πόλεως καί ἐπαρχίας Λεμεσοῦ, γιά νά συμμετάσχουν στήν ἀκολουθία τής Ίερας Παρακλήσεως πρὸς τήν Ὑπεραγία Θεοτόκο, πού πραγματοποιήθηκε τήν Τετάρτη 19 Μαΐου. Ἡ παράκληση ἐψάλη στόν Μητροπολιτικό ἱερό ναό Παναγίας Παντανάσσης Καθολικῆς ἀπό τελειόφοιτους καί ἄλλους μαθητές, μέ χορῶν τόν Ίερολογιώτατο διάκονο Χριστόδουλο Ἀναξαγόρου. Μετά τό πέρας τής Παρακλήσεως ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης μας κ. Ἀθανάσιος ἀπηύθυνε λόγους πατρικῆς ἀγάπης πρὸς τούς μαθητές καί ἔδωσε σέ ὄλους ἀναμνηστικό δῶρο ὡς εὐλογία.

Τήν Κυριακή, 23 Μαΐου ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης μας κ. Ἀθανάσιος προεξήρχε τής Θείας Λειτουργίας στόν ἱερό ναό Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ στόν Μονοβόλικο, ὅπου ἐορτάστηκε, ἐκ μεταθέσεως, ἡ μνήμη τής ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Ματρῶνης τής Ρωσίδος, τής ἀομάτου καί θαυματουργοῦ. Μετά τό τέλος τής Θείας Λειτουργίας, ὁ Πανιερώτατος τέλεσε τήν ἀκολουθία τοῦ Ἀγιασμοῦ καί εὐλόγησε τήν κατάθεση τοῦ θεμελίου λίθου στό ὑπό ἀνέγερση παρεκκλήσιο, πού θά ἀφιερωθεῖ στήν Ἁγ. Ματρώνα σέ παρακείμενο χῶρο ἐντός τοῦ περιβόλου τοῦ ναοῦ. Στίς ἀκολουθίες παρέστησαν ὁ Πρέσβης τής Ρωσικῆς Δημοκρατίας στήν Κύπρο κ. Στάνισλαβ Ὀσάτσι καί ὁ Δήμαρχος Κάτω Πολεμιδιῶν κ. Νίκος Ἀναστασίου.

Πανηγυρική Ἀρχιερατική ἀγρυπνία τελέστηκε τό βράδυ τής Παρασκευῆς 11 Ἰουνίου, κατά τήν ὁποία ἐορτάστηκε ἡ σύναξη πάντων τῶν Ἁγίων Ίεραρχῶν τής Ἐπισκοπῆς Ἀμαθοῦντος. Ἡ ἀγρυπνία τελέστηκε στά ἐρείπια τής Βασιλικῆς τοῦ Ἁγίου Τύχωνος στήν ἀρχαία Ἀμαθούντα, ἡ ὁποία ἀνάγεται ὡς κτίσμα στόν 4ο αἰ. καί εἶναι ὁ ἀρχαιότερος χριστιανικός λατρευτικός χῶρος στήν Κύ-

προ. Τῆς ἱερᾶς ἀγρυπνίας προεξήρχε ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἀμαθοῦντος κ. Νικόλαος. Στὴν ἀγρυπνία συλλειτουργήσαν ἀκόμη ἀρκετοὶ ἱερεῖς καὶ διάκονοι τῆς Μητροπόλεώς μας. Στὴν ἀγρυπνία ἔψαλλε ἡ χορωδία τῆς Μητροπόλεώς μας «Ρωμανὸς ὁ Μελωδὸς» ὑπὸ τὸν χοράρχη π. Νικόλαο Λυμπουρίδη.

Πανηγυρικές ἀκολουθίες πραγματοποιήθηκαν καὶ φέτος μέ τὴν εὐκαιρία τῆς μνήμης τοῦ ἁγίου Τύχωνος, Πολιούχου καὶ προστάτου τῆς Ἐπισκοπῆς Ἀμαθοῦντος. Στόν ναὸ τοῦ ἁγίου Τύχωνος πού βρίσκεται στὴν ὁμώνυμη κοινότητα, τό ἀπόγευμα τῆς Τρίτης 15 Ἰουνίου, τελέστηκε Πανηγυρικός Ἑσπερινὸς χοροστατοῦντος τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Νεαπόλεως κ. Πορφυρίου καὶ συγχοροστατοῦντος τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ἀμαθοῦντος κ. Νικολάου μέ τὴ συμμετοχὴ ἱερέων καὶ διακόνων τῆς Μητροπόλεώς μας.

Τὴν ἐπομένη, Τετάρτη 16 Ἰουνίου, τελέστηκε Ἀρχιερατικὸ Συλλειτουργγο προεξάρχοντος τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Καρπασίας κ. Χριστοφόρου καὶ συλλειτουργοῦντος τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ἀμαθοῦντος κ. Νικολάου μέ τὴ συμμετοχὴ ἱερέων τῆς Μητροπολιτικῆς μας περιφέρειας. Πλῆθος κόσμος συνέρρευσε κατὰ τὴ διάρκεια τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν, γιὰ νὰ συνεορτάσει καὶ νὰ προσευχηθεῖ στόν Πολιοῦχο Ἅγιο τῆς Ἐπισκοπῆς Ἀμαθοῦντος.

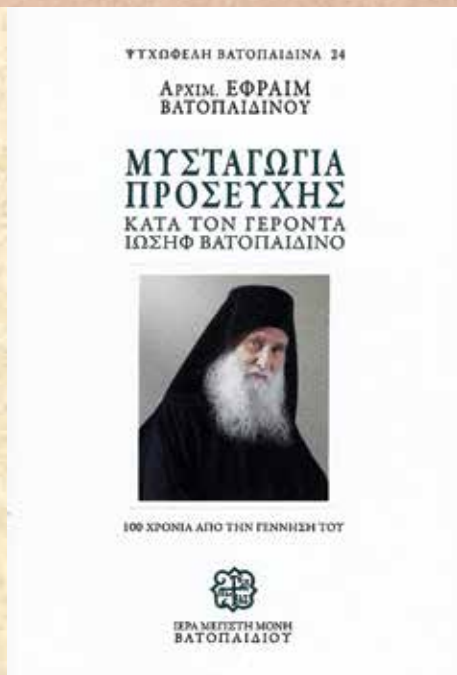
Ἡ Ἱερά Μονή Παναγίας Μαχαιρᾶ καί τό Τμήμα Ἱστορίας καί Ἀρχαιολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Κύπρου, τό Σάββατο 12 Ἰουνίου, διοργάνωσαν ἡμερίδα, μέ ἀφορμή τά 200 χρόνια ἀπό τήν Ἐπανάσταση τοῦ 1821, μέ θέμα: «Ἡ ἑκατόμβη τῆς 9ης Ἰουλίου 1821». Ἡ ἡμερίδα πραγματοποιήθηκε στήν αἴθουσα ἐκδηλώσεων τῆς ἱεράς Μητροπόλεως Λεμεσοῦ. Ἡ ἡμερίδα ξεκίνησε μέ χαιρετισμό ἀπό τόν Πανιερώτατο Μητροπολίτη μας κ. Ἀθανάσιο. Ἀκολούθησαν εισηγήσεις ἀπό τούς: Ἀρχιμανδρίτη Φώτιο Ἰωακείμ, Πρωτοσύγκελλο Ἱεράς Μητροπόλεως Μόρφου, μέ θέμα: «Ἡ ἔνταξη τῶν μαρτυρικῶς τελειω-

θέντων Κυπρίων κατά τήν Τουρκοκρατία στό Ἁγιολόγιο τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου». Πρωτοπρεσβύτερο Νικόλαο Χριστοδούλου, μέ θέμα: «Στό μεθόριο τοῦ μαρτυρίου “ὑπέρ Πίστεως ἢ Πατρίδος”: Ὁ ἱερομάρτυς Ἀρχιεπίσκοπος Κυπριανός». κ. Μίμη Σοφοκλέους, Ἐπιστημονικό Διευθυντή τοῦ Παττίχειου Δημοτικοῦ Μουσείου, Ἱστορικό Ἀρχεῖο Κέντρο Μελετῶν Λεμεσοῦ, μέ θέμα: «Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κυπριανός ὡς ἔστια Φωτός στήν 9ῆ Ἰουλίου τοῦ Βασίλη Μιχαηλίδη» καί κ. Πέτρο Παπαπολυβίου, Ἀναπληρωτή Καθηγητή - Τμήμα Ἱστορίας καί Ἀρχαιολογίας Πανεπιστημίου Κύπρου, μέ θέμα: «Ἡ Ἑλληνική Σχολή Λεμεσοῦ, 1819-1821, κορύφωση τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἀνοίξης στήν ἐποχή τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κυπριανοῦ: Οἱ ἐπιρροές ἀπό τόν νεοελληνικό διαφωτισμό καί τόν προεπαναστατικό πυρετό».

Μέσα ἀπό τίς ἐξαιρετικές εισηγήσεις, φάνηκε ἡ σημαντική προσφορά τῶν νεομαρτύρων τῆς Τουρκοκρατίας καί κυρίως τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κυπριανοῦ, στήν πνευματική στήριξη τοῦ ὑπόδουλου γένους καί ὅτι εἶναι ἐπιβεβλημένη ἡ καθυστερημένη ἤδη ἔνταξη τῆς μνήμης του στό Ἁγιολόγιο τῆς Ἐκκλησίας μας, πράγμα πού ἔχει γίνει σέ ἄλλες περιπτώσεις στόν Ἑλλαδικό χῶρο.

ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Μυσταγωγία Προσευχής κατά τόν Γέροντα Ίωσήφ τόν Βατοπαιδινό

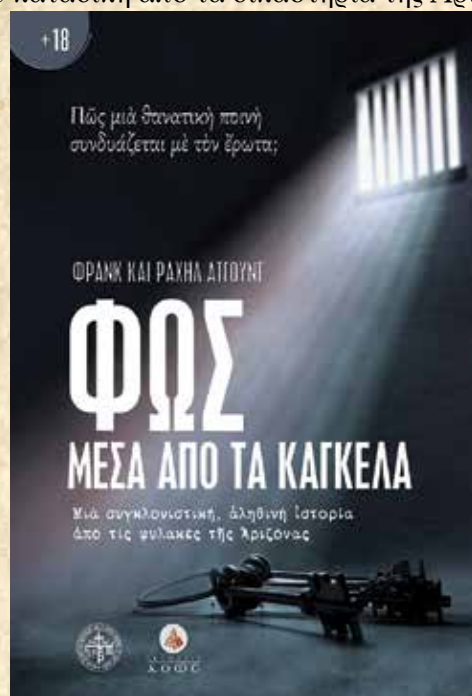
Ἐκδόσεις Ἱερᾶς Μεγίστης Μονῆς Βατοπαιδίου
Ὁ μακαριστός Γέροντάς μας Ἰωσήφ ὁ Βατοπαιδινός ἦταν ἕνας ἀπό τοὺς λίγους πού εἶχε λάβει τὸ χάρισμα τῆς καθαρᾶς, ἀδι-
άλειπτης προσευχῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς κατάστασης πού προκύπτει
ἐπέκεινα τῆς προσευχῆς. Στὸ βιβλίο αὐτὸ προσπαθήσαμε νὰ
περιγράψουμε πῶς ἔγινε αὐτὸ καὶ πῶς ἐνεργοῦσε ἡ προσευχή
στὴν ζωὴ τοῦ Γέροντος, βοηθούμενοι ἀπὸ τὴν διδασκαλία του
γιὰ τὴν προσευχή, ἀπὸ ὅσα ζήσαμε στὰ τριάντα χρόνια πού
ἤμασταν μαζί του ἀλλὰ καὶ ἀπὸ αὐτοσχέδιες προσευχές του,
πού παρουσιάζουμε γιὰ πρώτη φορὰ στὸ ἀναγνωστικό κοινό.
Ἄρχιμ. Ἐφραίμ Βατοπαιδινόυ (Ἀπὸ τὸ ὀπισθόφυλλο τοῦ βι-
βλίου).

Φῶς μέσα ἀπὸ τὰ κάγκελα: Μία συγκλονιστική, ἀληθινὴ ἱστορία

Ἐκδόσεις Ἄθως

Ὁ Φράνκ, μοναδικός γιός ἑνὸς ἐπιφανοῦς στρατιωτικοῦ, ἕνα εὐαίσθητο καὶ γελαστό παιδί, καταλήγει σὲ μία ἀκραία παραβατικὴ ζωὴ, πού φθάνει ὡς τὴν θανατικὴ του καταδίκη ἀπὸ τὰ δικαστήρια τῆς Ἀριζόνας. Ἡ ζωὴ του στίς φυλακές εἶναι πολὺ σκληρὴ, παρὰ τίς προσπάθειες πού καταβάλλει γιὰ ἀναθεώρηση τῆς ποινῆς του, ἐνῶ σπουδάζει ἀπὸ τὸ κελλί του. Ἡ Ραχήλ, μία νέα ἀθλήτρια πού παροπλίζεται μετὰ ἀπὸ ἕνα ἀτύχημα καὶ παρακολουθεῖ τὴν δίκη τοῦ Φράνκ ἀπὸ τὴν τηλεόραση, ἀποφασίζει νὰ τὸν συναντήσει στὴν φυλακὴ, γιὰ νὰ τὸν βοηθήσει νὰ σώσει τὴν ψυχὴ του. Γύρω τους μία κοινωνία δυστοπικὴ, ψυχρὴ καὶ καταδικαστικὴ, δὲν ἀφήνει καμμία ἐλπίδα σωτηρίας. Εὐτυχῶς ὑπάρχουν οἱ ἐξαιρέσεις. Κάποιοι ἄνθρωποι, λιγοστοί, τοὺς παραστέκονται. Ὅταν ὅλα φαίνονται χαμένα, ὁ Φράνκ ἀνακαλύπτει, μέσα ἀπὸ τὸ κελλί του, ἕναν ὀρθόδοξο ἀρχιερέα ἀπὸ τὸ μακρινὸ νησί τῆς Κύπρου, τὸν Μητροπολίτη Λεμεσοῦ, μὲ τὸν ὁποῖον ἀλληλογραφεῖ. Αὐτὸς τὸν φέρνει σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸ μοναστήρι τοῦ γέροντος Ἐφραίμ στὴν ἔρημο τῆς Ἀριζόνας. Ἀπὸ τότε ὁ ἠγούμενος τοῦ μοναστηριοῦ ἐπισκέπτεται τακτικὰ τὸν κατάδικο καὶ τὸν βοηθαίει νὰ ἀκολουθήσει τὴν ζωὴ ἑνὸς ἐγκλειστοῦ ἀσκητοῦ, ἐνῶ παράλληλα τὸν βαπτίζει καὶ τοῦ δίνει τὸ ὄνομα Ἀντώνιος. Ὅμως δὲν εἶναι μόνον ὁ Φράνκ πού ἀλλάζει, ἀλλὰ καὶ ἡ ἴδια ἡ Ραχήλ, ἐρχόμενη νὰ σώσει, σώζεται καὶ καταλήγει νὰ βαπτιστεῖ καὶ νὰ λάβει τὸ ὄνομα Σάρρα. Στὴν συνέχεια ὁ ἀγαθὸς πατέρας της γίνεται καὶ αὐτὸς μέλος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, πού περιχωρεῖ ὅλα τῆς τὰ παιδιά μὲ πατρικὴ ἀγάπη. Ὁ Ἀντώνιος καὶ ἡ Σάρρα συνεχίζουν τὸν ἀγῶνα τους μέχρι τὴν μέρα πού ὁ π. Ἐπιφάνιος, ἠγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Μαχαιρᾶ, τοὺς ἐπισκέπτεται μαζί μὲ τὸν Ἐπίσκοπο Ἀμαθοῦντος κ. Νικόλαο καὶ τοὺς ζηταίει νὰ γράψουν τὴν αὐτοβιογραφία τους. Μία ἐπίπονη καὶ λυτρωτικὴ διαδικασία, πού θὰ κρατήσει δέκα σχεδόν χρόνια, ξεκινάει.

Προλογίζει ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Λεμεσοῦ κ. Ἀθανάσιος.

ΣΧΟΛΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΛΕΜΕΣΟΥ

Στη Σχολή λειτουργούν:

- Κλάδος βυζαντινής μουσικής με εξαετές πρόγραμμα σπουδών
- Ταχύρρυθμο διετές πρακτικό τμήμα για γρήγορη εκμάθηση της βυζαντινής μουσικής
- Παιδικό τμήμα βυζαντινής μουσικής για μικρά παιδιά
- Κλάδος παραδοσιακής μουσικής στον οποίο διδάσκονται βιολί, κλαρίνο, σαντούρι, κρητική λύρα, λαούτο, μαντόλα και μαντολίνο

ISSN 1986 - 1737

1821-2021

200 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΣΤΑΣΙΑ

Kostas Argyros